

FORMAT Potentiële deelnemers Preventieakkoord

Thematafel: Alcohol

Potentieel deelnemende partij: Vereniging Nederlandse Brouwers, koepel van grote en kleine brouwerijen in Nederland

Welke ambities heeft u op dit thema en waaraan zou u/uw sector een bijdrage willen leveren?

De ambitie van het preventieakkoord is wat ons betreft helder. Het moet gaan om op lange termijn te komen tot een structurele gezondheidswinst. Dat is een gezamenlijk ambitie van de partijen die aan tafel aanschuiven. Het is dan ook belangrijk dat partijen aan tafel commitment kunnen geven en daadwerkelijk een actieve bijdrage gaan leveren.

De brouwers in Nederland hebben bewezen in samenwerking met anderen hun verantwoordelijkheid te nemen in het kader van verantwoorde alcoholconsumptie (denk aan participatie BOB-campagne, strenge reclamecode, vrijwillige etikettering met zwangerschapslogo et cetera). We willen graag dat mensen genieten van een mooi glas bier dat met passie en vakmanschap is gebrouwen. Echter, als geen ander realiseren we ons dat bier een mooi product is maar met een gebruiksaanwijzing. Dus: Met mate als het kan en dus soms ook even niet... Daaraan willen we ons ook in de toekomst aan blijven committeren en in het kader van het preventieakkoord willen we hier ook verdere versnelling in aanbrengen.

De brouwers willen de hier gepresenteerde commitments inbrengen en verder uitwerken, maar daarbij gelden voor ons wel enkele belangrijke uitgangspunten:

1. Over de maatregelen willen we uiteraard zelf als organisatie mede aan tafel voor het preventieakkoord
2. De maatregelen moeten passen binnen een breed kader waarin er heldere samenhang is tussen de verschillende deelnemende partijen
3. De maatregelen die in het kader van het preventieakkoord worden afgesproken zijn leidend voor het alcoholbeleid in Nederland. Separate wet- en regelgeving op het gebied van alcohol mag niet strijdig zijn met de gemaakte afspraken of moet op draagvlak van de deelnemers kunnen rekenen (wetgeving kan natuurlijk soms juist een effectief instrument zijn).

Die maatregelen zouden wat ons betreft aan een paar criteria moeten voldoen:

1. Wetenschappelijk onderbouwd
2. Bewezen effectief
3. Ondersteunend aan de positieve trends mbt alcoholgebruik die we reeds zien
4. Gericht op specifieke doelgroepen
5. Lange termijn focus
6. Gericht op samenwerking tussen de deelnemende partijen

Wat is uw inzet en wat zijn de door u beoogde acties? Wat kan uw partij bijdragen (zo concreet mogelijk met beoogd resultaat in 2020)?

Voorlichting

1. Voor de labelling van alcoholhoudende dranken geldt een uitzondering in de Europese wet. De brouwers zijn van mening dat consumenten alleen een verantwoorde keuze kunnen maken als zij beschikken over de juiste informatie. Daarom committeren wij ons om op vrijwillige basis in 2020 op 95% van het volume bier dat op de Nederlandse markt wordt gebracht door de leden van Nederlandse Brouwers op vrijwillige basis de ingrediënten en nutriënten te vermelden en het zwangerschapslogo en/of pictogrammen om alcohol en verkeer en alcohol onder de 18 te ontmoedigen
2. De brouwers zullen blijven investeren in ondersteuning van alcoholpreventie voor jongeren onder 18 jaar. Daarbij zullen we ons in Stiva verband gaan richten op een samenwerking met Kikid, en daarbovenop als Nederlandse Brouwers met het Nederlands debatcentrum.
3. In Stiva verband zullen de we campagne 'Geniet maar drink met mate' herintroduceren en deze campagne actief uitdragen in al onze commerciële uitingen. De brouwers zullen zich daarbij inzetten om de campagne ook te activeren in activiteiten die wij organiseren als koepel en als individuele brouwers.
4. De brouwers committeren zich om de BOB-campagne te blijven ondersteunen in de komende 5 jaren en deze ook actief in te zetten in eigen publieksactiviteiten om de zichtbaarheid nog verder te vergroten.

Verantwoorde verkrijgbaarheid

5. Het is van essentieel belang dat de verkoopleeftijd van alcohol wordt gehandhaafd. Daar is nog veel winst te behalen. Alhoewel wij geen directe invloed hebben op de naleving, zullen de brouwers wel hun afnemers ondersteunen bij het naleven van die leeftijds grens. Daarbij kunt u denken aan naleving verkoopleeftijd in de vorm van gezamenlijke acties op het punt van verkoop, zoals we dat ook hebben gedaan bij de horeca en ondersteuning in de training van personeel dat die leeftijds grens moet handhaven
6. Specifieke aandacht voor verantwoorde consumptie op studentenverenigingen en sportverenigingen. Daarin zoeken we de samenwerking met de Landelijke Kamer van Studentenverenigingen en de VSNU, met NOC*NSF en een of meerdere individuele bonden. Uiteraard willen we daar ook gemeenten en gezondheidsorganisaties (zoals GGD en Trimbos) in betrekken. Naast activiteiten om verantwoord alcohol gebruik te stimuleren, zullen we ook de verkrijgbaarheid van alcoholvrije bieren bij sportclubs en studentenverenigingen extra promoten.

Verantwoorde sponsoring en reclame

7. In samenwerking met Stiva: Tweejaarlijkse evaluatie reclamecode. De brouwers zijn er voorstander van om die evaluatie te laten vergezellen van een publieke consultatie met stakeholders. De weerslag van die consultatie zal in de vorm van een addendum aan de stakeholders worden aangeboden
8. IN samenwerking met Stiva: Aparte code voor sportsponsoring. Elementen daarin zijn de voorwaarden voor verantwoorde sponsoring, kijken of alcoholpreventie een vaste plaats kan krijgen in sponsorovereenkomsten en uitingen rond het sportveld
9. Ontwikkelen van een aparte code voor reclame 0.0 bier, waarin de brouwers zich committeren aan een vrijwillige code voor de reclame van 0.0 bier.

10. Naast de gezamenlijke activiteiten, zullen de leden van Nederlandse Brouwers acties ondernemen die in het verlengde liggen van de hierboven omschreven punten. Iedere bij Nederlandse Brouwers aangesloten brouwer committeert zich om jaarlijks minimaal twee

concrete projecten uit te voeren met externe stakeholders die bijdragen aan de hierboven gestelde doelen. Voor kleinere brouwerijen zal Nederlandse Brouwers formats ontwikkelen en aanreiken.

11. Nederlandse brouwers behartigt de belangen van 10 grootste brouwerijen die gezamenlijk meer dan 95% van de bierproductie afdekken. Wij kunnen alleen onze leden committeren, maar zullen ook de niet bij ons aangesloten brouwerijen actief mee betrekken in deze commitments. Ook daarover zullen wij rapporteren.

12. Monitoring en verslaglegging: De brouwers zullen jaarlijks een overzicht maken van onze activiteiten en dor voortgang op onze prioriteiten. Deze zullen w e publiek maken (in overleg en afstemming met de governance rond het preventieakkoord)

Wat en wie heeft u hiervoor nodig? Denk daarbij aan bedrijfsleven, gemeenten, rijksoverheid, scholen, zorgsector etcetera

Eerste vereiste: Duidelijke gezamenlijke uitgangspunten over stand van zaken, uitdagingen, spelregels over hoe te communiceren (feitelijk en gebalanceerd), waar een ieder zich aan houdt.

Daarnaast: Belangrijkste partijen die we nodig hebben (niet limitatief):

Onze keten partners (retail, horeca, slijters)

Onze maatschappelijke partners (GGD – Trimbos)

Vertegenwoordigers van de doelgroepen: Studenten LKVV/Vereniging van Universiteiten, Sportkoepels zoals NOC*NSF en KNVB

Overheid: VWS en gemeenten

Samenwerkingspartners (overig): Kikid, Nederlands Debatcentrum

Wetenschap

Verder andere partners waarmee we onze doelstellingen kunnen realiseren.

Op basis van de ingevulde formats wordt inzichtelijk welke maatregelen kansrijk zijn en welke partijen van meerwaarde (kunnen) zijn bij de thematafel (resp. overgewicht/alcohol/roken).

U dient deze format ingevuld in te leveren voor 30-3-2018, bij
dienstpostbuspreventieakkoord@minvws.nl)

Van: Cees-Jan Adema
Aan: [dienstpostbuspreventieakkoord](#)
Onderwerp: Inbreng bierbrouwers voor ronde tafel alcohol
Datum: vrijdag 6 april 2018 09:42:15
Bijlagen: [image001.jpg](#)
[FORMAT Nederlandse Brouwers Preventieakkoord 070318.docx](#)

Mijnheer/mevrouw,

Bijgaand treft u de inzet van Nederlandse Brouwers voor de Ronde Tafel Alcohol in het kader van het preventieakkoord. Ik vertrouw u hiermede voor dit moment van dienst te zijn geweest en zie de uitnodiging voor de eerste bijeenkomst op 20 april graag tegemoet. Mocht u vragen hebben, dan hoor ik dat graag.

Met vriendelijke groet/With Kind Regards,

Cees-Jan Adema

Directeur

Nederlandse Brouwers

Postbus 179 | 2501 CD Den Haag | T+31 (0)70-[\[redacted\]](#) | M +31 (0)6-[\[redacted\]](#)

Schenkkade 50 – 13^e etage, 2595 AR Den Haag | nederlandsebrouwers.nl | [@NLbrouwers](https://twitter.com/NLBrouwers)

cid:image001.jpg@01D3AF11.6A396ED0

Van: Cees-Jan Adema
Aan: [dienstpostbuspreventieakkoord](#)
Onderwerp: RE: VWS uitnodiging startbijeenkomst Nationaal Preventieakkoord
Datum: donderdag 12 april 2018 13:55:50
Bijlagen: [image001.jpg](#)

Geachte heer Blokhuis,

Dank voor de uitnodiging om deel te nemen aan de thematafel problematisch alcoholgebruik van het preventieakkoord. Graag ga ik op die uitnodiging in en kijk uit naar een constructieve samenwerking met de partijen.

Met vriendelijke groet/With Kind Regards,

Cees-Jan Adema

Directeur

Nederlandse Brouwers

Postbus 179 | 2501 CD Den Haag | T+31 (0)70-[\[redacted\]](#) | M +31 (0)6-[\[redacted\]](#)

Schenkkade 50 – 13^e etage, 2595 AR Den Haag | [nederlandsebrouwers.nl](#) | [@NLbrouwers](#)

cid:image001.jpg@01D3AF11.6A396ED0

Van: dienstpostbuspreventieakkoord [<mailto:dienstpostbuspreventieakkoord@minvws.nl>]

Verzonden: woensdag 11 april 2018 15:39

Aan: Cees-Jan Adema

Onderwerp: VWS uitnodiging startbijeenkomst Nationaal Preventieakkoord

Beste heer Adema,

Graag nodig ik u uit voor de startbijeenkomst van de thematafels voor het Nationaal Preventieakkoord op vrijdag 20 april.

Eerder hebben velen van u deelgenomen aan de rondetafelgesprekken over het Nationaal Preventieakkoord. Dat waren inspirerende en mooie gesprekken. Ook werd duidelijk dat we allemaal de ambitie hebben om meters te maken op een gezonder leven voor alle Nederlanders. En dat we bereid zijn om daarvoor afspraken te maken. Dat is een mooi begin.

De afgelopen weken is met u en andere partijen gesproken over de concrete bijdrage die u wilt leveren aan het formuleren van de ambities van het preventieakkoord en de invulling daarvan met concrete maatregelen.

Nu wil ik samen met u de volgende stap zetten. Dat doen we via drie thematafels op de onderwerpen roken, overgewicht en problematisch drinken. Daarom organiseren we op 20 april 2018 een startbijeenkomst. Het programma vindt u in de bijlage.

Ik nodig u van harte uit voor de thematafel problematisch alcoholgebruik. Deze uitnodiging is voor u persoonlijk.

U kunt zich aanmelden – voor maandag 16 – via: dienstpostbuspreventieakkoord@minvws.nl

Ik hoop u daar te zien.

Met vriendelijke groet,

Paul Blokhuis
staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Van: Cees-Jan Adema
Aan: "Assessor der Landelijke Kamer van Verenigingen"; "Ouders & Onderwijs"; "Rianne van den Berg"; @uvt.nl
Cc: ;
Onderwerp: RE: Preventietafel 6 juli
Datum: maandag 11 juni 2018 13:59:57
Bijlagen: [image002.png](#)
[image003.png](#)
[image004.png](#)
[image005.png](#)

Beste ,

Dank voor je bericht en wat mij betreft ok met aanpak. Ik kan 27 juni om 10.00 uur helaas niet zoals het er naar uit ziet. Ik zal in ieder geval input leveren voor 27 juni.

Met vriendelijke groet/With Kind Regards,

Cees-Jan Adema
 Directeur

Nederlandse Brouwers
 Postbus 179 | 2501 CD Den Haag | T+31 (0)70 | M +31 (0)6-
 Schenkkade 50 – 13^e etage, 2595 AR Den Haag | nederlandsebrouwers.nl | @NLbrouwers

**Nederlandse
Brouwers**

Van: [mailto:]@trimbos.nl
Verzonden: maandag 11 juni 2018 13:54
Aan: 'Assessor der Landelijke Kamer van Verenigingen' <assessor@lkvv.nl>; @jellinek.nl; | Ouders & Onderwijs'
 @oudersonderwijs.nl>; ' <@rdgg.nl>; 'Rianne
 van den Berg' <@ggdijsselland.nl>; @vo-raad.nl>;
 @ggdghor.nl>; Cees-Jan Adema <@dranken.org>;
 @uvt.nl
CC: @minvws.nl>;
 @minvws.nl>

Onderwerp: Preventietafel 6 juli

Beste deelnemers aan de preventietafel onderwijs,

Zoals jullie via hebben begrepen heb ik voorgesteld om het stuk voor de preventietafel onderwijs te agenderen op **vrijdag 6 juli**. (Er is dus geen input nodig voor a.s. woensdag.) Het leek me verstandiger om eerst tot overeenstemming te komen met elkaar en een aantal gezamenlijke uitgangspunten te formuleren, alvorens het stuk te laten bespreken. Hopelijk kunnen jullie je daar in vinden?

Om tot die uitgangspunten te komen wil ik het volgende voorstellen:

- Op basis van alle verslagen, mails, terugkoppelingen, etc. doe ik (als penvoerder) een voorzet voor een gezamenlijk stuk. Deze ontvangen jullie uiterlijk **donderdag 21 juni**. Ik

zag dat de LKKV al een flinke slag had gemaakt, dank daarvoor!

- We bespreken dit concept in een telefonische meeting op **woensdag 27 juni om 10.00u.** Willen jullie me laten weten wie er dan kan?
- Voor diegenen die niet telefonisch aanwezig kunnen zijn is het uiteraard mogelijk om te reageren per mail. Wille jullie die input rondmailen voor **woensdag 27 juni 10.00u.**?
- Op basis van die bespreking en de reacties per mail pas ik het stuk aan zodat we het **maandag 2 juli** kunnen inbrengen voor de bijeenkomst op vrijdag 6 juli.
- Afhankelijk van de voortgang en de uitkomsten van de bijeenkomst op 6 juli zal ik het stuk weer aanpassen en rondmailen. Indien nodig lassen we nog een telefonisch overleg in om te komen tot een gezamenlijk gedragen stuk dat we voor het einde van de zomer kunnen aandragen als finale inbreng.

Met vriendelijke groet,

Director Centre of Implementation - Projectleider Uitgaan, Alcohol & Drugs

T 030 [redacted] M 06 [redacted]

www.trimbos.nl

Da Costakade 45 - 3521 VS Utrecht

Postbus 725 - 3500 AS Utrecht

Disclaimer:

Van: Cees-Jan Adema
Aan: dienstpostbus VGP-secretariaat; "Dalen W. van"; "Wolf P. de"; [redacted]@knkv.nl"
Cc: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: RE: Gaarne spoedig reageren: Thema-bijeenkomst alcohol reclame en marketing
Datum: dinsdag 19 juni 2018 15:54:07

Beste allen,

[redacted] en ik hebben even overlegd, aangezien een match niet mogelijk leek. Met wat schuiven zou voor ons beiden vrijdag 29 juni kunnen. Voor mij zou 15.00 uur dan mooi zijn. Indien nodig, dan kan ik 14.00 uur ook nog plooiën...

Met vriendelijke groet/With Kind Regards,

Cees-Jan Adema
Directeur

Nederlandse Brouwers
Postbus 179 | 2501 CD Den Haag | T+31 (0)70-[redacted] | M +31 (0)6-[redacted]
Schenkkade 50 – 13^e etage, 2595 AR Den Haag | nederlandsebrouwers.nl | @NLbrouwers

**Nederlandse
Brouwers**

Van: _dienstpostbus VGP-secretariaat [mailto:_dienstpostbusVGP-secretariaat@minvws.nl]
Verzonden: dinsdag 19 juni 2018 15:01
Aan: 'Dalen W. van' <[redacted]@stap.nl>; 'Wolf P. de' <[redacted]@stiva.nl>; Cees-Jan Adema <[redacted]@dranken.org>; [redacted]@knkv.nl' <[redacted]@knkv.nl>
CC: [redacted]@minvws.nl; [redacted]@minvws.nl; _dienstpostbus VGP-secretariaat <_dienstpostbusVGP-secretariaat@minvws.nl>; [redacted]@minvws.nl; [redacted]@minvws.nl
Onderwerp: Gaarne spoedig reageren: Thema-bijeenkomst alcohol reclame en marketing

Geachte heren,

[redacted] heeft mij verzocht om z.s.m. een thema-bijeenkomst alcohol reclame en marketing te organiseren.

Ik heb de volgende data in de agenda van [redacted] geblokt:

Maandag 25 juni, vanaf 15.00 uur
Woensdag 27 juni, hele dag
Donderdag 28 juni, vanaf 14.00 uur
Vrijdag 29 juni, vanaf 14.00 uur.

Ik vraag u hierbij met enige spoed op mijn mail te reageren.

Met vriendelijke groet,

Van: Cees-Jan Adema
Aan: [redacted]; [redacted] Ouders & Onderwijs; [redacted]; Rianne van den Berg; [redacted]; R.H.L.M. Bovens; [redacted]; [redacted]; Assessor der Landelijke Kamer van Verenigingen; [redacted] @vh.nl
Cc: [redacted]; [redacted]
Onderwerp: RE: Preventietafel Onderwijs & Alcohol
Datum: woensdag 27 juni 2018 15:04:12
Bijlagen: [image006.png](#)
[image007.png](#)
[image008.png](#)
[image009.png](#)
[Preventietafel Onderwijs en Alcohol opm CJA.docx](#)
[opzet commitments studenten.pptx](#)

Beste [redacted]

Zie bijgaand enkele opmerkingen in de tekst. Daarnaast heb ik in een drietal slides aangegeven zoals ik tegen de structuur aan kijk om het ook in een overzicht met mijn achterband te kunnen bespreken. Is dit zoals jullie het ook zien of sla ik de plank mis? Verder daarin ook nog een paar concrete maatregelen die we vanuit de Brouwers (nog even onder voorbehoud) kunnen nemen. Uiteraard altijd benieuwd naar opmerkingen en suggesties van zaken waar wij volgens jullie een verdere bijdrage aan kunnen leveren.

Met vriendelijke groet/With Kind Regards,

Cees-Jan Adema
 Directeur

Nederlandse Brouwers
 Postbus 179 | 2501 CD Den Haag | T+31 (0)70- [redacted] | M +31 (0)6- [redacted]
 Schenkkade 50 - 13^e etage, 2595 AR Den Haag | nederlandsebrouwers.nl | @NLbrouwers

**Nederlandse
Brouwers**

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@trimbos.nl]
Verzonden: woensdag 27 juni 2018 11:56
Aan: [redacted] Ouders & Onderwijs <[redacted]@oudersonderwijs.nl>; [redacted]@rdgg.nl>; Rianne van den Berg <[redacted]@ggdijsstelland.nl>; [redacted]@vo-raad.nl>; R.H.L.M. Bovens <[redacted]@uvt.nl>; [redacted]@jellinek.nl>; [redacted]@poraad.nl>; [redacted]@mboraad.nl>; Assessor der Landelijke Kamer van Verenigingen <assessor@lkvv.nl>; [redacted]@ggdghor.nl>; Cees-Jan Adema <[redacted]@dranken.org>; [redacted]@vh.nl
CC: [redacted]@minvws.nl>; [redacted]@minvws.nl>
Onderwerp: Preventietafel Onderwijs & Alcohol

Beste deelnemers aan de preventietafel Onderwijs en Alcohol,

Vanochtend hebben we telefonische overleg gehad met deelname van Rob Bovens, [redacted] en Cees-Jan Adema. Daarnaast hebben we per mail input ontvangen op het conceptstuk van [redacted] en [redacted]. Veel dank daarvoor. Andere input is uiteraard nog welkom, dit kan middels track changes in bijgaand stuk. Al deze

suggesties zal ik weer verwerken in een **tweede conceptversie die ik a.s. maandag naar VWS zal sturen** ter verspreiding naar de andere tafels. (Alle input die ik voor maandag binnen heb kan ik dus nog verwerken in de volgende versie.)

Acties

Tijdens het telefonisch overleg zijn ook nog een aantal punten naar voren gekomen die me relevant lijken om te delen:

- Rob & Cees-Jan hebben contacten met de VSNU en zullen deze benaderen voor deelname aan de preventietafel.
- Rob zal het ISO benaderen voor deelname aan de preventietafel.
- [REDACTED] zal het LAKS en JOB benaderen voor deelname aan de preventietafel.
- [REDACTED] van de Vereniging Hogescholen is door Rob benaderd voor deelname en toegevoegd aan de mailinglijst.
- Vanwege beperkingen in het aantal aanwezigen per instelling kan ik niet deelnemen aan het overleg op 6 juli. Er zijn echter voldoende mensen uit onze groep aanwezig om een terugkoppeling te geven van de stand van zaken. [REDACTED] heeft aangeboden hiervan verslag te doen (waarvoor alvast veel dank) en dit terug te koppelen naar de groep zodat de input weer verwerkt kan worden in de volgende versie.

Vervolg

Op basis van de input van 6 juli maak ik een volgende versie welke ik weer zal verspreiden zodat jullie deze van commentaar kunnen voorzien. Afhankelijk van de voortgang plan ik nog een telefonisch overleg in. Vervolgens zijn er in de zomer nog twee bijeenkomsten bij VWS en werken we zo toe naar een gezamenlijk gedragen stuk dat eind augustus klaar is.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Director Centre of Implementation - Projectleider Uitgaan, Alcohol & Drugs

T 030 [REDACTED] M 06 [REDACTED]

www.trimbos.nl

Da Costakade 45 - 3521 VS Utrecht

Postbus 725 - 3500 AS Utrecht

[Disclaimer](#)

Doel preventieakkoord: stevig terugdringen overmatig alcoholgebruik onder studenten

➤ Korte termijn commitments

✓ Opstellen code verantwoord alcoholgebruik

- Aandacht voor momenten (introductie, studiereizen, etcetera)
- Aandacht voor locaties (Studentenverenigingen, studentensportverenigingen, campus, culturele voorzieningen, kantines, etcetera)

✓ Maatregelen ter ondersteuning implementatie code

- Opsporen en delen best practices
- Handhaving door gemeenten en Universiteiten/Hoge Scholen
- Voorlichting aan studenten/universiteiten/begeleiders van activiteiten over de inhoud van de code en het waarom
- Signalering en doorverwijzing (en training om signalen te herkennen)

✓ Monitoring voortgang en evaluatie

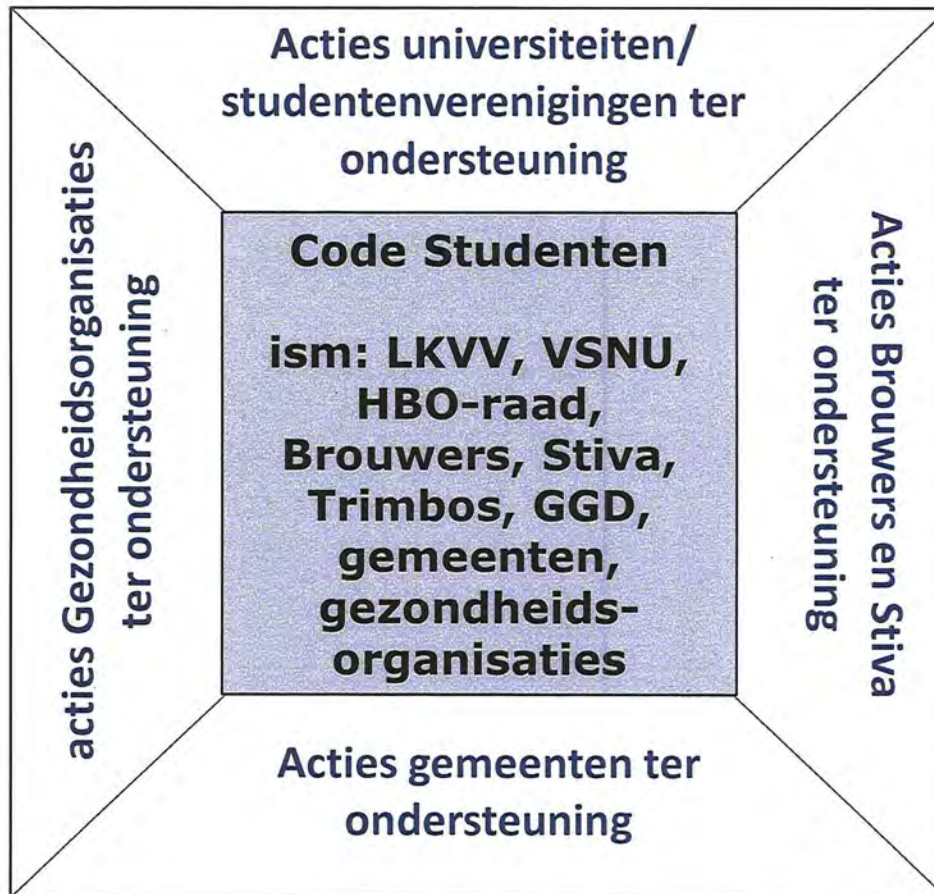
➤ Commitment langere termijn proces:

✓ Onderzoek ontbrekende feiten: Wat wordt er gedronken, waarom en wat is de trend?

✓ Opzet structurele integrale aanpak:

- Opzet effectief alcoholbeleid obv de 4 componenten:
 - Visie en samenwerking
 - Verantwoorde beschikbaarheid alcohol en alternatieven
 - Communicatie en educatie
 - Signaleren en begeleiden problemen door alcohol
- Ontwikkeling middelen om feed back op eigen drinkgedrag te krijgen (mobiele Applicatie te ontwikkelen?)

Schematische weergave commitments...

Voorbeeld uitwerking studenten en inbreng brouwers

- Onderwerpen Code:
 - ✓ Afspraken over schenktijden
 - ✓ Prijsstelling ten opzichte van alcoholvrije dranken
 - ✓ Samenstelling assortiment (beschikbaarheid alcoholvrije dranken)
 - ✓ Geen onbeperkt drinken in ruil voor vast bedrag
 - ✓ Geen verplichting om alcohol te drinken
 - ✓ Geen pitchers, meters en happy hours en geen drankspelletjes
 - ✓ Verstrekkers hebben IVA training gehad (live) en on-line training beschikbaar voor alle studenten
 - ✓ Intensieve voorlichting aan studenten en de verenigingen iom gemeente (GGD) en gezondheidsorganisaties
 - ✓ Naleven code voorwaarde voor subsidie
- Mogelijke commitments brouwers
 - ✓ Voorlichtingscampagne met universiteiten/hogescholen, studentenverenigingen en gezondheidsorganisaties om sociale norm te veranderen...
 - ✓ Niet meewerken aan pitchers, meters en happy hours
 - ✓ Fors stimuleren verkrijgbaarheid en acceptatie alcoholvrije alternatief 0.0 (ook op tap)
 - ✓ Ondersteuning campagnes alcoholvrij rond tentamenperioden
 - ✓ Promotie alcoholvrij tijdens introductieweken
- Mogelijke commitments andere partijen (zie notities)

Van: Cees-Jan Adema
Aan: "[REDACTED]"
Cc: Peter A. de Wolf; [REDACTED]@knkv.nl; R.H.L.M. Bovens; Wim van Dalen; [REDACTED];
Onderwerp: RE: Alcoholmarketing studenten?
Datum: dinsdag 3 juli 2018 16:49:48

Beste [REDACTED],

Dank en het lijkt me goed om dit qua principe te bespreken in de werkgroep onderwijs/studenten voordat we nu allemaal gaan duiken op individuele gevallen. Dan kunnen we meteen ook de LKVV in de discussie meenemen... OK?

Met vriendelijke groet/With Kind Regards,

Cees-Jan Adema
Directeur

Nederlandse Brouwers
Postbus 179 | 2501 CD Den Haag | T+31 (0)70 [REDACTED] | M +31 (0)6- [REDACTED]
Schenkkade 50 - 13^e etage, 2595 AR Den Haag | nederlandsebrouwers.nl | @NLbrouwers

**Nederlandse
Brouwers**

Van: [REDACTED] [mailto:[REDACTED]@trimbos.nl]
Verzonden: dinsdag 3 juli 2018 16:36
Aan: Cees-Jan Adema <[REDACTED]@dranken.org>
CC: Peter A. de Wolf <[REDACTED]@stiva.nl>; [REDACTED]@knkv.nl; R.H.L.M. Bovens <[REDACTED]@uvt.nl>; Wim van Dalen <[REDACTED]@stap.nl>; [REDACTED]@minvws.nl>; [REDACTED]@minvws.nl>
Onderwerp: Re: Alcoholmarketing studenten?

Dag Cees-Jan,

Dank voor de snelle opvolging. Misschien goed om hier ook even naar te kijken.

<https://www.youtube.com/watch?v=vS7QyOtogw8>

Groet,
[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 3 jul. 2018 om 15:44 heeft Cees-Jan Adema <[REDACTED]@dranken.org> het volgende geschreven:

Allen,

Zoals beloofd ben ik er even ingedoken. Heineken heeft hier geen medewerking aan verleend en heeft Veritas benaderd. Introductiefilmpje wordt offline gehaald en ik begrijp dat er een nieuw filmpje wordt gemaakt.

Dank voor het flaggen.

Met vriendelijke groet/With Kind Regards,

Cees-Jan Adema
Directeur

Nederlandse Brouwers

Postbus 179 | 2501 CD Den Haag | T+31 (0)70- [redacted] | M +31 (0)6- [redacted]
Schenkkade 50 – 13^e etage, 2595 AR Den Haag | nederlandsebrouwers.nl | @NLbrouwers

**Nederlandse
Brouwers**

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@trimbos.nl]

Verzonden: dinsdag 3 juli 2018 11:00

Aan: Cees-Jan Adema <[redacted]@dranken.org>; Peter A. de Wolf
<[redacted]@stiva.nl>; [redacted]@knkv.nl; R.H.L.M. Bovens
<[redacted]@uyt.nl>; Wim van Dalen <[redacted]@stap.nl>

CC: [redacted]@minvws.nl; [redacted]
[redacted]@minvws.nl

Onderwerp: Alcoholmarketing studenten?

Dag allemaal,

Alsof de duivel er mee speelt.. mijn collega kreeg gisteren een mail (en aansluitend tweets) over een online filmpje dat niet alleen studentenvereniging Veritas maar ook Heineken lijkt te promoten. Ik hoop (en denk) dat we het er over eens zijn dat dit niet wenselijk is en de uitdagingen op het gebied van marketing laat zien.

Groet,

[redacted]

Buiten reikwijdte verzoek

Van: Cees-Jan Adema
Aan: "R.H.L.M. Bovens"; "Ouders & Onderwijs"; "Rianne van den Berg";
 "Assessor der Landelijke Kamer van Verenigingen"; @vh.nl
Cc: ;
Onderwerp: RE: Preventietafel Onderwijs & Alcohol
Datum: dinsdag 3 juli 2018 15:55:58
Bijlagen: [image007.png](#)
[image008.png](#)
[image009.png](#)
[image010.png](#)

Dank ,

Dinsdag 17 juli is wat mij betreft prima. Dan licht ik graag mijn punten toe.

Met vriendelijke groet/With Kind Regards,

Cees-Jan Adema
 Directeur

Nederlandse Brouwers

Postbus 179 | 2501 CD Den Haag | T+31 (0)70- | M +31 (0)6-
 Schenkkade 50 - 13^e etage, 2595 AR Den Haag | nederlandsebrouwers.nl | @NLbrouwers

**Nederlandse
Brouwers**

Van: [mailto:]@trimbos.nl]

Verzonden: maandag 2 juli 2018 16:48

Aan: 'Ouders & Onderwijs' <@oudersonderwijs.nl>;
 @rdgg.nl>; 'Rianne van den Berg' <@ggdijsselland.nl>;
 @vo-raad.nl>; 'R.H.L.M. Bovens' <@uvt.nl>;
 @jellinek.nl>; @poraad.nl>;
 @mboraad.nl>; 'Assessor der Landelijke Kamer van
 Verenigingen' <assessor@lkvv.nl>; @ggdghor.nl>; Cees-Jan Adema
 <@dranken.org>; @vh.nl' <@vh.nl>

CC: @minvws.nl>;

@minvws.nl>

Onderwerp: RE: Preventietafel Onderwijs & Alcohol

Beste deelnemers aan de preventietafel Onderwijs en Alcohol,

Hartelijk dank voor alle schriftelijke input die ik heb mogen ontvangen op het conceptstuk. Ik heb deze zo goed als mogelijk verwerkt in een volgende versie welke jullie in de bijlage vinden. Met een groot deel van de opmerkingen of voornemens kon ik wel uit de voeten, hopelijk herkennen jullie dat terug in deze versie. (Mocht dat niet zo zijn, laat het me gerust weten.)

@ en . Een aantal suggesties verdient nog wat extra toelichting, ik heb dat middels 'opmerkingen' aangegeven in de tekst. Willen jullie hier nog even naar kijken?
 @ en Cees-Jan. Over een aantal opmerkingen van jullie vermoed ik dat we nog geen consensus hebben. Ik heb jullie opmerkingen daarom opgenomen zodat ze als zodanig herkenbaar zijn en we ze nog met elkaar kunnen bediscussiëren.

Om die discussie met elkaar te hebben stel ik voor een telefonische meeting te hebben en wel op **dinsdag 17 juli van 16.00u.-17.00u.** Hierin is uiteraard ook ruimte voor andere input ten aanzien van het stuk. Zouden jullie aan mij kunnen aangeven of je hier aan kunt deelnemen?

Met vriendelijke groet,

Director Centre of Implementation - Projectleider Uitgaan, Alcohol & Drugs

T 030 M 06

www.trimbos.nl

Da Costakade 45 - 3521 VS Utrecht

Postbus 725 - 3500 AS Utrecht

Disclaimer

Van:

Verzonden: woensdag 27 juni 2018 11:56

Dubbel met document 98

Van: Cees-Jan Adema
Aan: [redacted]; [redacted] "Ouders & Onderwijs"; [redacted] "Rianne van den Berg";
[redacted] "R.H.L.M. Boyens"; [redacted] "Assessor
der Landelijke Kamer van Verenigingen"; [redacted] "@vh.nl"; [redacted]
Cc: [redacted]; [redacted]
Onderwerp: RE: Preventietafel Onderwijs & Alcohol
Datum: donderdag 19 juli 2018 10:01:44
Bijlagen: [image008.png](#)
[image009.png](#)
[image010.png](#)
[image011.png](#)
[image012.png](#)

Beste [redacted],

Dank voor het stuk dat je hebt opgesteld en complimenten voor deze lastige taak. We hebben deze week de call gehad (waar helaas maar weinig mensen aan deel hebben genomen) en graag wil ik alvast een paar dingen highlighten die ik toen ook heb aangegeven en die ik graag terug zou willen zien in de tekst. Daarnaast ook nog een reactie op een paar nieuwe punten in het stuk.

1. De focus op studenten. Zoals ik ook al aangaf, vind ik middelbare scholieren net zo belangrijk. Als je iets aan de sociale norm wilt veranderen, moet je juist ook de middelbare school oppakken. Niet alle jongeren gaan studeren, maar zijn wel relevant. Als de conclusie al is dat studenten prioritair zijn, hoe groot is het probleem daar in vergelijking met andere groepen jongeren na de middelbare school? Eens dat studenten een belangrijke aandachtsgroep vormen, maar zoals we het nu aanvielen lijkt het alsof we de grootste problemen oplossen door alleen op de studenten te focussen.
2. De analyse: Wat wordt er gedronken en wat is de trend? We weten het niet. Er is een aantal inschattingen, maar eigenlijk weten we het niet en terecht stel je dat ook op pagina 13. Ik zou dus ook graag aandacht willen hebben voor onderzoek naar hoeveel er wordt gedronken, wat de drijvers zijn en wat de trends zijn. Dat moet ook een plek krijgen in onze aanpak en ook moeten we afspreken hoe we dat gaan onderzoeken om discussie achteraf te voorkomen. Ook de kosteninschatting waarnaar verwezen wordt naar het RIVM. Op dat onderzoek is veel aan te merken, maar dat zal ik hier nu niet doen. De alinea op pagina 12 is veel te kort door de bocht en wat mij betreft niet onderbouwd en dus ook niet wetenschappelijk. Je stelt dat het aandeel van alcoholin de studieovertraging gemiddeld geschat wordt op 20%. Dat betekent dat je stelt dat 1 op de 5 studenten stopt of vertraging oplopen vanwege alcohol. Graag zou ik daar een onderbouwing van zien. Als dat zo is, wat is daar de oorzaak van en is het alleen alcohol of een combinatie van factoren? De suggestie die je hier maakt is dat het terugdringen van overmatig alcoholgebruik een besparing op kan leveren voor HBO en WO van zo'n 45 mln euro... Als dat zo is, dan vind ik het relevant om te melden, maar ik heb wel problemen met de wetenschappelijke onderbouwing.
3. Samen beleid maken: Als je beleid maakt, dan moet je in het licht van het preventieakkoord ook producenten en andere verstrekken in de studentensteden betrekken. Er staat geen muur om de universiteit. Als je integraal beleid wilt oppakken, moet je dat ook integraal oppakken. Als het beleid is om de sociale norm te veranderen, kun je dat alleen als iedereen daaraan meewerkt. Sterker nog: als je de communicatiekracht gebruikt van de partijen die nu ook allemaal toegang hebben tot studenten. Zo kan ik me voorstellen dat we in de matigingscampagne die we met Stiva willen opzetten ook een specifieke module gericht op studenten gaat opnemen. Brouwers spelen daar ook een rol in als het gaat om de acties zoals we die hebben toegezegd samen met de LKVV. Even voor de duidelijkheid: daarvan hebben we altijd gezegd dat we die in samenspraak met andere partijen willen oppakken.
4. Het thema verkrijgbaarheid: Zoals in de eerdere versie wordt ook nu weer gesproken over beperken verkrijgbaarheid. Wat bedoelen we daar precies mee? In de klassieke termen betekent dat wetgeving om het aantal verkooppunten te verminderen en om de prijs op te hogen. Los van het principiële punt dat dat problematisch gebruik niet gaat stoppen (hoe wil je dat doen in de

studentenhuizen en gesloten verenigingen) is dat ook op lokaal niveau niet mogelijk. We leven in een open samenleving en ge- en verboden zijn steeds minder effectief. We hebben met dit preventieakkoord de kans om te kijken naar instrumentarium voor de toekomst. Daarin past ook het spreken over verantwoorde verkrijgbaarheid. Dat betekent wat mij betreft kijken naar je assortiment (en dat ook afstemmen op je verkooppunt), hoe je promoties doet en daar ligt wat mij betreft ook een verantwoordelijkheid voor de prijsstelling (niet onbeperkt drinken voor een vast bedrag, een redelijke prijs en alcoholvrije varianten zeker niet duurder dan alcoholhoudend). Ik pleit er voor om dat in een code te vatten die door universiteiten, brouwers, studentenorganisaties, gemeenten en andere partijen die betrokken zijn bij de studenten wordt ondertekend en waarop we elkaar kunnen aanspreken. Lijkt mij effectiever, sneller en duurzamer. Ik heb hier in ene vorige mail al een aantal punten voor aangedragen.

Tot slot: Eens dat het veranderen van de sociale norm de grote uitdaging is waar we hard op in moeten zetten. Dat werkt alleen als partijen elkaar versterken en de samenwerking aangaan. Dat betekent ook dat we breder moeten kijken en dus ook de commerciële partijen mee moet nemen. Ik vind dat dat iets meer benadrukt kan worden in het voorliggende stuk.

Met vriendelijke groet/With Kind Regards,

Directeur

Nederlandse Brouwers

Postbus 179 | 2501 CD Den Haag | T+31 (0)70- | M +31 (0)6-
Schenkkade 50 - 13^e etage, 2595 AR Den Haag | nederlandsebrouwers.nl | @NLbrouwers

Nederlandse
Brouwers

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@trimbos.nl]

Verzonden: woensdag 18 juli 2018 17:16

Aan: Cees-Jan Adema <[redacted]@dranken.org>; [redacted] | Ouders & Onderwijs'
<[redacted]@oudersonderwijs.nl>; [redacted] <[redacted]@rdgg.nl>; 'Rianne
van den Berg' <[redacted]@ggdijsselland.nl>; [redacted] <[redacted]@vo-raad.nl>;
'R.H.L.M. Bovens' <[redacted]@uvt.nl>; [redacted] <[redacted]@jellinek.nl>; [redacted] <[redacted]@poraad.nl>; [redacted] <[redacted]@mboraad.nl>; 'Assessor der Landelijke Kamer van Verenigingen'
<assessor@lkvv.nl>; [redacted] <[redacted]@ggdghor.nl>; [redacted] <[redacted]@vh.nl>;
<[redacted]@vh.nl>; [redacted] <[redacted]@jellinek.nl>

CC: [redacted] <[redacted]@minvws.nl>; [redacted] <[redacted]@minvws.nl>

Onderwerp: Preventietafel Onderwijs & Alcohol

Beste deelnemers aan de preventietafel Onderwijs en Alcohol,

Wederom veel dank voor ieders input. Ik heb van velen waardevolle bijdragen mogen ontvangen en deze naar beste kunnen verwerkt in bijgaand stuk. Op basis van de

feedback naar aanleiding van de bijeenkomst op de 25 en eventuele reacties van jullie (graag uiterlijk de 25^e) zal ik toewerken naar een definitieve tekst. Het doel is om maandag 6 augustus een gedragen stuk vanuit de preventietafel Onderwijs en Alcohol aan te kunnen bieden aan VWS.

N.B. 1) Aan een aantal opmerkingen, in het bijzonder vanuit de onderwijsraden, heb ik vanwege het hoge tempo echter nog onvoldoende recht kunnen doen. Ik zal daar in de volgende versie extra aandacht aan besteden om helderder te krijgen waar de ideeën exact uiteenlopen met de bestaande tekst.

N.B. 2) Parallel zijn door de Stichting Jeugd en Alcohol plannen aangeleverd bij VWS. Het staat eenieder uiteraard vrij om aanvullende plannen en uitwerkingen bij VWS aan te leveren voor financiering, maar volledigheidshalve wil ik hier als penvoerder opmerken dat die plannen niet voortkomen uit de gezamenlijkheid van de preventietafel Onderwijs en Alcohol.

Met vriendelijke groet,

Director Centre of Implementation - Projectleider Uitgaan, Alcohol & Drugs

T 030 M 06

www.trimbos.nl

Da Costakade 45 - 3521 VS Utrecht

Postbus 725 - 3500 AS Utrecht

Disclaimer

Van: Cees-Jan Adema
Aan: [redacted]; [redacted]; "Eus Peters"; "Wim van Dalen"; [redacted]@slijtersunie.nl; [redacted]@noaberkracht.nl; [redacted]; "Assessor@lkvv.nl"; "Peter de Wolf"; [redacted]@oudersonderwijs.nl; [redacted]@knov.nl; [redacted]@mboraad.nl; [redacted]@vo-raad.nl; [redacted]@depoortvankleef.nl; [redacted]@jellinek.nl; [redacted]@kbo-pcob.nl; [redacted]@uvt.nl; [redacted]@trimbos.nl; [redacted]@vng.nl; [redacted]@khn.nl; [redacted]@vnoncw-mkb.nl; [redacted]@ggnog.nl; [redacted]@depoortvankleef.nl; "Rene Roorda"; "Rianne van den Berg"; [redacted]@oudewater.nl; [redacted]@ggnoghor.nl; [redacted]@ede.nl; [redacted]@mboraad.nl; [redacted]@ggnoghor.nl;
Cc: [redacted]@ede.nl;
Onderwerp: RE: 5e bijeenkomst preventieakkoord problematisch alcoholgebruik
Datum: donderdag 26 juli 2018 12:09:15
Bijlagen: Concept PAPA 200718 opm cja.docx

Excuus, nu met bijlage...

Met vriendelijke groet/With Kind Regards,

Cees-Jan Adema
 Directeur

Nederlandse Brouwers

Postbus 179 | 2501 CD Den Haag | T+31 (0)70- [redacted] | M +31 (0)6- [redacted]
 Schenkkade 50 - 13^e etage, 2595 AR Den Haag | nederlandsebrouwers.nl | @NLbrouwers

Nederlandse
Brouwers

Van: Cees-Jan Adema

Verzonden: donderdag 26 juli 2018 11:30

Aan: [redacted] <[redacted]@minvws.nl>; [redacted] <[redacted]@knkv.nl>; 'Eus Peters' <[redacted]@rndweb.nl>; 'Wim van Dalen' <[redacted]@stap.nl>; [redacted]@slijtersunie.nl <[redacted]@slijtersunie.nl>; [redacted]@noaberkracht.nl <[redacted]@noaberkracht.nl>; [redacted] <[redacted]@cbl.nl>; 'Assessor@lkvv.nl' <Assessor@lkvv.nl>; 'Peter de Wolf' <[redacted]@stiva.nl>; [redacted]@oudersonderwijs.nl <[redacted]@oudersonderwijs.nl>; [redacted]@knov.nl <[redacted]@knov.nl>; [redacted]@mboraad.nl <[redacted]@mboraad.nl>; [redacted]@vo-raad.nl <[redacted]@vo-raad.nl>; [redacted]@depoortvankleef.nl <[redacted]@depoortvankleef.nl>; [redacted]@jellinek.nl <[redacted]@jellinek.nl>; [redacted] <[redacted]@rdgg.nl>; [redacted]@kbo-pcob.nl <[redacted]@kbo-pcob.nl>; [redacted] <[redacted]@jellinek.nl>; [redacted]@uvt.nl <[redacted]@uvt.nl>; [redacted]@trimbos.nl <[redacted]@trimbos.nl>; [redacted]@vng.nl <[redacted]@vng.nl>; [redacted]@minvws.nl <[redacted]@minvws.nl>; [redacted]@khn.nl <[redacted]@khn.nl>; [redacted]@vnoncw-mkb.nl <[redacted]@vnoncw-mkb.nl>; [redacted]@ggnog.nl <[redacted]@ggnog.nl>; [redacted]@depoortvankleef.nl <[redacted]@depoortvankleef.nl>; 'Rene Roorda' <[redacted]@cbl.nl>; 'Rianne van den Berg' <[redacted]@ggnoghor.nl>; [redacted] <[redacted]@trimbos.nl>; [redacted] <[redacted]@vo-raad.nl>; [redacted] <[redacted]@cbl.nl>; [redacted]@oudewater.nl <[redacted]@oudewater.nl>; [redacted] <[redacted]@knkv.nl>; [redacted] <[redacted]@zn.nl>; [redacted]@mboraad.nl <[redacted]@mboraad.nl>; [redacted]@ggnoghor.nl

<[redacted]@ggdghor.nl>

CC: [redacted]@ede.nl' <[redacted]@ede.nl>; [redacted] <[redacted]@minvws.nl>

Onderwerp: RE: 5e bijeenkomst preventieakkoord problematisch alcoholgebruik

Beste [redacted] en [redacted],

Bijgaand treffen jullie mijn opmerkingen aan in de tekst. Ik hoor het graag als er nog vragen zijn.

Met vriendelijke groet/With Kind Regards,

Cees-Jan Adema
Directeur

Nederlandse Brouwers

Postbus 179 | 2501 CD Den Haag | T+31 (0)70-[redacted] | M +31 (0)6-[redacted]
Schenkade 50 - 13^e etage, 2595 AR Den Haag | nederlandsebrouwers.nl | @NLbrouwers

Nederlandse
Brouwers

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@minvws.nl]

Verzonden: vrijdag 20 juli 2018 17:32

Aan: [redacted] <[redacted]@knkv.nl>; 'Eus Peters'

<[redacted]@rndweb.nl>; 'Wim van Dalen' <[redacted]@stap.nl>; [redacted]@slijtersunie.nl'

<[redacted]@slijtersunie.nl>; [redacted]@noaberkracht.nl' <[redacted]@noaberkracht.nl>; [redacted]

[redacted]' <[redacted]@cbl.nl>; 'Assessor@lkvv.nl' <Assessor@lkvv.nl>; 'Peter de Wolf'

<[redacted]@stiva.nl>; Cees-Jan Adema <[redacted]@dranken.org>;

[redacted]@oudersonderwijs.nl' <[redacted]@oudersonderwijs.nl>;

[redacted]@knov.nl' <[redacted]@knov.nl>; [redacted]@mboraad.nl' <[redacted]@mboraad.nl>;

[redacted]@vo-raad.nl' <[redacted]@vo-raad.nl>; [redacted]@depoortvankleef.nl'

<[redacted]@depoortvankleef.nl>; [redacted]@jellinek.nl' [redacted]@jellinek.nl>; [redacted]

[redacted]' <[redacted]@rdgg.nl>; [redacted]@kbo-pcob.nl'

<[redacted]@kbo-pcob.nl>; [redacted]' <[redacted]@jellinek.nl>;

[redacted]@uvt.nl' <[redacted]@uvt.nl>; [redacted]@trimbos.nl'

<[redacted]@trimbos.nl>; [redacted]@vng.nl' <[redacted]@vng.nl>; [redacted]

<[redacted]@minvws.nl>; [redacted]@khn.nl' <[redacted]@khn.nl>; [redacted]@vnoncw-mkb.nl'

<[redacted]@vnoncw-mkb.nl>; [redacted]@ggdnog.nl' <[redacted]@ggdnog.nl>;

[redacted]@depoortvankleef.nl' <[redacted]@depoortvankleef.nl>; 'Rene Roorda' <[redacted]@cbl.nl>;

'Rianne van den Berg' <[redacted]@ggdijsselland.nl>; [redacted]'

<[redacted]@trimbos.nl>; [redacted]' <[redacted]@vo-raad.nl>; [redacted]'

<[redacted]@cbl.nl>; [redacted]@oudewater.nl' <[redacted]@oudewater.nl>; [redacted]

[redacted]' <[redacted]@knkv.nl>; [redacted]' <[redacted]@zn.nl>;

[redacted]@mboraad.nl' <[redacted]@mboraad.nl>; [redacted]@ggdghor.nl'

<[redacted]@ggdghor.nl>

CC: [redacted]@ede.nl' <[redacted]@ede.nl>; [redacted] <[redacted]@minvws.nl>

Onderwerp: 5e bijeenkomst preventieakkoord problematisch alcoholgebruik

Beste deelnemers PA Problematisch alcoholgebruik,

Aanstaande woensdag komen we weer bij elkaar.

- We willen allereerst stilstaan bij de **eerste concept tekst**. Deze tekst is door ons de afgelopen dagen opgesteld aan de hand jullie ingestuurde werkdocumenten. Dank voor al jullie harde werk!! Het platslaan tot een akkoordtekst was soms goed maar soms ook zonde van jullie prachtige volzinnen en waardevolle achtergrondinformatie. Wij hopen dat jullie je desondanks goed kunnen vinden in deze concept akkoord teksten. Zo niet, dan horen wij dat graag.
- We bespreken de **vorderingen op het gebied van deeltafel 'marketing van alcoholhoudende drank'**. Maandag zal Willemijn hiervoor het document nazenden.
- Over **Blurring** gaan we het woensdag een keer niet hebben. Hier valt nog weinig nieuws te melden en de discussie is al (ruim) voldoende gevoerd.
- De SER heeft een stuk over **Monitoring & Governance** geschreven. Dit stuk komt van de verbindingstafel en ligt voor op alle drie de inhoudelijke deeltafels (zie bijlage). Dit zullen woensdag toelichten.
- Vooruitblik volgende tafel (15 augustus) en rondvraag.

In de bijlage vindt u verder een zip document met alle door u ingestuurde documenten.

Bij vragen weten jullie ons te vinden, voor nu: fijn weekend.

Hartelijke groet,

■■■■■ en ■■■■.

Van: Cees-Jan Adema
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]@ede.nl; Peter de Wolf; [REDACTED]
Onderwerp: Re: partijen aan tafel
Datum: donderdag 26 juli 2018 13:56:49

Dank [REDACTED],

Helemaal helder en wat mij betreft prima zo. Ik verwacht dat het zo in orde is.

Met vriendelijke groet,
Cees-Jan Adema

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 26 jul. 2018 om 13:42 heeft [REDACTED]@minvws.nl> het volgende geschreven:

Dag Cees-Jan,

Daar kan ik me iets bij voorstellen. Wij hadden [REDACTED] niet uitgenodigd, maar [REDACTED] heeft haar voorgedragen als vervanger en daar zijn we inderdaad niet voor gaan liggen. Maar JOGG is geen partij aan tafel, deze vervanging was ook eenmalig.

Wat betreft het convenant, zoals ik het begrijp is het ontstaan als convenant op het gebied van voeding (en niet expliciet op alcohol) en al ontstaan voordat het preventieakkoord van start is gegaan.

Helemaal eens overigens dat dit, daar waar het over alcohol gaat, het beste verder aan tafel kan worden besproken. Volgens mij gaf [REDACTED] dat gisteren ook aan. Is dit iets wat jij betreft bij de werkgroep die nog loopt over alcoholmarketing? Wil je dat wij daar nog iets in betekenen?

Vriendelijke groet,

[REDACTED]

Van: Cees-Jan Adema [mailto:[REDACTED]@dranken.org]

Verzonden: donderdag 26 juli 2018 9:41

Aan: [REDACTED]@ede.nl; [REDACTED]

CC: Peter de Wolf

Onderwerp: partijen aan tafel

Beste Leon en [REDACTED],

Ik had hier gisteren nog even op terug willen komen, maar jullie waren nog even in gesprek. IK was om eerlijk te zijn wat verrast door de aanwezigheid van JOGG aan de preventietafel. JOGG is geen partijen geweest tot zover en we zouden terughoudend zijn met het uitnodigen van nieuwe partijen (zekere omdat ook al een aantal partijen buiten de deur zijn gehouden). Nu heb ik op zich niets tegen JOGG, en kunnen ze wellicht een rol spelen bij de lokale aanpak, maar ik denk dat het niet goed is om partijen zonder vooraf met de huidige partijen te overleggen een plaats aan tafel te geven. Zeker omdat het JOGG naast de preventietafel bezig is met een eigen convenant over alcohol en sport (zonder betrokkenheid van bonden en de partijen aan

de preventietafel), terwijl dat buiten hun scope valt en op dit moment het preventieakkoord op dit gevoelige onderwerp in de wielen rijdt. Dat is de reden waarom ik gisteren graag bevestigd wilde zien dat de toekomst van alcohol en sportmarketing aan de preventietafel wordt besproken door de partijen die daar nu aan tafel zitten. Ik ga er van uit dat de deelname eenmalig was, maar hoor graag jullie reactie.

Met vriendelijke groet/With Kind Regards,

Cees-Jan Adema
Directeur

Nederlandse Brouwers

Postbus 179 | 2501 CD Den Haag | **T**+31 (0)70- [REDACTED] | **M** +31 (0)6- [REDACTED]
Schenkkade 50 – 13^e etage, 2595 AR Den Haag | nederlandsebrouwers.nl | [@NLbrouwers](https://twitter.com/NLbrouwers)

<image001.jpg>

Van: Cees-Jan Adema
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: vraagje over aansluiten VSNU - preventietafel
Datum: woensdag 8 augustus 2018 09:20:59
Bijlagen: [image002.jpg](#)
[image003.jpg](#)

Dag [REDACTED],

Klopt dat ik een lijntje heb gelegd met de VSNU en dat zij bezig zijn om een afspraak voor augustus in te plannen. Het gaat alleen niet hard ben ik bang...

Met vriendelijke groet/With Kind Regards,

Cees-Jan Adema
Directeur

Nederlandse Brouwers
Postbus 179 | 2501 CD Den Haag | T+31 (0)70- [REDACTED] | M +31 (0)6- [REDACTED]
Schenkade 50 - 13^e etage, 2595 AR Den Haag | nederlandsebrouwers.nl | @NLbrouwers

cid:image001.jpg@01D3AF11.6A396ED0

Van: [REDACTED] [mailto:[REDACTED]@minvws.nl]
Verzonden: dinsdag 31 juli 2018 16:41
Aan: Cees-Jan Adema <[REDACTED]@dranken.org>
Onderwerp: vraagje over aansluiten VSNU - preventietafel

Dag Cees-Jan,

Heb ik het goed begrepen dat VSNU aansluit bij de werkgroep Onderwijs en studenten?
Ik dacht zoiets begrepen te hebben aan de preventietafel.

Groet,

[REDACTED]

[REDACTED] | Beleidscoördinator Alcohol
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport | Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie|
Parnassusplein 5 | Postbus 20350 | 2500 EJ | Den Haag | Nederland |
☎ 06 [REDACTED] 📍 |13e verdieping|
✉ [REDACTED]@minvws.nl www.rijksoverheid.nl |

Concept Preventie Akkoord Problematisch Alcoholgebruik**PARTIJEN:**

- Koninklijke Horeca Nederland
- Slijtersunie
- Vereniging Drankenhandel Nederland
- Landelijke Kamer van Verenigingen
- Centraal Bureau Levensmiddelenhandel
- Stichting Verantwoord Alcoholgebruik
- VNO-NCW
- Nederlandse Brouwers
- Ouders en Onderwijs
- Nederlandse Vereniging voor Drank- en horecawet Inspecteurs
- STAP - Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid
- Stichting Jeugd en Alcohol
- Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen
- KBO-PCOB, mede namens KBO-Brabant en NOOM
- Verslavingskunde Nederland
- Stichting Positieve Leefstijl
- Zorgverzekeraars Nederland
- Sportbonden / NOC*NSF
- GGD GHOR Nederland
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten
- PO-Raad
- VO-Raad
- MBO-Raad

OVERWEGINGEN***Inleidend***

- Met de toename van welvaart na de Tweede Wereldoorlog is het alcoholgebruik sterk toegenomen, maar de totale hoeveelheid alcohol die jaarlijks per hoofd van de bevolking is geconsumeerd¹ sinds de eeuwwisseling, is langzaam maar zeker afgenomen. Het laatste jaar is sprake van een stabilisering.
- De laatste jaren hebben we een positieve verandering in het drinkgedrag van jongeren gezien. De startleeftijd van alcoholgebruik ging omhoog van het 12e levensjaar in 2003 naar 13,2 jaar in 2015. In 2011 had 66% van de 12-tot en met 16-jarige scholieren ooit alcohol gedronken, in 2015 was dit gedaald naar 45%, met als gevolg dat jongeren minder drinken en minder vaak dronken zijn. Er is echter nog steeds een grote groep jongeren die start met drinken voor hun 18e.
- De cijfers laten zien dat wanneer jongeren eenmaal gaan drinken, ze onverminderd vaak grote hoeveelheden alcohol nuttigen. Kijkend naar de scholieren die de afgelopen maand alcohol hebben gedronken, dan zien we dat bij deze groep binge drinken veel voorkomt (72% van de jongens en 67% van de meisjes in 2015).
- In de periode 1992-2012 nam het overmatig alcoholgebruik onder 55-65 jarigen eerst sterk toe en daarna weer iets af. Het percentage dat matig² drinkt onder 55-65 jarigen nam de hele periode consequent toe.
- Over het algemeen gaan 55-plussers met het ouder worden minder drinken, maar het tegenovergestelde gebeurt bij 55-plussers die al overmatig drinken. Zij gaan met het ouder worden juist meer drinken.

¹ Gemeten aan de hand van de verkoopcijfers, die een indicatie hiervan geven.

² Tussen de 8-21 glazen per week voor mannen en tussen de 8 en 14 glazen voor vrouwen)

- Slechts een klein deel van de vrouwen alcohol drinkt vanaf het moment dat zij het weten dat ze zwanger zijn. Opvallend is dat de hoogopgeleide moeders vaker alcohol dronken tijdens de zwangerschap. Een veel groter deel drinkt in de vier weken voorafgaand aan de zwangerschap. De Gezondheidsraad adviseert vrouwen die zwanger willen worden, zwanger zijn of borstvoeding geven, om geen alcohol te gebruiken.
- Met name overmatige alcoholconsumptie is gerelateerd aan meer dan 200 ziektebeelden. Voor sommige van deze ziektebeelden lijkt geen veilige ondergrens voor alcoholconsumptie te bestaan, voorbeeld daarvan is borstkanker. De Gezondheidsraad adviseert sinds 2015 mensen die alcohol drinken om hun gebruik te beperken tot één glas per dag. Bij één glas per dag zijn er zowel gunstige als ongunstige verbanden met ziekte. Meer dan één glas per dag levert geen verdere gezondheidswinst op, terwijl de ongunstige verbanden sterker worden. Tegelijk wil de raad mensen die geen alcohol drinken niet aansporen om wel alcohol te gebruiken. Voor bepaalde groepen is het belangrijk om helemaal geen alcohol te gebruiken, zoals jongeren, vrouwen die borstvoeding geven, die zwanger zijn of dat willen worden, mensen die medicijnen gebruiken die niet samengaan met alcoholgebruik en mensen met verslavingsproblemen.
- Gebruik van alcohol hangt samen met meer dan 200 ziektebeelden. Onderzoeken laten zien dat voor sommige van deze ziektebeelden geen veilige ondergrens voor alcoholconsumptie bestaat, voorbeeld daarvan is borstkanker. Op basis daarvan adviseert de Gezondheidsraad sinds 2016 om, om chronische ziekten te voorkomen, helemaal niet, of in elk geval niet meer dan één glas per dag te drinken.
- Problematische alcoholgebruik leidt tot maatschappelijke kosten, het kan immers leiden tot o.a. vroegtijdig overlijden, verkeersongevallen, zorgkosten, productiviteitsverlies, kosten voor politie en justitie, etc. De schade van alcohol komt daarmee niet alleen voor de rekening van het individu dat alcohol drinkt, maar ook voor die van de rest van de samenleving.
- Dit akkoord richt zich op het voorkomen van gezondheidsschade bij het individu, maar hoopt daarbij ook een positieve doorwerking te hebben op het terugdringen van bovenstaande maatschappelijke schade. In de uitvoering van dit preventieakkoord zal dan ook oog zijn voor de kansen op synergie met de uitvoering van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat waarin het voorkomen van verkeersslachtoffers als gevolg van alcoholgebruik een specifiek thema is.
- We zijn nog niet tevreden met de huidige stand van zaken. Problematisch alcoholgebruik in Nederland moet verder afnemen.

Kern

- Dat onder problematisch alcoholgebruik het volgende wordt verstaan:
 - o Al het alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar;
 - o Al het alcoholgebruik door zwangere vrouwen en het gebruik daar (i.i.g. 4 weken) aan voorafgaand³;
 - o Overmatig drinken (d.w.z. meer dan 14 glazen per week voor vrouwen en meer dan 21 glazen voor mannen);
 - o Zwaar drinken (d.w.z. minstens één keer per week 4 glazen op een gelegenheid voor vrouwen en 6 glazen voor mannen);
 - o Bingedrinken (d.w.z. minstens 5 glazen bij één gelegenheid minstens 1 keer per maand of vaker).
 - o Een drinkpatroon dat leidt tot lichamelijke klachten en/of psychische of sociale problemen en dat een adequate aanpak van bestaande problemen verhindert.
- Dat overmatig alcoholgebruik met name onder jongvolwassenen en ouderen, en zwaar alcoholgebruik met name onder jongvolwassenen voorkomt.

³ Gebruik van alcohol heeft ook invloed op de vruchtbaarheid van de man

- Dat problematisch alcoholgebruik ontwikkelt en verschillende fasen doorgaat en nauw samenhangt met de drinkcultuur, sociale norm en de persoonlijke situatie (zoals eenzaamheid, verlies van een dierbare, verlies/afscheid van betaald werk enz.).
- Dat de brede acceptatie van (overmatig) alcoholgebruik, het kennisniveau en de heersende sociale norm dienen te worden beïnvloed om een afname van problematisch alcoholgebruik te bewerkstelligen. Er dient een trend te komen waarbij de keuze om alcohol te drinken een bewuste keuze is en waarbij mensen weten wat de gezondheidseffecten zijn.
- Dat sommige van de maatregelen of acties bedoeld om problematisch alcoholgebruik aan te pakken, zich zullen richten op gebruik dat riskant te noemen valt⁴ en op het drinkgedrag van andere dan de bovengenoemde groepen.
- De maatregelen om problematisch alcoholgebruik aan te pakken dienen 'evidence based' te zijn en dus daadwerkelijke positieve gezondheidseffecten als uitkomst te hebben.

SPREKEN HET VOLGENDE AF

1. Doelstellingen 2040

A. Minder alcoholgebruik tijdens de zwangerschap

- Het aantal zwangere vrouwen dat alcohol drinkt is gedaald van 8,9% naar maximaal 4% (deze groep omvat ook vrouwen in het stadium dat ze nog niet weten dat ze zwanger zijn)
- Aantal moeders dat heeft gedronken terwijl zij wisten dat ze zwanger waren neemt af van 4,6% naar 2,0%.

B. Minder alcoholgebruik onder de 18

- Het aantal scholieren (12-16 jaar) dat ooit alcohol heeft gedronken daalt van 45%⁵ naar 25%.
- Deel van de scholieren⁶ dat de afgelopen maand heeft gebinged gaat omlaag van 17,8% naar 12,5% procent.

C. Minder overmatig en zwaar alcoholgebruik

- Het totaal aantal Nederlanders dat overmatig drink neemt af met 25%
 - o Met nadruk op het aandeel overmatig drinkers onder mensen van 50 jaar en ouder.
- Het totaal aantal Nederlanders dat zwaar drinkt neemt af met 25%
 - o Met nadruk op het aandeel zware drinkers onder jongvolwassenen (18-30).

D. De bewustwording van het drinkgedrag en de mogelijke negatieve gevolgeneffecten op de gezondheid daarvan neemt toe

- Uit onderzoek uit 2016 blijkt dat vooral leverschade en hersenschade bekend (door 47% en 21% van de ondervraagden) zijn als gezondheidsklachten van alcoholgebruik, risico's op verschillende vormen van kanker (genoemd door 4%) zijn veelal onbekend. Ambitie is dit op 75% te krijgen.
- De Gezondheidsraad adviseert mensen die alcohol drinken om hun gebruik te beperken tot één glas per dag (Richtlijnen goede voeding 2015). Bij één glas per dag zijn er zowel gunstige als ongunstige verbanden met ziekte. Meer dan één glas per dag levert geen verdere gezondheidswinst op, terwijl de ongunstige verbanden sterker worden. Tegelijk wil de raad mensen die geen alcohol drinken niet aansporen om alcohol te gebruiken. Voor bepaalde groepen is het belangrijk om helemaal geen alcohol te gebruiken, zoals jongeren, vrouwen die borstvoeding geven, die zwanger zijn of dat willen worden, mensen die medicijnen gebruiken die niet samengaan met alcoholgebruik en mensen met verslavingsproblemen.⁴ Het percentage van de inwoners van Nederland dat deze richtlijn kent gaat omhoog.
- De Gezondheidsraad adviseert, om chronische ziekten te voorkomen, geen alcohol te drinken of in ieder geval niet meer dan één glas per dag. Het percentage van de inwoners

⁴ De Gezondheidsraad adviseert mensen om geen alcohol te drinken of in ieder geval niet meer dan één glas per dag. Dit advies is bedoeld om chronische ziekten te voorkomen (Gezondheidsraad, 2015).

⁵ Najaar 2018 volgen nieuwe HBSC cijfers

⁶ Gemeten onder zowel drinkende als niet-drinkende scholieren van 12-16 jaar

~~van Nederland dat deze kent gaat omhoog.~~

- Verhoging van bewustzijn bij mannen over de impact van hun drinkgedrag op hun vruchtbaarheid.

2. AFSPRAKEN per thema

De doelstellingen voor 2040 (onder 1) worden bereikt door afspraken te maken op de volgende thema's:

- A. Alcohol en de school- en studie omgeving (Ambities B, C en D)
- B. Marketing van alcoholhoudende drank (Ambities B en C)
- C. Blurring (vermengen van winkelfuncties met alcohol) (Ambities C en D)
- D. Vroegsignalering van alcoholproblematiek (Ambities A, C en D)
- E. Een gezonde sportomgeving (Ambities B en C)
- F. Naleving en handhaving van de leeftijdsgrens van 18 jaar (Ambitie B)
- G. Tegengaan dronkenschap bij verstrekking ter plaatse (Ambitie C)
- H. Campagne (Ambitie D)
- I. Prijsmaatregelen (Ambitie A, B en C)

Hieronder worden alle thema's uitgewerkt middels overwegingen, ambities en afgesproken maatregelen. Dit zijn samenvattingen van de werkdocumenten die zijn uitgewerkt aan de preventietafel.

A. Alcohol en de school en studie omgeving*Overwegingen:*

- Voor alle leeftijdsgroepen (van leerling tot student) en binnen alle onderwijstypen (van basisonderwijs tot universitair) is nog winst te behalen. De meeste gezondheidswinst is echter te halen op de doelgroep studenten (HBO en WO). Alcoholgebruik dient in de toekomst een minder vanzelfsprekend onderdeel van het studentenleven te worden.
- Om ouders bij het thema te betrekken is het geven van alleen voorlichting aan ouders niet voldoende. Ervaring leert dat ouders ook met elkaar in gesprek willen over hun ervaringen en oplossingen over het alcoholgebruik van hun kind(eren), juist ook waar de opvoeding thuis raakt aan de school.
- Werkzame elementen uit de IJslandse aanpak verdienen aandacht en zo mogelijk implementatie in de Nederlandse context.

Met opmerkingen [1]: Is er voor dit stuk nu draagvlak bij universiteiten en hogescholen? Ook LSVB moet kan nog worden aangehaakt.

Is wel nodig, als we stellen dat daar de meeste winst te behalen is.

Met opmerkingen [2]: Dit stuk is te lang in verhouding tot de andere hoofdstukken, nog naar kijken.

Basisonderwijs & Speciaal Basisonderwijs*Overwegingen:*

- Uit onderzoek blijkt dat voorlichting over alcohol aan leerlingen in het basisonderwijs geen effecten heeft. Het geven van voorlichting over alcohol en het toepassen van andere veelgebruikte preventiestrategieën zoals het weerbaar maken tegen groepsdruk, kan zelfs een averechts effect hebben op leerlingen met een verhoogd risico.
- Voorlichting aan ouders van kinderen in de basisschoolleeftijd over alcoholgebruik van hun kind wel belangrijk is.

Ambities:

- In 2040 heeft 100% van de basisscholen een integraal alcoholbeleid conform de Gezonde School aanpak waarin aandacht is voor beleid, educatie, vroegsignalering en de omgeving (waaronder ouders).
- Basisscholen voeren vanaf 2020 ten behoeve van alcoholpreventie alleen bewezen effectieve preventieve interventies. Interventies gericht op *leerlingen* zijn niet effectief in het primair onderwijs. Wel indien ze gericht zijn op ouders en het signaleren van alcoholgerelateerde problematiek.

Voortgezet onderwijs & Speciaal voortgezet onderwijs*Overwegingen:*

- De sociale norm blijkt belangrijk te zijn voor leerlingen in de brugklasleeftijd. Daarnaast heeft ook het versterken van algemene vaardigheden zoals zelfcontrole en probleemoplossende vaardigheden een preventief effect op het (toekomstig) alcoholgebruik van de leerlingen.
- Leerlingen weerbaar maken tegen groepsdruk ten aanzien van middelengebruik (sociale beïnvloeding) minder is zinvol in deze leeftijdsfase.
- Ouders blijken een cruciale rol te spelen bij alcoholgebruik en roken van hun kinderen. Ouders dienen (in dezelfde periode als de leerlingen) te worden voorgelicht, zodat zij een duidelijke norm kunnen stellen voor hun kind.
- Universele preventie gericht op middelengebruik in deze leeftijdsfase werkt alleen als er tegelijkertijd duidelijke stimuli in de omgeving van de adolescent zijn met de norm dat drinken, roken en drugs gebruiken niet normaal is. Het gaat hierbij om duidelijke regels stellen door ouders en beleidsregels op school en op de sportvereniging, die roken en drinken ontmoedigen.

Ambities:

- Er is in 2020 een evidence based aanbod aan selectieve en geïndiceerde alcoholpreventie voor het voortgezet onderwijs beschikbaar.
- Voor het Praktijkonderwijs en het Voortgezet Speciaal Onderwijs is er in 2020 een op maat gemaakt en integraal aanbod alcoholpreventie volgens de vier pijlers beleid, educatie, vroegsignalering/zorg en de omgeving (waaronder ouders). Dit aanbod wordt op effectiviteit onderzocht en is in 2040 op 100% van de Praktijkscholen en scholen voor Voortgezet Speciaal Onderwijs ingevoerd.

- In 2020 is 25% van de scholen een Gezonde School, in 2040 geldt dit voor 100% van de scholen. Op deze scholen is een Gezonde School coördinator actief. Het ondersteuningsaanbod gericht op middelengebruik wordt hiermee vergroot.
- Scholen voor voortgezet onderwijs voeren in 2020 ten behoeve van alcoholpreventie via de Gezonde School aanpak alleen bewezen effectieve preventieve interventies en initiatieven uit die (indirect) bijdragen aan het voorkomen van alcoholgebruik.

Middelbaar Beroepsonderwijs

Overwegingen:

- Sociale norm interventies zijn ook effectief in de late adolescentie. Met sociale norm interventies worden zowel interventies bedoeld waarin mispercepties van het middelengebruik van leeftijdsgenoten worden gecorrigeerd, als interventies waarbij jongeren hun eigen middelengebruik vergelijken met dat van anderen.
- Door de verdere ontwikkeling van de hersenen late adolescenten steeds beter in staat zijn vooruit te denken en impulsen te beheersen. Schoolprogramma's die ontwikkeling van deze vaardigheden stimuleren lijken effectief in het verminderen van schadelijk middelengebruik.
- De invloed van ouders op de keuzes die hun kinderen maken is in deze leeftijdsgroep nog steeds groot, bijvoorbeeld door regels en afspraken te maken en in gesprek te blijven.

Ambities

- Er is in 2020 een evidence based aanbod aan selectieve en geïndiceerde alcoholpreventie voor het MBO beschikbaar.
- Er is in 2020 een integraal aanbod alcoholpreventie voor het MBO volgens de vier pijlers beleid, educatie, vroegsignalering/zorg en de omgeving (waaronder ouders).
- In 2020 is 20% van de scholen een Gezonde School, in 2040 geldt dit voor 100% van de scholen. Op deze scholen is een Gezonde School coördinator actief. Het ondersteuningsaanbod gericht op middelengebruik wordt hiermee vergroot.
- Er is in 2020 een strategische verkenning uitgevoerd naar alcoholbeleid binnen het MBO. Daarin is in samenspraak met maatschappelijke partners (waaronder curriculum ontwikkelaars) verkend hoe een effectief alcoholbeleid eruit ziet en geïmplementeerd kan worden. Daarbij is aandacht voor het welzijn van studenten en aandacht voor beroepsvaardigheden en kennis die zij ontwikkelen die van belang zijn voor het versterken van de professionaliteit van de alcoholpreventie.

Hoger en wetenschappelijk Onderwijs

Overwegingen:

- Instellingen voor hoger onderwijs vormen een belangrijke vindplaats voor jongeren en jongvolwassenen en de setting lijkt zich goed te lenen voor preventieactiviteiten.
- Goed alcoholbeleid is nooit alleen gericht op het individu. We onderscheiden vier componenten:
 1. Visie en samenwerking: laat het niet bij eenmalige activiteiten.
 2. Beschikbaarheid van alcohol op de onderwijsinstelling: beperk het, zorg voor duidelijke regelgeving en naleving.
 3. Communicatie en educatie: Beïnvloeden van de sociale norm en deskundigheidsbevordering.
 4. Signaleren en begeleiden van problemen door alcohol: bied zorg en verwijst door.

Ambities:

- In alle steden waarin hoger onderwijs wordt aangeboden zijn in 2020 integrale plannen 'Studie & Alcoholpreventie' ontwikkeld en in uitvoering. Deze plannen hebben tot doel om risicovol en problematisch alcoholgebruik onder studenten stevig terug te dringen. Dit wordt uitgevoerd door werkgroepen met daarin onderwijsinstellingen, studenten (i.e. studenten-, studie-, en sportverenigingen, introductiecommissies, etc.), de gemeente, de GGD en de preventieafdeling van de regionale verslavingszorginstelling. Deze werkgroep treedt ook in overleg met andere stakeholders (zoals lokale horeca) die bij kunnen dragen

aan het terugdringen van overmatig, problematisch en minderjarig) alcoholgebruik onder studenten.

- En worden door gemeenten plannen opgesteld door werkgroepen waarin integraal met onderwijsinstellingen, studenten (i.e. studenten-, studie-, en sportverenigingen, introductiecommissies, etc.), de GGD, de preventieafdeling van de regionale verslavingszorginstelling en lokale horecaondernemers wordt samengewerkt.
- De focus van de plannen ligt op de overgang naar het hoger onderwijs, 1^e en 2^e jaarstudenten en bijzondere momenten zoals de introductieperiode, de tentamentijd, etc.
- Er is in 2020 een strategische verkenning uitgevoerd naar alcoholbeleid binnen het hoger onderwijs. Daarin is in samenspraak met maatschappelijke partners (waaronder curriculum ontwikkelaars) verkend hoe een effectief alcoholbeleid eruit ziet en geïmplementeerd kan worden. Daarbij is aandacht voor het welzijn van studenten en aandacht voor beroepsvaardigheden en kennis die zij ontwikkelen die van belang zijn voor het versterken van de professionaliteit van de alcoholpreventie.
- Het aantal studerende jongvolwassenen dat overmatig en/of problematisch drinkt neemt tussen 2018 en 2040 50% af.

Met opmerkingen [3]: Wie gaat dit meten? Is dit doel haalbaar?

Maatregelen

Algemeen:

- o Er dienen extra middelen voor De Gezonde School: helpt samen met ondersteuning GGD scholen op weg.
- o Onderzoeken of de GGD monitor Jeugd en het digitale dossier JGZ meer benut kunnen worden voor landelijke monitoring.

Basisonderwijs:

- o Vanuit het Preventieakkoord dient de Gezonde School aanpak te worden geïntensiveerd, om zo meer scholen te kunnen bereiken. Algemene weerbaarheid is een component binnen het thema Welbevinden van de Gezonde School aanpak. In plaats van specifieke aandacht voor roken en alcohol is het beter om de sociaal emotionele ontwikkeling van leerlingen te versterken. Het versterken van algemene vaardigheden, zoals zelfcontrole, probleemoplossende vaardigheden en sociale vaardigheden heeft namelijk wel een preventief effect.
- o De voorlichting in het basisonderwijs wordt nadrukkelijk gericht op ouders, zodat zij goed voorbereid zijn voor het moment dat hun kind in aanraking komt met alcohol, roken en/of drugs (vaak in de overgang van PO naar VO).

Voortgezet onderwijs:

- o Signalering van problemen door JGZ, met name bij adolescentensprekuren: in kaart brengen of de handelingsopties voldoende beschikbaar zijn.
- o Onderzoeken of en hoe de JGZ beter betrokken kan worden bij incidentele overtreding leeftijdsgrens: ism HALT en verslavingszorg.

Middelbaar Beroepsonderwijs:

- o Periodiek in kaart brengen stand van zaken van alcoholgebruik in MBO;
- o nader onderzoeken van de effecten van de aanwezigheid van jeugdartsen op MBO's en dit meenemen in lange termijn aanpak bij jongvolwassenen;
- o Aandacht voor alcohol en zwangerschap binnen preventieactiviteiten binnen het onderwijs.

Hoger en wetenschappelijk Onderwijs:

- o Er komt een landelijke studentenmonitor hoger onderwijs die de prevalentie van alcohol- en drugsgebruik, settings, motivatie, sociale norm in kaart brengt en aantal studenten dat in ziekenhuis belandt na overmatig alcoholgebruik.
- o Er komt een lokaal alcoholbeleid in studentensteden. Gemeenten kunnen hierbij in overleg gaan met bijvoorbeeld:
 - Onderwijsinstellingen;
 - Studenten;
 - GGD;
 - Preventieafdeling van de regionale verslavingszorginstellingen;
 - Lokale horecaondernemers.

Met opmerkingen [4]: @GGD: dit graag verduidelijken, welke handelingsopties worden hierbij bedoeld? Anders voorstel om punt te verwijderen.

Met opmerkingen [5]: Bestaande aanpak? Of moet die nog worden ontwikkeld?

Met opmerkingen [6]: Indien niet hier, waar kunnen we dit thema dan wel onderbrengen?

In dit beleid worden o.a. de volgende punten opgenomen:

- Beperken beschikbaarheid op de onderwijsinstelling en verantwoorde verstrekking daarbuiten: schenktijden, prijzen of beperken aanbod;
- Impliciete normen: o.a. alcohol niet centraal stellen in promotie feesten, geen onbemande tafel/wandtaps, geen verantwoording voor niet drinken.
- Punten voor introductiecommissies: o.a. handhaving NIX18, schenktijden, prijs, assortiment, sponsoring.
- Training signaleren riskant middelengebruik voor studieadviseurs en decanen;
- Training barvrijwilligers: dit kan doormiddel van de te ontwikkelen e-learning (zie thema F) in combinatie met een face-to-face training
- Drankspelletjes aanpakken;
- Landelijk plan voor alcoholpreventie tijdens introductieperiode
- Betere samenwerking tussen betrokken partijen; er dient een vast contactpersoon te komen vanuit de lokale verslavingszorginstelling die contact onderhoud met studentenverenigingen. Studentenverenigingen hebben een bestuurslid dat de contactpersoon is voor zaken rond studentenwelzijn.
- Uitbreiden van voorlichtingsmogelijkheden op hoger onderwijsinstellingen.

Met opmerkingen [7]: Dit heeft het secretariaat e zelf even verder uitgewerkt, akkoord VKN en LKVV?

B. Marketing van alcoholhoudende drank

Maandag 13 augustus vindt nog een werkgroep plaats. Uiterlijk dinsdag 14 volgt een nazending van deze inzet via de mail.

C. Blurring (vermengen van winkelfuncties met alcohol)

Er heeft geen werkgroep meer plaatsgevonden. Om toch iets op te nemen en een poging tot doen om tot een werkbaar voorstel te komen heeft het secretariaat onderstaande tekst opgesteld. Deze tekst is niet afgestemd.

- Er is een situatie ontstaan waarbij in tal van gemeenten verkoop van alcohol, buiten de kaders van de DHW, wordt gedoogd. De VNG pleit voor meer lokale vrijheid om te bepalen wie wel/geen alcohol mag verstrekken en wil zodoende meer ruimte geven aan ondernemerschap.
- Alcoholhoudende drank is een bijzonder, maar ook risicovol product en zou niet zomaar door iedereen, al ware het een kopje koffie, verstrekt moeten kunnen worden. Vergunningen en opleidingen zijn van belang hierbij.
- Uitbreiding van het aantal verkooppunten van alcohol, zo leert de wetenschap, leidt tot meer alcoholconsumptie en daardoor tot meer risico's voor de volksgezondheid.
- Indien alcohol in meer situaties beschikbaar en 'normaal' wordt, kan dit een impact hebben op de verwachtingen en normen die jongeren ontwikkelen over alcohol, waarvan bekend is dat ze samenhangen met beginnend drankgebruik.
- Verstrekking van alcohol bij meer type verstrekkingspunten betekent een extra belasting op de handhavingcapaciteit van gemeenten.
- Verstrekking van alcohol dient op verantwoorde wijze plaats te vinden.

Maatregelen:

- Wat de akkoordpartijen betreft volgt bij de komende wijziging van de DHW bevat geen verruiming van aantal type verstrekkingspunten van alcohol of verruiming van lokale bevoegdheden bij de bepaling hiervan.
- Er zal een effectstudie worden gedaan naar bestaande beschikbaarheid van alcohol en de verwachte gevolgen van een uitbreiding van het aantal type verstrekkingspunten en naar de effecten van lokaal maatwerk bij bepaling van deze uitbreiding.

D. Vroegsignalering van alcoholproblematiekOverwegingen:

- Vroegtijdige herkenning van alcoholmisbruik en alcoholafhankelijkheid is van groot belang omdat behandeling in een vroeg stadium de beste kansen geeft.
- Alcoholproblematiek kan pas aangepakt worden wanneer de persoon zelf het probleem onder ogen ziet en bereid is er iets aan te doen.

Ambities 2025:

- In 2025 is een sluitende keten voor vroegsignalering op gebied van de vijf werkgebieden (zoals geformuleerd onder maatregelen) geïmplementeerd.
- Er is een netwerk actief van diverse professionele- en vrijwilligersorganisaties waardoor er een samenhangend aanbod van vroegsignalering tot en met hulpverlening wordt gerealiseerd.

Ambities 2020:

- In 2020 is er een platform vroegsignalering opgericht om te zorgen voor agendasetting, het verspreiden van opgedane kennis en implementatie van screening en kortdurende interventies. Daarnaast biedt het platform ondersteuning aan partijen om hun rol in vroegsignalering optimaal in te vullen.

Met opmerkingen [8]: Is het mogelijk om dit op één of andere manier te kwantificeren waardoor duidelijker wordt hoe groot/klein dit wordt?

Maatregelen

- In 2020 is er een platform vroegsignalering opgericht dat:
 - o Een stand van zaken heeft opgemaakt. Concreet houdt dat in:
 - Er is een overzicht is gemaakt wat er nu gebeurt/aangeboden wordt aan interventies op gebied van vroegsignalering, wat de kwaliteit en toepasbaarheid is van deze interventies en in hoeverre ze ook daadwerkelijk worden gebruikt.
 - Er wordt een literatuurstudie gedaan waarin de kennis mbt vroegsignalering op een rijtje wordt gezet. Ervaringen uit het partnership, maar ook diverse andere onderzoeken die na die tijd hebben plaatsgevonden en ervaringen uit het buitenland worden hierbij betrokken. Dit vormt het startpunt voor de diverse knelpuntanalyses.
 - o Een knelpuntanalyse heeft gemaakt voor de deelgebieden. Hierbij wordt in kaart gebracht wat zorgverleners en vrijwilligers nodig hebben om hun rol in te vullen en kunnen de ambities voor 2025 verder in de plannen geconcretiseerd worden.
 - o Aan de hand van bovengenoemde knelpuntanalyse zijn er actieplannen gemaakt per deelgebied;
 - o Er zijn concrete doelen en streefcijfers opgesteld per deelgebied op basis van de knelpuntanalyse.
- Er is een keten van matched care (online) interventies;
- Er zijn per doelgroep zorgpaden ontwikkeld en op lokaal niveau geïmplementeerd;
- Vrijwilligers zijn getraind zodat zij goed geëquipeerd zijn voor vroegsignalering;
- Er zijn steunpunten voor consultatie, advies en deskundigheidsbevordering;
- Er is een landelijk aanbod voor naasten geïmplementeerd.

Bijdrage per organisatie en termijnen

- Het streven is dat in het platform de volgende partijen zijn vertegenwoordigd: eerste lijn zorgverleners (huisarts, verloskundigen, POH GGZ), tweede lijn zorgverleners (Ziekenhuizen, GGZ en verslavingszorg), niet verzekerde zorgverleners, vrijwilligers van o.a. seniorenorganisaties, Veilig Thuis, gemeenten, GGD/GHOR en zorgverzekeraars.
- De coördinatie van dit platform wordt belegd bij Verslavingskunde Nederland, met wetenschappelijke/praktische expertise van het Trimbos Instituut en andere instellingen uit het netwerk.

Met opmerkingen [9]: VNG akkoord?

- Er worden 5 werkgroepen opgezet met de onderstaande trekkers. De werkgroepen werken de acties en interventies verder uit en zoeken daarbij zoveel mogelijk aansluiting bij bestaande structuren en initiatieven, inclusief de zorg-, welzijns- en vrijwilligersinfrastructuur
 1. Werkgroep ouderen (50+), - Trekker: KBO-PCOB
 2. Werkgroep jeugd/jong volwassenen - Trekker: GGD/Ghor
 3. Werkgroep eerste lijn (incl. zwangerschap), -Trekker KNOV
 4. Werkgroep 2e lijn, - Trekker: Verslavingskunde Nederland
 5. Werkgroep werknemers/bedrijven - Trekker: NVAB
- De werkgroepen lopen verschillende fasen door, dit is in onderliggende stukken nader uitgewerkt.
- Naast de acties vanuit de werkgroepen worden er vanuit het platform de volgende acties ondernomen:
 - o Verbeteren van keten matched care (online) interventies; o.a. diverse preventie (online) interventies en voorlichtingsmaterialen, overgang van online naar offline behandelen.
 - o Ontwikkeling en implementatie zorgpaden; aanpassen bestaande zorgpaden a.d.h.v. zorgstandaard alcohol, nieuwe beroepsgroepen en vrijwilligers en andere ontwikkelingen. Dit zal in de werkgroepen gebeuren.
 - o Hulp van dichtbij; opzetten en uitvoeren trainingsprogramma voor vrijwilligers.
 - o Aanbod voor naasten; Er wordt een evidence based interventie voor naasten geschikt gemaakt en landelijke geïmplementeerd door regionale verslavingszorginstellingen op te leiden om deze interventie aan te kunnen bieden. Nauwe samenwerking met ervaringsdeskundigheid in deze is van essentieel belang.
 - o Aanbod zwangeren:
 - Een publiekscampagne gericht op zwangere vrouwen, mensen die zwanger willen worden en vrouwen die borstvoeding geven
 - Update en verdere implementatie van de online interventie '9 maanden niet'.
 - E-learning 'Alcoholgebruik' bespreekbaar maken bij zwangere vrouwen
 - Een training 'Motivational interviewing', gericht op alcoholgebruik bij zwangere vrouwen en vrouwen in het kraambed.

Met opmerkingen [10]: Wie gaat deze acties uitvoeren, welke termijn hebben we hierbij voor ogen?
De meest passende partij(en) binnen het platform voeren de interventies uit. Dat kunnen dus voor alle acties verschillende partijen zijn. Gekeken wordt welke partij meeste ervaring etc heeft. Er kan gewerkt worden met calls. De coördinator van het platform zal dit aansturen.

Met opmerkingen [11]: Deze tekst is later toegevoegd, wat vindt groep hiervan? Opmerking over kosten??

Met opmerkingen [12]: Hoe gaat dit er grofweg uitzien? VWS is immers terughoudend met te veel verschillende campagnes

Met opmerkingen [13]: Wat wordt de actie, moet dit nog worden ontwikkeld? Dan schrijven we op: ontwikkeling van E-learning en ontwikkeling van training.

E. Een gezonde sportomgevingOverwegingen:

- De manier waarop tegen de combinatie alcoholgebruik en sport wordt aangekeken verandert. De koppeling tussen sporten en alcoholgebruik dient minder hecht te worden.
- Overmatig/zwaar alcoholgebruik en sport gaan niet samen, daar waar dit wel het geval is moet dit veranderen.
- Sportverenigingen zijn soms te afhankelijk van baromzet of alcohol sponsoring, dit moet anders, waarbij een solide verdienmodel voor sportverenigingen randvoorwaardelijk is.
- Goed alcohol beleid in de sportkantine dient integraal te worden aangepakt en gaat dus hand in hand met rookvrij en gezond aanbod van eten en drinken.

Ambities 2040:

- 80%⁷ van de sportverenigingen zijn getransformeerd naar modelkantines. Deze hebben o.a. de 'gouden sportkantine status'.
 - o Deze kantines hebben een verantwoord alcoholbeleid. Dit houdt ter illustratie in dat de leeftijdsgrens voor verstrekking nageleefd, happy hours en 'meters bier' zijn verdwenen, kantines met een frisse en gezonde uitstraling, geen alcohol wordt geschonken bij jeugdwedstrijden en het alcoholvrije alternatief wordt gestimuleerd.

Met opmerkingen [14]: Wat betekent dit precies op het alcoholthema? Secretariaat heeft het nu zelf wat ingevuld.

Ambities 2025:

- 50% van de sportverenigingen zijn getransformeerd naar modelkantines van een gezonde sportomgeving en krijgen hierbij ondersteuning. Deze sportverenigingen hebben een verantwoord alcoholbeleid.
- Is de naleving van het verbod op schenken aan jongeren sterk verbeterd en loopt het in de pas met de afspraken zoals opgesteld bij het hoofdstuk over naleving.
- Er wordt door alle verenigingen met een bar actief gebruik gemaakt van een e-learning voor barvrijwilligers bij sportverenigingen ter bevordering van de deskundigheid (meer over de ontwikkeling van deze e-learning bij hoofdstuk over naleving)

Met opmerkingen [15]: Secretariaat is zo vrij geweest de ambitie hier te verhogen van 35% naar 50%. Vergt vooral dus meer ondersteuning.

Maatregelen:

- Er wordt een landelijke richtlijn/advies ontwikkelt voor de gezonde modelvereniging waarin beleid op gezonde voeding, roken en problematisch alcoholgebruik tot uiting komt. Ten behoeve van een verantwoord alcoholbeleid wordt:
 - o Analyse gemaakt van huidige situatie, reeds gedane onderzoeken, invloed van sportomgeving op normalisering van alcoholgebruik, inzet 0.0 in sportomgeving.
 - o Een beleid met goede voorbeelden ontwikkeld. Accent wordt daarbij niet teveel gelegd op wat verboden is, maar meer op stimuleren van de 'gezonde sportomgeving'.
 - o Clubs worden ondersteund en begeleid bij het opzetten en invoeren van beleid, TeamFit zou hier i.s.m. Stichting Jeugd en Alcohol en het Trimbos Instituut een rol kunnen vervullen.
- Er wordt een e-learning voor barvrijwilligers ontwikkeld (financiering VWS, i.s.m. betrokken partijen).
- Gemeenten gaan op verzoek van de sportsector de naleving van de leeftijdsgrens van sportvereniging nadrukkelijker handhaven.
- Er zal bekeken worden hoe de band tussen sport en alcohol minder hecht worden gemaakt. Dat wilt niet zeggen dat de band moet worden doorgesneden, maar er zal kritisch gekeken worden naar de mate van alcoholmarketing bij sport en de kansen/zorgen van opmars 0.0%. Meer hierover bij het hoofdstuk over marketing.

⁷ 80% van de 23.000 clubs met een eigen kantine, dat zijn dus 18.400 clubs

F. Naleving en handhaving van de leeftijdsgrens van 18 jaar

Overwegingen:

- Jongeren onder de 18 krijgen hun alcohol in meerderheid via sociale bronnen zoals vrienden en ouders.⁸ Dat neemt niet weg dat de verkrijgbaarheid via commerciële bronnen voor jongeren onder de 18 niet nog beter kan en moet. De naleving van de wettelijk vastgestelde leeftijdsgrens door verstrekkers is een belangrijk onderdeel van verantwoorde verstrekking.
- Hoewel er de afgelopen jaren sprake is van een stijging van het nalevingniveau over de hele linie, constateren we dat het bij een aantal sectoren lastig is om de naleving op een fors hoger niveau te krijgen.
- De kenmerken van de verkoopkanalen verschillen sterk en hebben invloed op de manier waarop er gestuurd kan worden op verbetering van de naleving.
 - o Ketenbedrijven kunnen via personeelsbeleid en concernbeleid direct sturen op de naleving.
 - o Voor de sportbonden met afzonderlijke verenigingen en veel vrijwilligers achter de bar en brancheorganisaties met een achterban die voornamelijk bestaat uit mkb-bedrijven (zoals Koninklijke Horeca Nederland en de Slijtersunie) zijn de sturingsmogelijkheden minder en blijkt het veel lastiger om de naleving collectief op een hoger plan te krijgen.
 - o Grotere evenementen vormen een risico omdat er daarbij veel tijdelijk personeel wordt ingezet, er veel wederverstrekking plaatsvindt en de eventuele sancties niet in verhouding staan tot het voordeel van niet-naleven.
- Naleving door verstrekkers wordt sterk bevorderd door handhaving door gemeenten. Hierbij is het van belang dat gemeenten sanctionerend optreden conform het lokale handhavingsbeleid.

Ambities:

- De ambitie is 100% naleving van de leeftijdsgrens bij verstrekking van alcohol in 2030. Dit geldt voor alle verstrekkers van alcohol, zowel voor thuisconsumptie als voor consumptie ter plaatse, zowel offline als online.
- Verstrekkers streven naar een lineair stijgende naleving, met als startpunt het nalevingsniveau in 2016 en als eindpunt de ambitie in 2030.
De streefwaardes zien er als volgt uit: (schéma naleving volgt nog)
- In 2020 en 2024 wordt in kaart gebracht of verstrekkers op koers liggen om het ambitieniveau te halen en waar behoefte is aan extra inspanningen, controles of bijsturing.

Met opmerkingen [16]: 2020 en 2024 opgenomen omdat in deze jaren de landelijke monitoring plaats vindt

Maatregelen:

- Ontwikkelen van E-learnings voor iedereen die alcohol verstrekt, zo wordt verantwoorde verstrekking bevorderd.
 - o CBL heeft al een E-learning. De ervaring van CBL wordt gedeeld.
 - o De Slijtersunie en LKVV hebben ook een E-learning, maar deze zullen worden geactualiseerd of vernieuwd.
 - o Branches nemen zelf initiatief voor een nieuwe E-learning, maar leggen de E-learning voor aan Trimbos voor een kwaliteitseis.

⁸ 79% van minderjarigen die werden opgenomen in ziekenhuizen, gaven aan alcohol te hebben gekregen van ouders of meerderjarige vrienden (Factsheet Alcoholintoxicaties 2007 tot en met 2016, Reinier de Graaf, NSCK Universiteit Twente). Uit koop/slaag-indexcijfer van Intraval (Kopen en verkrijgen van alcohol door jongeren) blijkt dat 83% van succesvolle verkrijgen terug te leiden is naar ouders/meerderjarigen

- o WVS coördineert de ontwikkeling van verschillende E-learnings, in nauwe betrokkenheid met de betreffende verstrekkers, om ervoor te zorgen dat de E-learning kosten en kwalitatief effectief is.
 - o Campagne om het materiaal actief te verspreiden en deelname te organiseren bij de verstrekkers. Wie: KHN, VDN, Slijtersunie, NOC-NSF, LKVV
 - o De medewerkers en vrijwilligers die niet beschikken over een diploma Sociale Hygiëne volgen deze training. In 2020 hebben de volgende aantallen verstrekkers de training gevolgd: KHN: deelnemers, CBL: 150.000 deelnemers, VDN: ... deelnemers, Slijtersunie: deelnemers, NOC-NSF: deelnemers, LKVV: Deelnemers
Kosten: KHN, CBL, VDN, Slijtersunie, NOC-NSF, LKVV
- Verbeteren handhaving door gemeenten:
 - o Ontwikkeling Handhavingprotocol voor gemeenten met handvatten voor:
 - Risicogerichte handhaving
 - Effectieve inzet van testkopers, inclusief een protocol hoe 17 jarige testkopers kunnen worden ingezet
 - Handhaving bij doorschenken
 - Specifieke aanpak binnen uitgaansgebieden en evenementen (zowel politie als GGD/GHOR zijn hier bij betrokken)
 - de geborgde procedures voor het sanctioneren
 - o 10 gemeenten gaan concreet risicogericht de handhaving inrichten en extra handhavingsinspanningen leveren aan de hand van het handhavingprotocol. De ervaringen worden gedeeld met andere gemeenten.
Wie: VNG, NVDI, VWS
 - o Gemeenten verstrekken jaarlijks de handhavingscijfers, zodat VWS de handhaving landelijk in kaart kan brengen.
- Verbetering naleving door verstrekkers
 - o De aanpak die in gemeente Utrecht is gehanteerd in samenwerking tussen gemeente en horecabedrijven waarbij de naleving van de leeftijdsgrens wordt verbeterd, wordt breder toegepast. In 10 gemeenten wordt een dergelijke aanpak uitgerold. Een dergelijke aanpak pleit gemeenten overigens niet vrij van de handhavende taak.
Wie: KHN, VNG.
 - o Sportverenigingen worden ondersteund, zie meer hierover in het hoofdstuk 'gezonde sportomgeving.
 - o Supermarkten zetten zich in voor een systematische planmatige en consequente aanpak. Er komt een pilot voor de ontwikkeling van een periodiek systeemcontrole. Onderdeel zijn periodieke controles met testkopers. Het is noodzakelijk een kwaliteitskader op te stellen om de controles te ontsluiten voor de toezichthouder ten behoeve van risicogericht toezicht. CBL en VDN hebben hier reeds ervaring mee.
Wie: CBL, VWS
 - o Trimbos onderzoekt het verschil in betere naleving tussen:
 1. de 10 gemeenten die meedoen aan de actie voor betere handhaving
 2. de 10 gemeenten die meedoen aan de actie verbetering naleving door verstrekkers
 3. en 10 gemeenten die niet aan bovenstaande twee acties meedoen
- Communicatie ter bevordering naleving:
 - o NIX 18: De alcoholindustrie sluit zich aan bij de NIX18 campagne. Met de alcoholindustrie kan de NIX18 boodschap op veel meer uitingen worden meegenomen. NIX18 zal worden voortgezet, met een aangepaste strategie. De

Met opmerkingen [17]: VNG akkoord?

Met opmerkingen [18]: VNG akkoord?

beleidsdoelen voor alcohol en roken verschillen namelijk van elkaar. We willen voorkomen dat jongeren ooit gaan roken, terwijl we voor alcohol inzetten op het voorkomen dat jongeren onder de 18 drinken. Daarom wordt nu binnen de campagne ook een onderscheid aangebracht tussen deze twee thema's. In de NIX 18 campagne is de expliciete koppeling tussen roken en alcohol (als ondertitel van de campagne) daarmee losgelaten.

Wie: VWS, NOC-NSF, KHN, CBL, GGD/GHOR (de huidige partners van NIX 18) en vanaf nu ook de alcoholindustrie.

Kosten: voor huidige campagne is reeds financiering

- o NIXzonderID: Campagne om tonen ID te bevorderen in de NIX 18 campagne.
Wie: VWS, KHN, CBL, NOC-NSF, (huidige partners), Nederlandse Brouwers, VDN, Slijterijen, LKVV
- o Monitoringsprogramma naleving. Landelijke monitoring 1 keer per 2 jaar, te starten in 2018, wordt aantal jaren voortgezet
Wie: VWS, Kosten: VWS

c. **Aanpassen van de DHW:**

Wie: VWS

Bekeken wordt of de wetgeving aangepast moet worden om zodoende de naleving te verbeteren. Zo zal bijvoorbeeld gekeken worden naar strafbaarstelling van wederverstrekking zoals dat voorkomt in horeca en op festivals.

Ten aanzien van internetverkoop wordt nader bekeken of wettelijk nadere eisen te stellen zijn aan de verkoop van alcohol. Supermarkten en slijters sluiten hun systemen met techniek aan de deur en interne procedures om dat te valideren. Boodschap is: verkoop van alcohol komt met verantwoordelijkheden. Die leef je na, of je verkoopt het niet.

Daarnaast wordt er een kan-bepaling in de DHW opgenomen die het mogelijk maakt om eisen te stellen aan de verstrekkers van alcohol in de vorm van een geborgde werkwijze om de naleving van de leeftijdsgrens te controleren.

Met opmerkingen [19]: CBL is van mening dat het preventieakkoord geen voorstel voor wettelijke maatregelen mag bevatten. Dit wordt besproken aan de preventietafel van 15 augustus.

G. Tegengaan dronkenschap bij verstrekking ter plaatse

Overwegingen:

- In het kader van verantwoorde verstrekking van alcohol stellen verstrekkers en gemeenten gezamenlijk vast dat er meer aandacht dient te worden besteed aan het tegengaan van dronkenschap rond de verstrekking van alcohol ter plaatse.
- Nadruk ligt nu veelal op de naleving van de leeftijdsgrens, terwijl de verstrekkers van alcohol ook geen toegang mogen verlenen aan personen in kennelijke staat (art. 20 lid 5 DHW) en geen alcohol mogen verstrekken aan iemand die in staat van dronkenschap verkeert (art. 252 Wetboek van strafrecht).

Ambities/maatregelen:

1. Naleving van deze wetsartikelen nadrukkelijk onderdeel te maken van de te ontwikkelen e-learning voor verstrekkers ter plaatse (zie naleving).

2. Handhaving van deze wetsartikelen nadrukkelijk op te nemen in een handreiking/protocol voor gemeenten over de handhaving van de DHW. Daarin zal ook aandacht zijn over hoe deze overtredingen in kaart kunnen worden gebracht. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van opgedane kennis door Trimbos en bureau Objectief.

H. Bewustwordingscampagne

Overwegingen:

- Er bestaat reeds de landelijke NIX18 campagne en de lokaal onstane 'IkPas campagne'
- Op zichzelf staande campagnes leiden beperkt tot gedragsverandering maar dragen bij aan het vergroten van draagvlak voor maatregelen en het kennisniveau
- Uit onderzoek uit 2016 blijkt dat vooral leverschade en hersenschade bekend (door 47% en 21% van de ondervraagden) zijn als gezondheidsklachten van alcoholgebruik, risico's op verschillende vormen van kanker (genoemd door 4%) zijn veelal onbekend. Ambitie is dit op 75% te krijgen.
- De Gezondheidsraad adviseert mensen die alcohol drinken om hun gebruik te beperken tot één glas per dag (Richtlijnen goede voeding 2015). Bij één glas per dag zijn er zowel gunstige als ongunstige verbanden met ziekte. Meer dan één glas per dag levert geen verdere gezondheidswinst op, terwijl de ongunstige verbanden sterker worden. Tegelijk wil de raad mensen die geen alcohol drinken niet aansporen om alcohol te gebruiken. Voor bepaalde groepen is het belangrijk om helemaal geen alcohol te gebruiken, zoals jongeren, vrouwen die borstvoeding geven, die zwanger zijn of dat willen worden, mensen die medicijnen gebruiken die niet samengaan met alcoholgebruik en mensen met verslavingsproblemen.4 Het percentage van de inwoners van Nederland dat deze richtlijn kent gaat omhoog.
- De Gezondheidsraad adviseert, om chronische ziekten te voorkomen, geen alcohol te drinken of in ieder geval niet meer dan één glas per dag. Het percentage van de inwoners van Nederland dat deze kent gaat omhoog.

Maatregelen:

- Inzet op NIX18 en IkPas zal vanuit VWS worden voorgezet. Zij dragen bij aan normverandering en bewustwording van problematisch drinkgedrag.
- Er vindt intensivering plaats op het verhogen van het kennisniveau over de schadelijkheid gezondheidseffecten van alcohol. Wat voor type communicatie/campagne hiervoor nodig is wordt nog gezien.

Met opmerkingen [20]: Dit hoofdstuk laat nog veel open en roept vast vragen op. Denkt u vooral mee.

Dit hoofdstukje is nog pril, en dient nog verder uitgewerkt en afgestemd te worden. Onder andere met Algemene Zaken.

Met opmaak: Lettertype: (Standaard) Verdana, 9 pt, Afspatiëren op 1,5 pt

Met opmaak: Lijstaline, Met opsommingstekens + Niveau: 1 + Uitgelijnd op: 0,63 cm + Inspringen op: 1,27 cm

I. Prijsmaatregelen

Over prijsmaatregelen is niet inhoudelijk gesproken of onderhandeld aan de onderhandelingstafel over problematisch alcoholgebruik. Zodoende werden partijen niet in mededingingsrechtelijke verlegenheid gebracht. VWS hecht echter wel belang aan de invoering van prijsmaatregelen, ter ondersteuning van het akkoord. Daarom zal:

- de regering een wetgevingstraject instellen om accijnzen op alcohol te indexeren;
- de regering in het aankomende wijzigingstraject van de Drank- en Horecawet voorstellen om de huidige lokale optionele bepaling tot verbod op prijsacties (artikel 25D) aan te scherpen en te vervangen voor een generieke landelijke bepaling;
- minimum unit pricing, zoals dat nu in Schotland toegepast wordt, nader worden geanalyseerd. VWS zal onderzoek instellen naar de effectiviteit van een dergelijke maatregel in Nederland.

Met opmerkingen [21]: Als beloofd, voor het eerst opgenomen, even goed samen naar kijken. Nadrukkelijk niet over onderhandeld.

en .

Van: Cees-Jan Adema
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: afspraak VSNU inz alcohol en studenten
Datum: woensdag 29 augustus 2018 13:52:54

Beste [REDACTED],

Bijgaand de informatie voor het gesprek aanstaande vrijdag om 09.30 uur in Utrecht. Mijn insteek is om de VSNU aan tafel te krijgen voor het preventieakkoord en het zou mooi zijn als iemand van jullie ministerie mee zou kunnen gaan naar de afspraak, al realiseer ik me dat het kort dag is. De afspraak is met de heren Elmer Sterken (Rector Magnificus Universiteit Groningen), Henk Kummeling (Rector Magnificus Universiteit Utrecht) en Pieter Duisenberg (VSNU), op 31 augustus 09.30 – 10.30 op de Heidelberglaan 8 – 3584 CS Utrecht | Kamer 5.16. Het zou mooi zijn als iemand van jullie ministerie (dat heb ik voorgelegd aan de VSNU) mee zou kunnen. Ik hoor graag nog even van je of dat haalbaar is.

Met vriendelijke groet/With Kind Regards,

Cees-Jan Adema
Directeur

Nederlandse Brouwers

Postbus 179 | 2501 CD Den Haag | T+31 (0)70- [REDACTED] | M +31 (0)6- [REDACTED]
Schenkkade 50 – 13^e etage, 2595 AR Den Haag | nederlandsebrouwers.nl | [@NLbrouwers](https://twitter.com/NLbrouwers)

Nederlandse
Brouwers

Van: Cees-Jan Adema

Aan: [redacted]; "Eus Peters"; [redacted]@knvb.nl; "Wim van Daelen"; [redacted]@slintersunie.nl; [redacted]@noaberkracht.nl; [redacted]"; "Assessor@kvv.nl"; "Peter de Wolf"; [redacted]@oudersonderwijs.nl; [redacted]@knov.nl; [redacted]@mboraad.nl; [redacted]@vo-raad.nl; [redacted]@depoortvankleef.nl; [redacted]@jellinek.nl; [redacted]@knov.nl; [redacted]"; [redacted]@kbo-pcob.nl; [redacted]"; [redacted]@uvt.nl; [redacted]@trimbos.nl; [redacted]@vng.nl; [redacted]"; [redacted]@khn.nl; [redacted]@vnoncw-mkb.nl; [redacted]@depoortvankleef.nl; "Rene Roorda"; "Rianne van den Berg"; [redacted]"; [redacted]"; [redacted]@mboraad.nl; [redacted]"; [redacted]@vo-raad.nl; [redacted]@mboraad.nl; [redacted]@ggdghor.nl; [redacted]"; [redacted]@vo-raad.nl; [redacted]@mboraad.nl; [redacted]@cbl.nl; [redacted]"; "Vernoeve, Pieter"

Cc: [redacted]@ede.nl; [redacted]

Onderwerp: RE: Concepttekst PA problematisch alcoholgebruik tbv achterbancheck

Datum: donderdag 30 augustus 2018 17:10:31

Beste [redacted] en anderen,

Zoals afgesproken stuur ik je vandaag onze belangrijkste punten. Zoals door meerderen al is aangegeven, allereerst dank aan alle collega's van VWS en Voorzitter voor de prima begeleiding van het proces. Ik heb vandaag het concept besproken met mijn achterban. Gisteren heeft Stiva reeds gereageerd met een aantal punten, die ook namens de Brouwers zijn ingebracht. Daarnaast heb ik nog een paar andere algemene punten die terug zijn gekomen:

1. De brouwers willen zich idd committeren om de borden langs amateurvelden weg te halen of om te zetten in borden voor alcoholvrije dranken. Daarbij willen we wel graag duidelijkheid dat 0.0 bier een optie is waar we een tijd mee vooruit kunnen. Dit om desinvesteringen te voorkomen. Verder wil ik nog even kijken naar het jaar van realisatie. Het voorgestelde jaar 2020 is ambitieus en derhalve zeer kostbaar. Ik wil nog kijken naar een realistischer termijn.
2. Accijnsverhoging stuit op een onoverkomelijk bezwaar zoals te verwachten was. Hetzelfde geldt voor een verhoging van verbruiksbelasting/frisdranken taks. Dat heeft ook invloed op 0.0 bieren waarvoor een verbruiksbelasting geldt. We zien 0.0 als een mooi alternatief voor alcoholhoudend en dus is het vreemd als dit ineens extra wordt belast.
3. De passages over internetverkoop: prima dat er in de DHW wordt gekeken naar de wenselijkheid en mogelijkheid van wettelijke maatregelen om internetverkoop ivm naleving van de leeftijdsgrens. Dat moet dan wel handhaafbaar zijn en ook gelden voor buitenlandse aanbieders.
4. Wij gaan er van uit dat er in de Nix18-campagne, zoals eerder is besproken, een duidelijke knip komt tussen alcohol en tabak. Dat is voor ons een voorwaarde voor deelname aan de Nix-campagne en zouden we graag expliciet in de tekst opgenomen zien.
5. Zoals een aantal keren aangegeven, vinden de brouwers een evenwichtige voorlichtingscampagne over de gezondheidseffecten van alcohol essentieel. Het is essentieel dat consumenten een objectief beeld krijgen op basis waarvan ze zelf een keuze kunnen maken.
6. Tot slot nog een redactioneel punt: ik wil jullie vragen om nog een keer goed te kijken of er consequent gesproken wordt over problematisch alcoholgebruik c.q. alcoholmisbruik ipv alcoholgebruik in het algemeen.

Ook voor ons geldt dat we een definitief akkoord pas kunnen geven op basis van de definitieve teksten. Hopelijk kunnen we in relatieve rust verder werken naar een definitief akkoord. De media-gekte van vandaag draagt niet bij aan het interne afstemmingsproces met achterban ben ik bang.

Met vriendelijke groet/With Kind Regards,

Cees-Jan Adema
Directeur

Nederlandse Brouwers

Postbus 179 | 2501 CD Den Haag | T+31 (0)70-[redacted] | M +31 (0)6-[redacted]

Schenkkade 50 – 13^e etage, 2595 AR Den Haag | nederlandsebrouwers.nl | [@NLbrouwers](https://twitter.com/NLbrouwers)

Nederlandse
Brouwers

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@minvws.nl]

Verzonden: donderdag 30 augustus 2018 14:08

Aan: [redacted] <[redacted]@knkv.nl>; 'Eus Peters' <[redacted]@rndweb.nl>; [redacted] <[redacted]@knvb.nl> <[redacted]@knvb.nl>; 'Wim van Dalen' <[redacted]@stap.nl>; [redacted] <[redacted]@slijtersunie.nl> <[redacted]@slijtersunie.nl>; [redacted] <[redacted]@noaberkracht.nl> <[redacted]@noaberkracht.nl>; [redacted] <[redacted]@telfort.nl>; 'Assessor@lkvv.nl' <Assessor@lkvv.nl>; 'Peter de Wolf' <[redacted]@stiva.nl>; Cees-Jan Adema <[redacted]@dranken.org>; [redacted] <[redacted]@oudersonderwijs.nl> <[redacted]@oudersonderwijs.nl>; [redacted] <[redacted]@knov.nl> <[redacted]@knov.nl>; [redacted] <[redacted]@mboraad.nl> <[redacted]@mboraad.nl>; [redacted] <[redacted]@vo-raad.nl> <[redacted]@vo-raad.nl>; [redacted] <[redacted]@depoortvankleef.nl> <[redacted]@depoortvankleef.nl>; [redacted] <[redacted]@jellinek.nl> <[redacted]@jellinek.nl>; [redacted] <[redacted]@knov.nl> <[redacted]@knov.nl>; [redacted] <[redacted]@rdgg.nl>; [redacted] <[redacted]@kbo-pcob.nl> <[redacted]@kbo-pcob.nl>; [redacted] <[redacted]@jellinek.nl>; [redacted] <[redacted]@uvt.nl> <[redacted]@uvt.nl>; [redacted] <[redacted]@trimbos.nl> <[redacted]@trimbos.nl>; [redacted] <[redacted]@vng.nl> <[redacted]@vng.nl>; [redacted] <[redacted]@minvws.nl> <[redacted]@khn.nl> <[redacted]@khn.nl>; [redacted] <[redacted]@vnoncw-mkb.nl> <[redacted]@vnoncw-mkb.nl>; [redacted] <[redacted]@depoortvankleef.nl> <[redacted]@depoortvankleef.nl>; 'Rene Roorda' <[redacted]@cbl.nl>; 'Rianne van den Berg' <[redacted]@ggdijsselland.nl>; [redacted] <[redacted]@trimbos.nl>; [redacted] <[redacted]@vo-raad.nl>; [redacted] <[redacted]@cbl.nl>; [redacted] <[redacted]@knkv.nl>; [redacted] <[redacted]@zn.nl>; [redacted] <[redacted]@mboraad.nl> <[redacted]@mboraad.nl>; [redacted] <[redacted]@ggdghor.nl> <[redacted]@ggdghor.nl>; [redacted] <[redacted]@gezondeschool.nl>; [redacted] <[redacted]@vo-raad.nl> <[redacted]@vo-raad.nl>; [redacted] <[redacted]@mboraad.nl> <[redacted]@mboraad.nl>; [redacted] <[redacted]@cbl.nl> <[redacted]@cbl.nl>; [redacted] <[redacted]@ggdghor.nl>; 'Verhoeve, Pieter' <[redacted]@oudewater.nl>

CC: [redacted] <[redacted]@ede.nl> <[redacted]@ede.nl>; [redacted] <[redacted]@minvws.nl>; [redacted] <[redacted]@minvws.nl>

Onderwerp: RE: Concepttekst PA problematisch alcoholgebruik tbv achterbancheck

Dag allen,

Ik heb van velen van jullie al opmerkingen ontvangen, hartelijk dank daarvoor. Aan de partijen van wie we geen opmerkingen hebben ontvangen en die nog wel willen sturen: die graag uiterlijk vandaag sturen.

Daarnaast een dringend verzoek: we horen dat journalisten partijen benaderen over de inhoud van de preventieakkoorden. We gaan er vanuit dat iedereen de eerder afgesproken woordvoeringslijn hanteert: we zijn in gesprek en gaan daar nu nog niet op in.

Vriendelijke groet,

[redacted] | Beleidsmedewerker |
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport | Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie |
Parnassusplein 5 | 2515 XP | Den Haag | Postbus 20350 | 2500 EJ | Den Haag |
M 06 [redacted] | [redacted]@minvws.nl | www.rijksoverheid.nl |

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 24 augustus 2018 10:23
Aan: [redacted]; 'Eus Peters'; [redacted]@knvb.nl; 'Wim van Dalen';
[redacted]@sljtersunie.nl; [redacted]@noaberkracht.nl; [redacted]; 'Assessor@lkvv.nl'; 'Peter
de Wolf'; 'Cees-Jan Adema'; [redacted]@oudersonderwijs.nl; [redacted]@knov.nl;
[redacted]@mboraad.nl; [redacted]@vo-raad.nl; [redacted]@depoortvankleef.nl;
[redacted]@jellinek.nl; [redacted]@knov.nl; [redacted]; [redacted]@kbo-pcob.nl;
[redacted]; [redacted]@uvt.nl; [redacted]@trimbos.nl; [redacted]@vng.nl; [redacted];
[redacted]@khn.nl; [redacted]@vnoncw-mkb.nl; [redacted]@depoortvankleef.nl; 'Rene Roorda';
'Kianne van den Berg'; [redacted]; [redacted]; [redacted];
[redacted]; [redacted]@mboraad.nl; [redacted]@ggdghor.nl; [redacted];
[redacted]@vo-raad.nl; [redacted]@mboraad.nl; [redacted]@cbl.nl; [redacted]; 'Verhoeve,
Pieter'
CC: [redacted]@ede.nl; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Concepttekst PA problematisch alcoholgebruik tbv achterbancheck

Beste deelnemers PA Problematisch alcoholgebruik,

Zoals afgesproken ontvangt u hierbij de nieuwe conceptversie van het Preventieakkoord voor het thema problematisch alcoholgebruik. In deze versie is jullie inbreng, de inbreng van de tekstschrijver en de staatssecretaris verwerkt. We vragen jullie deze versie nogmaals door te nemen en, wanneer van toepassing, voor te leggen aan jullie achterban of relevante partners, uiteraard met nog steeds dezelfde vertrouwelijkheid als aan het begin van dit proces afgesproken. U heeft de mogelijkheid om uiterlijk 29 augustus met vervangende of aanvullende tekstvoorstellen te komen. Op 3 september kunt u de nieuwe laatste versie verwachten. Op 7 september zullen we vervolgens de 'puntjes op de i' zetten en toewerken naar – aan het einde van de bijeenkomst – de definitieve versie van ons thema van het Preventieakkoord. Tijdens deze bijeenkomst willen we voorkomen dat er nog grote wijzigingen plaats moeten vinden in de tekst. Indien er grote wijzigingen op de tekst nodig zijn, vragen we jullie dat tijdig te melden.

Tijdens de bijeenkomst van 7 september zal monitoring en borging tevens een besprekspunt zijn. Jullie zullen hiervoor een tekst ontvangen voorafgaand aan de bijeenkomst.

Gelieve jullie tekstvoorstellen of evt. vragen aan mij te richten. Mijn collega [redacted] is op dit moment met verlof.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted] | Beleidsmedewerker |
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport | Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie |
Parnassusplein 5 | 2515 XP | Den Haag | Postbus 20350 | 2500 EJ | Den Haag |
M 06 [redacted] | [redacted]@minvws.nl | www.rijksoverheid.nl |

Van: [redacted]

Verzonden: donderdag 16 augustus 2018 10:03

Aan: [redacted]; [redacted]; 'Eus Peters'; [redacted]@knvb.nl;
'Wim van Dalen'; [redacted]@sljtersunie.nl; [redacted]@noaberkracht.nl;
[redacted]; 'Assessor@lkvv.nl'; 'Peter de Wolf'; 'Cees-Jan Adema';
[redacted]@oudersonderwijs.nl; [redacted]@knov.nl; [redacted]@mboraad.nl;
[redacted]@vo-raad.nl; [redacted]@depoortvankleef.nl; [redacted]@jellinek.nl; [redacted]@knov.nl;
[redacted]; [redacted]@kbo-pcob.nl; [redacted]; [redacted]@uvt.nl;
[redacted]@trimbos.nl; [redacted]@vng.nl; [redacted]; [redacted]@khn.nl;
[redacted]@vnoncw-mkb.nl; [redacted]@ggdnog.nl; [redacted]@depoortvankleef.nl; 'Rene Roorda';
[redacted]; 'Rianne van den Berg'; [redacted]; [redacted];
[redacted]@vo-raad.nl; [redacted]@mboraad.nl; [redacted]@ggdghor.nl; [redacted];
[redacted]@vo-raad.nl; [redacted]@mboraad.nl; [redacted]@cbl.nl'

CC: [redacted]@ede.nl;

Onderwerp: planning preventieakkoord problematisch alcoholgebruik

Beste deelnemers PA Problematisch alcoholgebruik,

Zoals gisteren besproken stuur ik u bij deze de planning voor de komende tijd.

- Eind volgende week ontvangt u een nieuwe concept versie van het akkoord. Daarin is verwerkt
 - a. slag van de tekstschrijver die probeert de drie akkoorden uniform en beter leesbaar te maken.
 - b. input van de Staatssecretaris die as. maandag terug is van vakantie.
 - c. uw opmerkingen die via de mail bij ons binnenkomen, dit kan tot uiterlijk 20 augustus.
 - d. uw inzet aan de tafel van 15 augustus
- 29 augustus ontvangen wij per mail uw reactie op deze nieuwe concept versie.
- 3 september ontvangt u een nieuwe laatste versie.
- 7 september komen we een laatste keer samen. U kunt vooraf laten weten waar u het graag nog over wilt hebben.

Notulen van gisteren volgen waarschijnlijk morgen.

Dank voor jullie inzet!

Hg,

[redacted]

3. Problematisch Alcoholgebruik - conceptversie 24-08-2018

Inleiding

Met de toename van welvaart na de Tweede Wereldoorlog is het alcoholgebruik sterk toegenomen, maar de totale hoeveelheid alcohol die jaarlijks per hoofd van de bevolking is geconsumeerd¹ sinds de eeuwwisseling, is langzaam maar zeker afgenomen. Het laatste jaar is er sprake van een stabilisering.

De laatste jaren hebben we een positieve verandering in het drinkgedrag van jongeren gezien. De startleeftijd van alcoholgebruik ging omhoog van het 12e levensjaar in 2003 naar 13,2 jaar in 2015. In 2011 had 66% van de 12-tot en met 16-jarige scholieren ooit alcohol gedronken; in 2015 was dit gedaald naar 45%: minder jongeren drinken en ze zijn minder vaak dronken. Maar er is nog steeds een grote groep jongeren die voor hun 18^e begint met drinken.

De cijfers laten ook zien dat wanneer jongeren eenmaal gaan drinken, ze onverminderd vaak grote hoeveelheden alcohol nuttigen. Onder de scholieren die de afgelopen maand alcohol hebben gedronken, komt bingedrinken veel voor (72% van de jongens en 67% van de meisjes in 2015).

Bij 55+'ers valt op dat in de periode 1992-2012 het overmatig alcoholgebruik onder 55-65-jarigen eerst sterk toe- en daarna weer iets afnam. Over het algemeen gaan 55-plussers met het ouder worden minder drinken, maar het tegenovergestelde gebeurt bij 55-plussers die al overmatig drinken. Zij gaan met het ouder worden juist meer drinken.

Weinig vrouwen drinken alcohol vanaf het moment dat ze weten dat ze zwanger zijn. Opvallend is dat de hoogopgeleide vrouwen vaker alcohol drinken tijdens de zwangerschap dan lager opgeleide vrouwen. Een veel groter deel drinkt in de vier weken voorafgaand aan de zwangerschap. De Gezondheidsraad adviseert vrouwen die zwanger willen worden, zwanger zijn of borstvoeding geven, om geen alcohol te gebruiken. Alsook vaders in spe om vier weken voor conceptie geen alcohol te drinken.

(Problematisch) gebruik van alcohol hangt samen met meer dan tweehonderd ziektebeelden. Onderzoeken laten zien dat voor sommige van deze ziektebeelden geen veilige ondergrens voor alcoholconsumptie bestaat; een voorbeeld daarvan is borstkanker. Op basis daarvan adviseert de Gezondheidsraad sinds 2016 om, ter

Problematisch alcoholgebruik is:

- o al het alcoholgebruik door jongeren onder de 18 jaar;
- o al het alcoholgebruik door zwangere vrouwen en het gebruik daar (i.i.g. 4 weken) aan voorafgaand. Gebruik van alcohol heeft ook invloed op de vruchtbaarheid van de man;
- o overmatig drinken (d.w.z. meer dan 14 glazen per week voor vrouwen en meer dan 21 glazen voor mannen). 9,2% van de Nederlanders van 18 jaar e.o. drinkt overmatig. Overmatig alcoholgebruik komt met name onder jongvolwassenen en ouderen voor;
- o zwaar drinken (d.w.z. minstens één keer per week 4 glazen op een gelegenheid voor vrouwen en 6 glazen voor mannen). 8,5% van de Nederlanders van 18 jaar e.o. drinkt zwaar. Zwaar alcoholgebruik komt met name onder jongvolwassenen voor;
- o bingedrinken (d.w.z. minstens 5 glazen bij één gelegenheid minstens 1 keer per maand). Dit drinkpatroon komt veel bij jongeren en jongvolwassenen voor. Bingen ze wekelijks of vaker, dan is er sprake van zwaar drinken;
- o een drinkpatroon dat leidt tot lichamelijke klachten en/of psychische of sociale problemen en dat een adequate aanpak van bestaande problemen verhindert.

¹ Gemeten aan de hand van de verkoopcijfers, die een indicatie hiervan geven.

voorkoming van chronische ziekten, helemaal niet, of in elk geval niet meer dan één glas per dag te drinken.

Problematische alcoholgebruik leidt tot maatschappelijke kosten; het kan immers leiden tot vroegtijdig overlijden, verkeersongevallen, zorgkosten, productiviteitsverlies en kosten voor politie en justitie. De schade van alcohol komt daarmee niet alleen voor rekening van het individu dat alcohol drinkt, maar ook voor die van de rest van de samenleving. Dit akkoord richt zich op het voorkomen van gezondheidsschade bij het individu, maar hoopt daarbij ook een positieve doorwerking te hebben op het terugdringen van bovenstaande maatschappelijke schade. In de uitvoering van dit preventieakkoord zal dan ook oog zijn voor de kansen op synergie met de uitvoering van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, waarin het voorkomen van verkeersslachtoffers als gevolg van alcoholgebruik een specifiek thema is.

Onze inzet

We zijn nog niet tevreden met de huidige stand van zaken. Problematisch alcoholgebruik in Nederland moet verder afnemen. Problematisch alcoholgebruik ontwikkelt zich en gaat verschillende fasen door. Het hangt nauw samen met de drinkcultuur, sociale norm en de persoonlijke situatie (zoals eenzaamheid, verlies van een dierbare en verlies van betaald werk).

De maatregelen om problematisch alcoholgebruik aan te pakken moeten 'evidence based' zijn en dus uiteindelijk aanwijsbare positieve gezondheidseffecten hebben. Daarbij zal de brede acceptatie van (overmatig) alcoholgebruik, het kennisniveau en de heersende sociale norm moeten worden beïnvloed om een afname van problematisch alcoholgebruik te bereiken. Er moet een trend komen waarbij de keuze om alcohol te drinken een bewuste keuze is en waarbij mensen weten wat de gezondheidseffecten zijn.

Ambities en doelstellingen 2040

1. Minder alcoholgebruik tijdens de zwangerschap

- Het aantal zwangere vrouwen dat alcohol drinkt is gedaald van 8,9% naar maximaal 4% (deze groep omvat ook vrouwen in het stadium dat ze nog niet weten dat ze zwanger zijn).
- Het aantal moeders dat heeft gedronken terwijl zij wisten dat ze zwanger waren, neemt af van 4,6% naar 2,0%.

2. Minder alcoholgebruik onder de 18

- Het aantal scholieren (12-16 jaar) dat ooit alcohol heeft gedronken daalt van 45%² naar 25%.
- Deel van de scholieren³ dat de afgelopen maand heeft gebinged gaat omlaag van 17,8% naar 10% procent.

3. Minder overmatig en zwaar alcoholgebruik

Met opmerkingen [1]: Bij akkoord roken is deze ambitie voor 2040 op 0% gezet. Voorstel van secretariaat om hierbij dezelfde lijn te trekken.

² Najaar 2018 volgen nieuwe HBSC cijfers.

³ Gemeten onder zowel drinkende als niet-drinkende scholieren van 12-16 jaar.

- Het percentage Nederlanders van 18 jaar en ouder dat overmatig drinkt daalt van 9,2% naar 5% met vooral aandacht voor het aandeel overmatig drinkers van 50 jaar en ouder.
- Het totaal aantal Nederlanders van 18 jaar en ouder dat zwaar drinkt daalt van 8,5% naar 5%, met vooral aandacht voor het aandeel zware drinkers onder jongvolwassenen (18-30 jaar).

4. De bewustwording van het drinkgedrag en de effecten op de gezondheid daarvan neemt toe

- Uit onderzoek uit 2016 blijkt dat vooral leverschade en hersenschade genoemd worden (door 47% en 21% van de ondervraagden) als gezondheidsklachten van alcoholgebruik, risico's op verschillende vormen van kanker (genoemd door 4%) zijn veelal onbekend. Ambitie is dat 80% van de Nederlanders van 12 jaar e.o. deze gezondheidsklachten kent.
- De Gezondheidsraad adviseert om geen alcohol te drinken of in ieder geval niet meer dan één glas per dag.⁴ Bij één glas per dag zijn er zowel gunstige als ongunstige verbanden met ziekte. Meer dan één glas per dag levert geen verdere gezondheidswinst op, terwijl de ongunstige verbanden sterker worden. Het percentage van de inwoners van Nederland dat dit advies kent, gaat omhoog.
- Verhoging van bewustzijn bij mannen over de impact van hun drinkgedrag op hun vruchtbaarheid.

⁴ De Gezondheidsraad adviseert mensen die alcohol drinken om hun gebruik te beperken tot één glas per dag. Tegelijk wil de raad mensen die geen alcohol drinken niet aansporen om alcohol te gebruiken. Voor bepaalde groepen is het belangrijk om helemaal geen alcohol te gebruiken, zoals jongeren, vrouwen die borstvoeding geven, die zwanger zijn of dat willen worden, mensen die medicijnen gebruiken die niet samengaan met alcoholgebruik en mensen met verslavingsproblemen.

A. Alcohol en de school en studie omgeving

We weten het volgende over wat werkt bij voorlichting in de schoolomgeving:

- Uit onderzoek blijkt dat voorlichting over alcohol aan leerlingen in het basisonderwijs geen effecten heeft. Voorlichting aan ouders van kinderen in de basisschoolleeftijd over alcoholgebruik is wel belangrijk.
- Ook in het voortgezet onderwijs hebben ouders een cruciale rol bij alcoholgebruik van hun kinderen. Om een duidelijke norm te kunnen stellen voor hun kind is informatie en voorlichting nodig. Ervaring leert dat ouders ook met elkaar in gesprek willen over hun ervaringen met en het gesprek over het alcoholgebruik van hun kind(eren). De school is daarvoor een geschikte ontmoetingsplek. In die zin raakt de opvoeding thuis aan de activiteiten rondom voorlichting op school.
- Overigens hebben ouders ook in de late adolescentie en jongvolwassenheid nog invloed op het drinkgedrag van hun kinderen. Ouders hebben door hun voorbeeldgedrag invloed op hoe jongeren denken over alcoholgebruik en welke effecten zij verwachten van het gebruik.
- Universele preventie gericht op middelengebruik in de leeftijdsfase van het voortgezet onderwijs werkt alleen als tegelijkertijd de omgeving van de jongere duidelijk maakt dat drinken, roken en drugs gebruiken niet normaal is. Het gaat hierbij om duidelijke regels stellen door ouders en beleidsregels op school en op de sportvereniging, die roken en drinken ontmoedigen. Het onderwijs aan leerlingen onder de 18 jaar dient geheel alcoholvrij te zijn.

Voor alle leeftijdsgroepen (van leerling tot student) en bij alle onderwijstypen (van basisonderwijs tot universitair) is nog winst te behalen. De verwachting is echter dat de meeste gezondheidswinst te halen is bij de doelgroep studenten (HBO en WO), aangezien hier in verhouding tot de andere onderwijstypen nog weinig preventieve maatregelen worden toegepast. Alcoholgebruik moet in de toekomst een minder vanzelfsprekend onderdeel van het studentenleven worden. Bovendien zijn instellingen voor hoger onderwijs een belangrijke 'vindplaats' voor jongeren en jongvolwassenen en deze lijken zich goed te lenen voor preventieactiviteiten.

Het IJslandse preventiemodel middelengebruik waarbij het o.a draait om het bieden van alternatieven zodat jongeren gezonde keuzes kunnen maken en het regelmatig monitoren van preventieve en risico vergrotende factoren, heeft daar voor goede resultaten gezorgd en verdiend aandacht. We kijken wat de werkzame elementen voor de Nederlandse situatie zijn en hoe deze kunnen worden geïmplementeerd.

Aanbod en vraag op het gebied van gezondheid en gezonde leefstijl op school zijn gebundeld in de Gezonde School-aanpak. Interventies die in deze aanpak worden aangeboden zijn/worden beschreven in de interventiedatabase van Centrum Gezond Leven.

Doelstellingen

- In 2025 wordt 50% van alle scholen een Gezonde School. Het betreft hier zowel PO-, VO- als MBO-scholen. Op deze scholen is een Gezonde School-coördinator actief. Het ondersteuningsaanbod gericht op middelengebruik wordt hierdoor groter.

- In 2020 is 25% van het onderwijs aan de slag met deze aanpak.
- Het aantal studerende jongvolwassenen dat overmatig en/of problematisch drinkt neemt tussen 2018 en 2040 50% af. Deze doelstelling wordt in de hieronder genoemde studentenmonitor gemonitord.
- In alle steden met hoger onderwijs zijn in 2020 integrale plannen 'Studie & Alcoholpreventie' ontwikkeld en in uitvoering. Deze plannen hebben tot doel risicovol en problematisch alcoholgebruik onder studenten stevig terug te dringen.

Doelstellingen Basisonderwijs & Speciaal Basisonderwijs:

- Basisscholen gebruiken vanaf 2020 voor alcoholpreventie alleen bewezen effectieve preventieve interventies.

Doelstellingen Voortgezet onderwijs & Speciaal voortgezet onderwijs:

- Er is in 2020 een evidence based aanbod van selectieve en geïndiceerde alcoholpreventie beschikbaar voor het voortgezet onderwijs.
- Voor het Praktijkonderwijs en het Voortgezet Speciaal Onderwijs is er in 2020 een op maat gemaakt en integraal aanbod alcoholpreventie volgens de pijlers beleid, educatie, vroegsignalering/zorg en de omgeving (waaronder ouders). Dit aanbod wordt op effectiviteit onderzocht en is in 2040 op 100% van de Praktijkscholen en scholen voor Voortgezet Speciaal Onderwijs ingevoerd.

Doelstellingen Middelbaar Beroepsonderwijs

- Er is in 2020 een evidence based aanbod aan selectieve en geïndiceerde alcoholpreventie voor het MBO beschikbaar.
- Er is in 2020 een integraal aanbod alcoholpreventie voor het MBO volgens de pijlers beleid, educatie, vroegsignalering/zorg en de omgeving (waaronder ouders).

Acties

- Er moeten extra middelen komen voor De Gezonde School, die samen met ondersteuning van de GGD scholen op weg helpt.
- Er wordt gekeken of de Gezonde School-aanpak op het thema alcohol verrijkt kan worden met nieuwe interventies die in de interventiedatabase van Centrum Gezond Leven staan beschreven.
- Onderzocht wordt of de GGD-monitor Jeugd en het digitale dossier JGZ meer benut kunnen worden voor landelijke monitoring.
- De voorlichting in het basisonderwijs wordt nadrukkelijk gericht op ouders, zodat zij goed voorbereid zijn voor het moment dat hun kind in aanraking komt met alcohol, roken en/of drugs (vaak in de overgang van PO naar VO).
- Periodiek wordt de stand van zaken van alcoholgebruik in MBO in kaart gebracht.
- Er is in 2020 een verkenning uitgevoerd naar hoe effectief alcoholbeleid bij het MBO eruit ziet en geïmplementeerd kan worden. Dit gebeurt in samenspraak met maatschappelijke partners.

Met opmerkingen [2]: Tekst is concreter gemaakt door secretariaat

- Er komt een landelijke studentenmonitor hoger onderwijs die de prevalentie van alcohol- en drugsgebruik, settings, motivatie, sociale norm in kaart brengt, en aantal studenten dat in ziekenhuis belandt na overmatig alcoholgebruik.
- In alle steden waarin hoger onderwijs wordt aangeboden, worden integrale plannen 'Studie & Alcoholpreventie' ontwikkeld. De focus van de plannen ligt op de overgang naar het hoger onderwijs, 1^e en 2^e jaarstudenten en bijzondere momenten, zoals de introductieperiode en de tentamentijd.

Dit wordt uitgevoerd door werkgroepen met daarin onderwijsinstellingen, studenten (i.e. studenten-, studie-, en sportverenigingen en introductiecommissies), de gemeente, de GGD en de preventieafdeling van de regionale verslavingszorginstelling. Deze werkgroep treedt ook in overleg met andere stakeholders (zoals lokale horeca) die bij kunnen dragen aan het terugdringen van overmatig, problematisch en minderjarig alcoholgebruik onder studenten.

In dit beleid worden onder andere de volgende punten opgenomen:

- o de beschikbaarheid beperken op de onderwijsinstelling en -setting en verantwoorde verstrekking daarbuiten: schenktijden, prijzen of beperking van het aanbod;
- o impliciete normen, zoals alcohol niet centraal stellen bij promotiefeesten, geen onbemande tafel- of wandtaps, geen verantwoording af hoeven leggen voor niet drinken;
- o punten voor introductiecommissies: o.a. handhaving NIX18, schenktijden, prijs, assortiment, sponsoring;
- o een training voor signalering van riskant middelengebruik voor studieadviseurs en decanen;
- o een training voor barvrijwilligers: dit kan met de te ontwikkelen e-learning (zie thema F) in combinatie met een face-to-face-training;
- o drankspelletjes ontmoedigen;
- o een landelijk plan voor alcoholpreventie tijdens introductieperiode;
- o betere samenwerking tussen betrokken partijen; er moet een vast contactpersoon komen vanuit de lokale verslavingszorginstelling, die contact onderhoudt met studentenverenigingen. Studentenverenigingen hebben een bestuurslid dat de contactpersoon is voor studentenwelzijn;
- o uitbreiding van voorlichtingsmogelijkheden op hogeronderwijsinstellingen.
- Bij de ontwikkeling van de plannen wordt ook gekeken naar welke projecten gericht op studenten de doelstelling kunnen ondersteunen. Een voorbeeld hiervan is het project 'Verantwoord alcoholgebruik door Delftse studenten', dat is gestart door studenten i.s.m. Universiteit, Gemeente, Stichting Jeugd en alcohol en het Rode kruis.
- Er is in 2020 een verkenning uitgevoerd naar hoe effectief alcoholbeleid bij het Hoger Onderwijs eruit ziet en geïmplementeerd kan worden. Dit gebeurt in samenspraak met maatschappelijke partners.

Met opmerkingen [3]: Wie neemt hierbij het initiatief?

Met opmerkingen [4]: Tekst is concreter gemaakt door secretariaat

B. Marketing van alcoholhoudende drank

Alcoholreclame en alcoholmarketing (hierna: alcoholmarketing) hebben invloed op het gebruik van alcoholhoudende drank. In welke mate alcoholmarketing bijdraagt aan problematisch alcoholgebruik is onderwerp van nader onderzoek. Daarbij is het belangrijk te weten wat het effect en de impact is van alcoholmarketing op de verschillende leeftijdsgroepen. Hierbij moet zowel gelet worden op de inhoud van de reclameboodschappen (content) als op de frequentie van de vertoning ervan (volume). Afspraken over alcoholmarketing dienen bij te dragen aan de doelen die we voor problematisch alcoholgebruik hebben vastgesteld. Dat wil zeggen: jongeren onder de 18 en zwangere vrouwen drinken niet, en voor de overige volwassenen is het doel om niet zwaar of overmatig te drinken.

Het is daarom nodig om een gedragen en onafhankelijk onderzoek(sprogramma) op te zetten om tot betere inzichten te komen over de impact (content en volume) van alcoholmarketing in Nederland. Voorkomen moet worden dat maatregelen tegen problematisch alcoholgebruik contraproductief werken. Bij het kiezen van de instrumenten die ingezet worden bij het reguleren van alcoholmarketing (zelfregulering en wetgeving) dient effectiviteit leidend te zijn.

De keuze om al dan niet alcohol te drinken moet een bewuste keuze zijn en niet een die vanzelfsprekend is vanwege gewoonte of groepsdruk. Associaties tussen alcohol en bepaalde activiteiten zouden daarom niet vanzelfsprekend horen te zijn.

Anders dan de meeste andere lidstaten van de Europese Unie heeft Nederland de geldende Europese regeling voor reclame (Audiovisuele Mediariichtlijn), waaronder alcoholreclame, niet geïmplementeerd in wetgeving maar als zelfregulering. Deze Reclamecode Alcoholhoudende Dranken gaat mee in de tijd en met de technologische ontwikkelingen, zoals social media. Naast de letter van de bepaling, dient de geest van de bepaling een uitgangspunt te zijn.

Doelstellingen

- We willen voorkomen dat marketing voor alcoholhoudende dranken bijdraagt aan problematisch alcoholgebruik.
- Het streven is dat alcoholmarketing jongeren niet of zo weinig mogelijk bereikt en beïnvloed. Dit gaat verder dan dat alcoholmarketing niet gericht mag zijn op jongeren.

Acties

Jongeren

In 2019 vindt onafhankelijk onderzoek plaats naar de alcoholuitingen bij onderstaande locaties die bijdragen aan het bereik en de beïnvloeding van jongeren. Partijen spreken af vóór 2021 met oplossingen te komen om het bereik en de beïnvloeding op die locaties naar redelijkheid te beperken. Het IntraVal-onderzoek (2018) toont aan dat jongeren op de volgende locaties (zeer) veel één of meerdere vormen van alcoholmarketing waarnemen: supermarkten (43%), televisie (32%), horeca (26%), bioscopen (26%) en social media (24%).

Sport

De manier waarop de maatschappij tegen alcohol aankijkt en hoe met alcohol wordt omgegaan is

aan het veranderen. Dat betekent dat ook de manier waarop tegen de combinatie alcohol en sport wordt aangekeken verandert en dat er steeds vaker vragen zijn over de huidige hechte band tussen sport en alcohol. Het is daarom goed om de komende periode te onderzoeken en vast te stellen hoe de band tussen sport en alcohol minder hecht kan worden.

- Vanaf 2020 is er langs sportvelden op amateurclubs geen signing meer voor alcoholhoudende drank (Sportsector en Nederlandse Brouwers).
- Er wordt onderzocht in welke mate sport afhankelijk is van de sponsoring van alcoholindustrie en welke alternatieven mogelijk zijn. (VWS en Sportsector)

Social media

Social media is een veelgebruikt medium voor alcoholmarketing, met een groot bereik bij onder andere jongeren.

- Er wordt in kaart gebracht welke social media-kanalen al dan niet worden toegepast door alcoholproducenten en de motieven daarbij. Daarnaast wordt onderzocht hoe alcoholmarketing op die kanalen voor 18-minners kan worden afgeschermd, zoals bij Facebook. Zo nodig worden er afspraken gemaakt, zoals met Instagram en het openbare gedeelte van Youtube (STIVA).
- Er komt een onafhankelijke nulmeting in 2019 en een onafhankelijke effectmeting in 2021 van bovenstaande stappen om te beoordelen in welke mate ze hebben bijgedragen aan de verdere afname van het bereik van 18-minners via social media door alcoholmarketing (STIVA).

Alcoholvrij bier

Alcoholvrij bier is niet bedoeld voor minderjarigen en de reclame voor deze producten wordt daarom niet op minderjarigen gericht.

- Er wordt een code opgesteld voor verantwoorde marketing van alcoholvrij bier. Deze code zal tot stand komen na overleg met betrokken stakeholders in een consultatieronde. Dit zal parallel lopen aan de evaluatie voor de Reclamecode voor alcoholhoudende dranken (STIVA en Nederlandse Brouwers)

Onafhankelijke evaluatie van de Reclame Code voor Alcoholhoudende Dranken

In de Alcoholcode zijn op basis van zelfregulering afspraken gemaakt over verantwoorde alcoholmarketing. Om de effectiviteit van de Code te onderzoeken, is een evaluatie gewenst. VWS en STIVA zijn hierbij gedeeld opdrachtgever, de evaluatie wordt door een onafhankelijke partij uitgevoerd.

- In 2019 vindt een onafhankelijke evaluatie plaats met aanbevelingen over o.a. de meest effectieve instrumentenmix, waarbij de eerste stap is het aanwijzen van een onafhankelijke begeleidingscommissie. De begeleidingscommissie wordt gewezen op de erkende wetenschappelijke onderzoeksmethodieken, zoals de inzet van een jongerenpanel
- Partijen bij het preventieakkoord worden gevraagd om deel te nemen aan de begeleidingsgroep om de scope van de opdracht te bepalen en de uitvoering en resultaten te bespreken. Onderdelen van het onderzoek zijn o.a.:
 - o inhoudelijke bespreking van de Reclamecode voor Alcoholhoudende dranken: formulering teksten, onderdelen die missen, etc.
 - o draagvlak van adverteerders en mediakanalen, effectiviteit

- o checken mate van naleving en handhaving
- o governance

Impact en effect alcoholmarketing

- Er wordt met partijen een onderzoeksagenda ontwikkeld om een afgestemd en gedragen inzicht te krijgen over de impact en het effect van alcoholmarketing op problematisch alcoholgebruik. Thema's voor onderzoek zijn:
 - o content en volume alcoholmarketing voor alle leeftijdsgroepen
 - o impact en effect alcoholmarketing voor problematische alcoholgebruikers
 - o impact en effect marketing van 0.0-dranken op jongeren en op alcoholconsumptie
- Het onderzoek wordt door een onafhankelijke organisatie uitgevoerd. Op basis van de onderzoeksuitkomsten treden partijen in overleg om oplossingen te bespreken (VWS).

C. Blurring (vermengen van winkelfuncties met alcohol)

Er is een situatie ontstaan waarbij een aantal gemeenten verkoop van alcohol, buiten de kaders van de DHW, gedooft. De VNG pleit voor meer lokale vrijheid om te bepalen wie wel/geen alcohol mag verstrekken en wil zodoende meer ruimte geven aan ondernemerschap. Alcoholhoudende drank is een bijzonder, maar ook risicovol product: niet iedereen zou het zo maar moeten kunnen aanbieden. Vergunningen en opleidingen zijn hierbij van belang.

Uitbreiding van het aantal verstrekkingpunten van alcohol, zo leert de wetenschap, leidt tot meer alcoholconsumptie en daardoor tot meer risico's voor de volksgezondheid. Als alcohol in meer situaties beschikbaar en 'normaal' wordt, kan dit een impact hebben op de verwachtingen en normen die jongeren ontwikkelen over alcohol. Daarvan is bekend dat ze samenhangen met beginnend drankgebruik. Verstrekking van alcohol bij meer typen verstrekkingpunten betekent bovendien een extra belasting op de handhavingcapaciteit van gemeenten. Verstrekking van alcohol moet op verantwoorde wijze gebeuren.

Acties

- Wat de akkoordpartijen betreft volgt er geen wettelijke verruiming van aantal typen verstrekkingpunten van alcohol of verruiming van lokale bevoegdheden bij de bepaling hiervan.
- Er zal een onderzoek worden gedaan naar:
 - o Huidige beschikbaarheid van alcohol en de ontwikkeling hiervan
 - o De verwachte gevolgen van een uitbreiding van het aantal typen verstrekkingpunten o.b.v. literatuur en interviews.
 - o De effecten van lokaal maatwerk bij bepaling van deze uitbreiding.

D. Bewustwording en vroegsignalering

Er bestaat reeds de landelijke NIX18-campagne en de lokaal onstane 'IkPas-campagne'. Op zichzelf staande campagnes leiden beperkt tot gedragsverandering, maar dragen bij aan het vergroten van draagvlak voor maatregelen en het kennisniveau. Uit onderzoek uit 2016 blijkt dat inwoners van Nederland nog niet goed op de hoogte zijn van gezondheidseffecten van alcoholgebruik.

Vroegtijdige herkenning van alcoholmisbruik en alcoholafhankelijkheid is van groot belang omdat behandeling in een vroeg stadium de beste kansen geeft. Alcoholproblematiek kan pas aangepakt worden als de persoon zelf het probleem onder ogen ziet en bereid is er iets aan te doen. Door meer aandacht aan bewustwording te besteden, worden tegelijkertijd de activiteiten omtrent vroegsignalering ondersteund.

Doelstellingen

- In 2040 kent 80% van de Nederlanders van 12 jaar e.o. de link tussen alcoholgebruik en mogelijke gezondheidsklachten zoals lever schade, hersenschade en verschillende vormen van kanker. Meer mensen zijn bekend met de gezondheidsraadrichtlijn.
- In 2025 is er een netwerk actief van diverse professionele en vrijwilligersorganisaties, waardoor er een samenhangend aanbod van vroegsignalering tot en met hulpverlening komt.
- In 2020 is er:
 - o een keten van matched care (online) interventies;
 - o er zijn per doelgroep zorgpaden ontwikkeld en op lokaal niveau geïmplementeerd;
 - o vrijwilligers zijn getraind zodat zij goed geëquipeerd zijn voor vroegsignalering;
 - o er zijn steunpunten voor consultatie, advies en deskundigheidsbevordering;
 - o er is een landelijk aanbod voor naasten geïmplementeerd.
- In 2019 wordt gestart met de oprichting van een platform vroegsignalering om te zorgen voor agendasetting, verspreiding van opgedane kennis en implementatie van screening en kortdurende interventies. Daarnaast biedt het platform ondersteuning aan partijen om hun rol in vroegsignalering optimaal in te vullen.

Acties

- Inzet op NIX18 en IkPas zal vanuit VWS worden voorgezet. Zij dragen bij aan normverandering en bewustwording van problematisch drinkgedrag.
- Er vindt inzet plaats op het verhogen van het kennisniveau over de schadelijkheid en het bewustzijn van het gebruik van alcohol. Een specifieke doelgroep hiervoor kan de doelgroep 50+ zijn. Wat voor type communicatie/campagne hiervoor nodig is wordt nog bezien.
- Er wordt een landelijk platform vroegsignalering opgericht;
 - o waarbinnen het streven is dat de volgende partijen zijn vertegenwoordigd: eerstelijnszorgverleners (huisarts, verloskundigen, POH GGZ), tweedelijnszorgverleners (Ziekenhuizen, GGZ en verslavingszorg), niet verzekerde zorgverleners, vrijwilligers van o.a. seniorenorganisaties, Veilig Thuis, gemeenten, GGD/GHOR en zorgverzekeraars.

Met opmerkingen [5]: Toevoeging Staatssecretaris

- o De coördinatie van dit platform wordt belegd bij Verslavingskunde Nederland, met wetenschappelijke/praktische expertise van het Trimbos Instituut en andere instellingen uit het netwerk.
- o Er wordt een stand van zaken opgemaakt. Concreet houdt dat in:
 - er is een overzicht is gemaakt van wat er nu gebeurt en aangeboden wordt aan interventies op gebied van vroegsignalering, wat de kwaliteit en toepasbaarheid is van deze interventies en in hoeverre ze ook daadwerkelijk worden gebruikt.
 - er wordt een literatuurstudie gedaan waarin de kennis over vroegsignalering op een rijtje wordt gezet. Ervaringen uit het partnership, maar ook diverse andere onderzoeken van na die tijd en ervaringen uit het buitenland worden hierbij betrokken. Deze studie is het startpunt voor de diverse knelpuntanalyses;
- o Er wordt een knelpuntenanalyse gemaakt voor de deelgebieden. Hierbij wordt in kaart gebracht wat zorgverleners en vrijwilligers nodig hebben om hun rol in te vullen en kunnen de ambities voor 2025 verder in de plannen concreet gemaakt worden. Aan de hand van de knelpuntenanalyses worden actieplannen gemaakt en per deelgebied concrete doelen en streefcijfers heeft opgesteld.
- o Er worden vijf werkgroepen opgezet op de volgende deelgebieden: ouderen (50+), jeugd/jongvolwassenen, eerste lijn zorg, 2^e lijn zorg, werknemers/bedrijven. De werkgroepen werken de acties en interventies verder uit en zoeken daarbij zoveel mogelijk aansluiting bij bestaande structuren en initiatieven, inclusief de zorg-, welzijns- en vrijwilligersinfrastructuur.
- Naast de acties vanuit de werkgroepen onderneemt het platform de volgende acties:
 - o Verbetering van matched care (online) interventies in de keten met diverse (online) preventie-interventies en voorlichtingsmaterialen, en de overgang van online naar offline behandeling. De Topsectorencolatie zal bijdragen aan de ontwikkeling en implementatie van innovaties die bijdragen aan preventie en/of het terugdringen van gezondheidsschade van problematisch alcohol gebruik, door van 2018 tot 2020 een hierop gerichte Publiek Private Partnership (PPP) tot stand te brengen.
 - o Ontwikkeling en implementatie van zorgpaden; aanpassing van bestaande zorgpaden aan de hand van de zorgstandaard alcohol, nieuwe beroepsgroepen en vrijwilligers en andere ontwikkelingen. Dit zal in de werkgroepen gebeuren.
 - o Hulp van dichtbij; opzetten en uitvoeren trainingsprogramma voor vrijwilligers.
 - o Aanbod voor naasten; er wordt een evidence based interventie voor naasten geschikt gemaakt en landelijk geïmplementeerd door regionale verslavingszorginstellingen op te leiden om deze interventie aan te kunnen bieden. Nauwe samenwerking met ervaringsdeskundigheid in deze is van essentieel belang.
 - o Aanbod zorgprofessionals mbt de doelgroep zwangeren:
 - Communicatie door zorgprofessionals gericht op zwangere vrouwen, mensen die zwanger willen worden en vrouwen die borstvoeding geven
 - De online interventie '9 maanden niet' wordt geüpdate en verder geïmplementeerd.
 - Er worden trainingen ontwikkeld en geïmplementeerd die zorgprofessionals helpen alcoholgebruik bespreekbaar te maken bij zwangere vrouwen en

Met opmerkingen [6]: Wordt nagegaan of dit verder concreet kan worden gemaakt.

vrouwen in het kraambed. Hierbij wordt waar mogelijk aangesloten op de acties van de Taskforce Rookvrije Start.

Met opmerkingen [7]: @KNOV: kunnen jullie concreet maken hoe jullie dit gaan ondersteunen en door hoeveel verloskundig deze zullen worden gevolgd?

CONCEPT

E. Een gezonde sportomgeving

De manier waarop tegen de combinatie alcoholgebruik en sport wordt aangekeken verandert. De koppeling tussen sport en alcoholgebruik moet minder hecht worden. Een transitie in de sport is noodzakelijk, de sportverenigingen hebben ondersteuning nodig om te komen tot een sportsector die nog meer dan nu gezond gedrag stimuleert. Overmatig/zwaar alcoholgebruik en sport gaan niet samen; daar waar dit wel het geval is, moet dit veranderen. Sportverenigingen zijn soms te afhankelijk van baromzet of alcohol sponsoring. Dit moet anders, waarbij een solide verdienmodel voor sportverenigingen een randvoorwaarde is. Goed alcoholbeleid in de sportkantine is integraal beleid en gaat dus hand in hand met rookvrij en een gezond aanbod van eten en drinken.

Doelstellingen

- In 2040 biedt minimaal 80%⁵ van de sportverenigingen met een eigen kantine/accommodatie een gezonde sportomgeving. Deze kantines hebben bijvoorbeeld een expliciet alcoholbeleid. Dit houdt bijvoorbeeld in dat happy hours en 'meters bier' zijn verdwenen, kantines een frisse en gezonde uitstraling hebben, er geen alcohol wordt geschonken bij jeugdwedstrijden en stimulering van het alcoholvrije alternatief. De leeftijdsgrens voor verstrekking wordt uiteraard nageleefd, meer hierover bij het hoofdstuk Naleving leeftijdsgrens (F). Dit beleid gaat verder dan de bestaande verplichtingen die gelden voor alle sportkantines en volgen uit het 'bestuursreglement alcohol in de sportkantines' dat reeds geldt in alle gemeenten.
- In 2025 biedt 50% van de sportverenigingen bieden met een eigen kantine/accommodatie een gezonde sportomgeving. Ze krijgen hierbij ondersteuning.
- In 2025 is de naleving van de leeftijdsgrens bij verstrekking van alcohol sterk verbeterd en loopt deze in de pas met de afspraken zoals die zijn opgesteld bij het hoofdstuk over naleving (F).
- In 2025 maken alle verenigingen met een bar maken actief gebruik van een e-learning voor barvrijwilligers bij sportverenigingen ter bevordering van de deskundigheid.

Acties

- Er wordt een landelijke richtlijn ontwikkeld voor de gezonde modelvereniging, waarin beleid op gezonde voeding, roken en problematisch alcoholgebruik tot uiting komt alsmede beleid voor het inzetten van de mogelijkheden van de vereniging om gezond gedrag bij leden en buurtbewoners te stimuleren.
- Voor een verantwoord alcoholbeleid wordt:
 - o een analyse gemaakt van de huidige situatie, uitgevoerde onderzoeken, de invloed van de sportomgeving op normalisering van alcoholgebruik en de inzet van alcoholvrije drank in sportomgeving;
 - o een beleid met goede voorbeelden ontwikkeld. Accent wordt daarbij niet teveel gelegd op wat verboden is, maar meer op stimuleren van de 'gezonde sportomgeving';

Met opmerkingen [8]: @sportsector: Kunnen we hier nog bij opnemen dat de sportsector meer actief deelneemt aan NIX18 en deze uitdraagt?

⁵ 80% van de 23.000 clubs met een eigen kantine, dat zijn dus 18.400 clubs

- o ondersteuning en begeleiding gegeven aan clubs bij het opzetten en invoeren van beleid. TeamFit zou hier in samenwerking met Stichting Jeugd en Alcohol en het Trimbos Instituut een rol bij kunnen spelen.
- De betrokken partijen ontwikkelen een e-learning voor barvrijwilligers (financiering is van VWS).
- De VNG bevordert dat gemeenten op verzoek van de sportsector de naleving van de leeftijdsgrens van sportvereniging nadrukkelijker handhaven.
- Onderzoek naar de mate van sponsoring door de voedings- en alcoholindustrie richting de sport en de trends en kansen hierin.

Met opmerkingen [9]: Check met Overgewicht tafel

CONCEPT

F. Naleving en handhaving bij leeftijdsgrens en dronkenschap

Jongeren onder de 18 krijgen hun alcohol in meerderheid van sociale bronnen zoals vrienden en ouders.⁶ Dat neemt niet weg dat de verkrijgbaarheid via commerciële bronnen voor jongeren onder de 18 nog beter kan en moet. De naleving van de wettelijk vastgestelde leeftijdsgrens door verstrekkers is een belangrijk onderdeel van verantwoorde verstrekking. Hoewel er de afgelopen jaren sprake is van een stijging van het nalevingniveau over de hele linie, constateren we dat het bij een aantal sectoren lastig is om de naleving op een fors hoger niveau te krijgen.

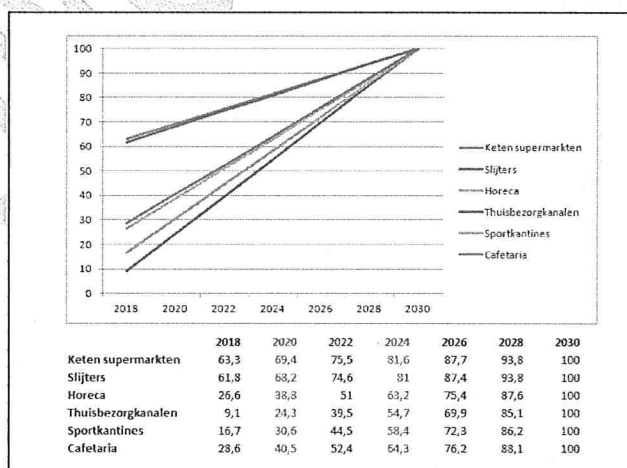
De kenmerken van de verkoopkanalen verschillen sterk en hebben invloed op de manier waarop er gestuurd kan worden op verbetering van de naleving. Ketenbedrijven kunnen met personeels- en concernbeleid direct sturen op de naleving. Voor sportbonden met afzonderlijke verenigingen en brancheorganisaties (zoals Koninklijke Horeca Nederland en de Slijtersunie) zijn de sturingsmogelijkheden minder en blijkt het veel lastiger om de naleving collectief op een hoger plan te krijgen. Juist deze verstrekkers geven zelf aan gebaat te zijn bij een hoge pakkans en doortastende handhaving. Grotere evenementen zijn ook een risico met oog op naleving, omdat er daarbij veel tijdelijk personeel wordt ingezet, er veel wederverstrekking aan 18-minners is en de eventuele sancties niet in verhouding staan tot het voordeel van niet-naleven. Gemeenten kunnen de naleving door verstrekkers sterk bevorderen met consequente handhaving.

Voor de verantwoorde verstrekking van alcohol stellen verstrekkers en de VNG gezamenlijk vast dat er meer aandacht moet komen voor dronkenschap bij de verstrekking van alcohol ter plaatse.

Nadruk ligt nu vaak enkel op de naleving van de leeftijdsgrens, terwijl de verstrekkers van alcohol ook geen toegang mogen verlenen aan personen in kennelijke staat (art. 20 lid 5 DHW) en geen alcohol mogen verstrekken aan iemand die in staat van dronkenschap verkeert (art. 252 Wetboek van strafrecht).

Doelstellingen

- De ambitie is 100% naleving van de leeftijdsgrens bij verstrekking van alcohol vanaf 2030. Dit geldt voor alle verstrekkers van alcohol, zowel voor thuisconsumptie als voor consumptie ter plaatse, en zowel offline als online.
- Verstrekkers streven naar een lineair stijgende naleving, met als startpunt het niveau van naleving in 2016 en als eindpunt de ambitie in 2030.

⁶ 79% van minderjarigen die werden opgenomen in ziekenhuizen, gaven aan alcohol te hebben gekregen van ouders of meerderjarige vrienden (Factsheet Alcoholintoxicaties 2007 tot en met 2016, Reinier de Graaf, NSCK Universiteit Twente). Uit koop/slaag-indexcijfer van Intraval (Kopen en verkrijgen van alcohol door jongeren) blijkt dat 83% van de succesvolle verkrijgingen terug te leiden is naar ouders en andere meerderjarigen.

- In 2020 en 2024 wordt in kaart gebracht of verstrekkers op koers liggen (zie afbeelding) en waar behoefte is aan extra inspanningen, controles of bijsturing.

Acties

- Ontwikkelen van e-learnings voor iedereen die alcohol verstrekt; zo wordt verantwoorde verstrekking bevorderd.
 - o CBL heeft al een e-learning. De ervaring van CBL wordt gedeeld.
 - o De Slijtersunie en LKVV hebben ook een e-learning, maar deze zal worden geactualiseerd of vernieuwd.
 - o Branches nemen zelf initiatief voor een nieuwe e-learning, maar leggen die wel voor aan Trimbos voor een kwaliteitseis.
 - o Een campagne om het materiaal actief te verspreiden en deelname te organiseren bij de verstrekkers.
 - o De medewerkers en vrijwilligers die niet beschikken over een diploma Sociale Hygiëne volgen deze training. In 2020 hebben de volgende aantallen verstrekkers de training gevolgd: KHN: deelnemers, CBL: 150.000 deelnemers, VDN: ... deelnemers, Slijtersunie: deelnemers, NOC-NSF: deelnemers, LKVV:
- Verbetering van de handhaving door gemeenten:
 - o Er komt in overleg met de VNG een Handhavingprotocol voor gemeenten met handvatten voor:
 1. Risicogerichte handhaving
 2. Effectieve inzet van testkopers, inclusief een protocol hoe 17 jarige testkopers kunnen worden ingezet
 3. Handhaving bij doorschenken
 4. Specifieke aanpak in uitgaansgebieden en evenementen (zowel politie als GGD/GHOR worden hierbij betrokken)
 5. Beter geborgde procedures voor sanctionering
 - o VNG en VWS zetten zich in om samen 10 gemeenten te vinden die de handhaving van de DHW risicogericht inrichten en extra handhavingsinspanningen leveren aan de hand van het handhavingprotocol. De ervaringen worden gedeeld met andere gemeenten.
 - o VNG bevordert dat gemeenten jaarlijks de handhavingscijfers verstrekken, zodat VWS de handhaving landelijk in kaart kan brengen.
- Verbetering naleving door verstrekkers
 - o De aanpak zoals die vorm heeft in gemeente Utrecht wordt breder toegepast. Deze aanpak is een samenwerking tussen gemeente en horecabedrijven, waarbij de naleving van de leeftijdsgrens wordt verbeterd. Tien gemeenten rollen een dergelijke aanpak uit. Dat pleit gemeenten overigens niet vrij van de handhavende taak.
 - o Sportverenigingen krijgen ondersteuning; meer hierover in het hoofdstuk 'Gezonde sportomgeving' (E).
 - o Supermarkten zetten zich in voor een systematische planmatige en consequente aanpak. Er komt een pilot voor de ontwikkeling van een periodieke systeemcontrole. Onderdeel daarvan zijn periodieke controles met testkopers. Er kunnen

Met opmerkingen [10]: Andere partijen graag invullen.

kwaliteitskaders worden opgesteld ten behoeve van risicogericht toezicht. CBL en VDN hebben hier al ervaring mee.

- o VWS laat onderzoek doen naar het verschil in naleving tussen:
 - 1. de tien gemeenten die meedoen aan de actie voor betere handhaving;
 - 2. de tien gemeenten die meedoen aan de actie verbetering naleving door verstrekkers;
 - 3. en tien gemeenten die niet aan bovenstaande twee acties meedoen; met als doel om best practices in beeld te brengen.
- Communicatie ter bevordering van de naleving door de consument:
 - o NIX 18: De alcoholindustrie sluit zich aan bij de NIX18-campagne. Met de alcoholindustrie kan de NIX18 boodschap op veel meer uitingen worden meegenomen.
 - o NIXzonderID: Campagne om tonen ID te bevorderen in de NIX 18 campagne.
 - o VWS Monitoringsprogramma naleving. Landelijke monitoring 1 keer per 2 jaar, te starten in 2018; wordt een aantal jaren voortgezet. Er zullen meer onderscheiden categorieën verstrekkingpunten worden opgenomen dan in de huidige weergave zoals zichtbaar in de tabel met grafiek. Zodoende is meer maatwerk mogelijk.
 - o Aanpassing DHW:
 - VWS bekijkt of strafbaarstelling van wederverstrekking nodig is, zoals die voorkomt in horeca en op festivals.
 - VWS bekijkt of er wettelijk nadere eisen moeten worden gesteld aan de verkoop van alcohol via internet, mede in het kader van de handhaafbaarheid.
 - Er wordt een kan-bepaling in de DHW opgenomen. Die maakt het mogelijk om eisen te stellen aan de verstrekkers van alcohol in de vorm van een geborgde werkwijze om de naleving van de leeftijdsgrens te controleren.
- Tegengaan dronkenschap bij verstrekking voor consumptie ter plaatse
 - o Naleving van deze wetsartikelen nadrukkelijk onderdeel maken van de te ontwikkelen e-learning voor verstrekkers ter plaatse (zie naleving).
 - o Handhaving van deze wetsartikelen nadrukkelijk opnemen in een handreiking/protocol voor gemeenten over de handhaving van de DHW. Daarin zal ook aandacht zijn voor hoe deze overtredingen in kaart te brengen zijn. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van opgedane kennis door Trimbos en bureau Objectief.

Met opmerkingen [11]: En verstrekkers?

Met opmerkingen [12]: Staatssecretaris wil deze erin houden. Bij de wijziging van de DHW wordt er een haakje gemaakt in de wet. De bedoeling is deze bij de komende wijziging van de DHW alleen in te zetten voor verkoop op afstand. Dit wordt verder ingevuld in een AMVB.

NASCHRIFT

Prijsmaatregelen:

Over prijsmaatregelen is niet inhoudelijk gesproken of onderhandeld aan de onderhandelingstafel problematisch alcoholgebruik. Zodoende werden partijen niet in mededingingsrechtelijke verlegenheid gebracht. Maar VWS hecht wel aan de invoering van prijsmaatregelen, ter ondersteuning van het akkoord.

- de regering stelt een wetgevingstraject in om accijnzen op alcohol te indexeren;
- de regering doet in het aankomende wijzigingstraject van de Drank- en Horecawet voorstellen om de lokale optionele bepaling (artikel 25D, lid b) te vervangen voor een permanente landelijk geldende regeling. Tevens zal het toegestane percentage korting op de reguliere prijs worden aangescherpt.

Op dit moment hebben gemeenten nog de optie om bij verstrekking van alcohol voor gebruik elders dan ter plaatse (bijvoorbeeld voor thuisgebruik door supermarkten en slijters) een verbod in te stellen tegen een prijs die voor een bepaalde periode lager is dan 70% van de reguliere prijs.

- minimum unit pricing, zoals die nu in Schotland toegepast wordt, zal nader worden geanalyseerd. VWS zal onderzoek instellen naar de effectiviteit van een dergelijke maatregel in Nederland.

Partijen:

De volgende partijen hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van de afspraken in dit akkoord en committeren zich aan het behalen van de beoogde doelstellingen:

- Koninklijke Horeca Nederland, Slijtersunie
- Vereniging Drankenhandel Nederland
- Landelijke Kamer van Verenigingen
- Centraal Bureau Levensmiddelenhandel
- Stichting Verantwoord Alcoholgebruik
- VNO-NCW
- Nederlandse Brouwers
- Stichting Ouders en Onderwijs
- Nederlandse Vereniging voor Drank- en horecawet Inspecteurs
- STAP - Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid
- Stichting Jeugd en Alcohol
- Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen
- KBO-PCOB, mede namens KBO-Brabant en NOOM
- Verslavingskunde Nederland
- Stichting Positieve Leefstijl
- Zorgverzekeraars Nederland
- Sportbonden / NOC*NSF
- GGD GHOR Nederland
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten
- PO-Raad
- VO-Raad
- MBO-Raad
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

(Problematisch) gebruik van alcohol hangt samen met meer dan tweehonderd ziektebeelden (WHO, 2014). De Gezondheidsraad heeft zich bij het opstellen van de Richtlijnen goede voeding 2015, waaronder de alcoholrichtlijn, gericht op de top 10 van ziekten in Nederland.

De alcoholrichtlijn van de Gezondheidsraad uit 2015 luidt: Drink geen alcohol of in ieder geval niet meer dan één glas per dag. In de richtlijn wordt geen onderscheid gemaakt tussen type alcoholhoudende drank, omdat vertekening in het onderzoek niet kan worden uitgesloten.

Op basis van de Richtlijnen goede voeding 2015 blijkt dat matig alcoholgebruik zowel gunstige als ongunstige verbanden laat zien met de top 10 van ziekten in Nederland.

De gunstige hebben betrekking op een lager risico op hart- en vaatziekten en treden op bij het drinken van wijn, beroerte, diabetes mellitus type 2 en dementie. De gevonden gunstige verbanden geven echter geen aanleiding om mensen die niet drinken aan te raden om gezondheidsredenen wel alcohol te gaan gebruiken.

Matige alcoholinname gaat bij vrouwen gepaard met een hoger risico op borstkanker. Meer drinken dan een glas per dag leidt niet tot meer gezondheidswinst en is ongunstig, vanwege de verhoogde risico's op beroerte, borstkanker en darmkanker en longkanker die een dergelijk consumptieniveau meebrengt. Binge drinken (>60 g/d alcohol*) verhoogt het risico op coronaire hartziekten.

Omdat alcohol zowel gunstig als ongunstig gerelateerd is aan een groot aantal van de top 10 van ziekten in Nederland, is sterfte ongeacht doodsoorzaak ook meegenomen in de analyse van de Gezondheidsraad. Een significante verlaging van sterfte ongeacht doodsoorzaak ten opzichte van niet-gebruikers werd bij vrouwen gevonden tot een alcoholgebruik van ongeveer 20 g/d* en bij mannen tot ongeveer 40 g/d*. Bij een alcoholgebruik van 6 gram per dag wordt het laagste sterfterisico gevonden: het risico is bij dit gebruik 15% lager dan bij geen alcoholgebruik.

Naast de beschreven chronische ziekten leidt alcoholgebruik ook tot een verhoogd risico op onder meer ongelukken, verslaving, psychosociale problematiek, levercirrose en hoofd- en halstumoren. Voor vrouwen die zwanger willen worden, zwanger zijn of borstvoeding geven, luidt de aanbeveling om geen alcohol te gebruiken.

Voor bepaalde groepen is het belangrijk om helemaal geen alcohol te gebruiken, zoals jongeren, vrouwen die borstvoeding geven, die zwanger zijn of dat willen worden, mensen die medicijnen gebruiken die niet samengaan met alcoholgebruik en mensen met verslavingsproblemen.

*10 g alcohol is een standaardglas (250 ml bier (5% alcohol), 100 ml wijn (12% alcohol) of 35 ml sterkedrank (35% alcohol))

Met opmerkingen | 1|: Pagina 12 Achtergronddocument werkwijze RGV

Met opmerkingen | 2|: Pagina 12 Achtergronddocument werkwijze RGV

Met opmerkingen | 3|: Niet correct als je kijkt naar tabel 13 in RGV (pagina 56) en blijkt ook niet uit de achtergronddocumenten. Volgens tabel 13 is er voor alcohol een 20% lager risico, niet specifiek voor wijn (of een andere drank). Dit percentage komt overigens niet overeen met wat er in het achtergronddocument Alcohol staat (pagina 15): Conclusie: Een gemiddeld alcoholgebruik van ten minste 2,5 gram alcohol per dag hangt in vergelijking tot geen alcoholgebruik samen met een ongeveer 25 procent lager risico op coronaire hartziekten.

Bewijskracht: groot.
In het achtergronddocument Alcoholhoudende dranken zijn geen conclusies getrokken wat betreft coronaire hartziekten vanwege kanttekeningen bij het onderzoek.

Met opmerkingen | 4|: Pagina 18 achtergronddocument Alcohol: Conclusie: Gebruik van meer dan 0 tot 15 gram alcohol per dag hangt in vergelijking tot geen alcoholgebruik samen met een ongeveer 15 procent lager risico op coronaire hartziekten.

Met opmerkingen | 5|: Pagina 23 achtergronddocument Alcohol: Conclusie: Gebruik van meer dan 0 tot 24 gram alcohol per dag bij vrouwen en 6 tot 48 gram alcohol per dag bij mannen hangt in vergelijking tot geen alcoholgebruik samen met een ongeveer 15 procent lager risico op coronaire hartziekten.

Met opmerkingen | 6|: Pagina 33 achtergronddocument Alcohol: Conclusie: Alcoholgebruik van meer dan 0 tot 30 g/d hangt ten opzichte van geen alcoholgebruik samen met een ongeveer 15 procent lager risico op coronaire hartziekten.

Met opmerkingen | 7|: Pagina 19 achtergronddocument: Conclusie 2: Alcoholgebruik van 30 gram of meer per dag hangt in vergelijking tot gebruik van meer dan 0 en minder dan 30 gram alcohol per dag samen met een ongeveer 15 procent lager risico op coronaire hartziekten.

Met opmerkingen | 8|: Pagina 54 tabel 12 RGV: De wijze van presentie van beroerte is misleidend. De titel van tabel 12 geeft aan dat deze tabel zich richt op consumptie van alcohol.

Met opmerkingen | 9|: Pagina 29 achtergronddocument Alcohol: Conclusie 1: Alcoholgebruik van 5 tot 15 versus 0 tot 5 gram alcohol per dag hangt samen met een ongeveer 15 procent lager risico op coronaire hartziekten.

Met opmerkingen | 10|: Pagina 25 achtergronddocument Alcohol Alcohol: Conclusie: Een alcoholgebruik van 30 tot 60 versus 0 gram per dag hangt samen met een ongeveer 20 procent lager risico op coronaire hartziekten.

Met opmerkingen | 11|: Op basis van het achtergronddocument Alcohol (pagina 31) wordt geen conclusie getrokken over de relatie alcoholconsumptie en risico op coronaire hartziekten.

Met opmerkingen | 12|: Pagina 16 achtergronddocument Alcohol: Conclusie: Binge drinken is geassocieerd met een 45 procent hoger risico op coronaire hartziekten in vergelijking tot geen alcoholgebruik.

Met opmerkingen | 13|: Pagina 14 Werkwijze van de Commissie Richtlijnen goede voeding 2015

Met opmerkingen | 14|: Pagina 12 en 13 achtergronddocument Alcohol

Met opmerkingen | 15|: Dit valt buiten de scope van het uitgangspunt van de GR: top 10 ziekten in Nederland.

Met opmerkingen | 16|: Letterlijke tekst uit de antwoorden op veelgestelde vragen over de RGV2015. Deze is compleet.

Met opmerkingen | 17|: Pagina 53 Richtlijnen Goede Voeding

1. De bewustwording van het eigen drinkgedrag en de effecten op de gezondheid daarvan neemt toe

- De richtlijn van de Gezondheidsraad luidt: Drink geen alcohol of in ieder geval niet meer dan één glas per dag. In de verduidelijking van de Raad van april 2016 stelt de Raad (https://www.gezondheidsraad.nl/sites/default/files/veelgestelde_vragen_over_het_advies_en_de_antwoorden.pdf): Bij één glas per dag zijn er zowel gunstige als ongunstige verbanden met ziekte. Meer dan één glas per dag levert geen verdere gezondheidswinst op, terwijl de ongunstige verbanden sterker worden. Tegelijk wil de raad mensen die geen alcohol drinken niet aansporen om wel alcohol te gebruiken. Voor bepaalde groepen is het belangrijk om helemaal geen alcohol te gebruiken, zoals jongeren, vrouwen die borstvoeding geven, die zwanger zijn of dat willen worden, mensen die medicijnen gebruiken die niet samengaan met alcoholgebruik en mensen met verslavingsproblemen.
- Uit onderzoek uit 2016 blijkt dat vooral leverschade en hersenschade genoemd worden (door 47% en 21% van de ondervraagden) als gezondheidsrisico's van problematisch alcoholgebruik, risico's op verschillende vormen van kanker (genoemd door 4%) zijn veelal onbekend. Ambitie is dat 80% van de Nederlanders van 12 jaar en ouder de op wetenschappelijk beproefd onderzoek gebaseerde effecten op de gezondheid kent. De kennis hierover dient volledig en up to date gehouden te worden.
- Specifiek onderdeel hiervan is de verhoging van bewustwording bij mannen van de impact van hun drinkgedrag op hun vruchtbaarheid en bij vrouwen die zwanger willen worden van de invloed van alcohol op de foetus.
- problematisch alcoholgebruik heeft een sterk verband met persoonlijk en maatschappelijk functioneren. Veel hiervan is bij de bevolking niet bekend of wordt onderschat, zoals bijv. de rol van alcohol bij huiselijk geweld of bij ziekteverzuim bij arbeid. De ambitie is om het bewustzijn van de impact van problematisch alcoholgebruik op persoonlijke levenssfeer en maatschappij te vergroten.

Met opmerkingen | 1]: Hebben we hier een bron van?

Met opmerkingen | 2]: Deze verbanden hebben met name van doen met problematisch alcoholgebruik. Voorkom dat het beeld wordt geschetst dat matige consumptie leidt tot leverschade en hersenschade. Dat is onterecht.

Met opmerkingen | 3]: Waarom lichten we deze er specifiek uit?

Met opmerkingen | 4]: Wat is hiervan de bron?

Naast deze tekst, hebben we ook nog een tekst aan te leveren voor de inleiding (einde pagina 1). Ik stel het volgende voor:

Problematisch gebruik van alcohol hangt samen met meer dan tweehonderd ziektebeelden (*nb: ik zou hier graag nog wel een onafhankelijke bronvermelding bij willen*). Onderzoeken laten zien dat voor sommige van deze ziektebeelden geen veilige ondergrens voor alcoholconsumptie bestaat; een voorbeeld daarvan is borstkanker. De richtlijn van de Gezondheidsraad luidt: Drink geen alcohol of in ieder geval niet meer dan één glas per dag. In de verduidelijking van de Raad van april 2016 stelt de Raad

(https://www.gezondheidsraad.nl/sites/default/files/veelgestelde_vragen_over_het_advies_en_de_antwoorden.pdf): Bij één glas per dag zijn er zowel gunstige als ongunstige verbanden met ziekte. Meer dan één glas per dag levert geen verdere gezondheidswinst op, terwijl de ongunstige verbanden sterker worden. Tegelijk wil de raad mensen die geen alcohol drinken niet aansporen om wel alcohol te gebruiken. Voor bepaalde groepen is het belangrijk om helemaal geen alcohol te gebruiken, zoals jongeren, vrouwen die borstvoeding geven, die zwanger zijn of dat willen worden, mensen die medicijnen gebruiken die niet samengaan met alcoholgebruik en mensen met verslavingsproblemen.

Met opmerkingen | 5]: Vraag ter verduidelijking: Ik ken alleen dat er geen veilige ondergrens is voor borstkanker. Welke andere ziekten zijn er zonder veilige ondergrens?

Van: Cees-Jan Adema
Aan: "R.H.L.M. Bovens"; [REDACTED]
Cc: [REDACTED]@ede.nl; [REDACTED]
Onderwerp: RE: Tekstvoorstellen PAPA document
Datum: dinsdag 11 september 2018 16:38:19

Beste Rob en [REDACTED],

Ik zal straks op de tekst reageren die Rob heeft gestuurd. Excuses, maar ik ben vandaag veel onderweg en in gesprek geweest over het preventieakkoord ben ik bang...

Met vriendelijke groet/With Kind Regards,

Cees-Jan Adema
Directeur

Nederlandse Brouwers
Postbus 179 | 2501 CD Den Haag | T+31 (0)70-[REDACTED] | M +31 (0)6-[REDACTED]
Schenkkade 50 - 13^e etage, 2595 AR Den Haag | nederlandsebrouwers.nl | @NLbrouwers

Nederlandse
Brouwers

Van: R.H.L.M. Bovens <[REDACTED]@uvt.nl>
Verzonden: dinsdag 11 september 2018 16:11
Aan: [REDACTED]@minvws.nl; Cees-Jan Adema [REDACTED]@dranken.org>
CC: [REDACTED]@ede.nl <[REDACTED]@ede.nl>; [REDACTED]
<[REDACTED]@minvws.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@minvws.nl>
Onderwerp: Re: Tekstvoorstellen PAPA document

Dag [REDACTED],

Ik heb een 2e voorstel vanochtend gestuurd naar Cees-Jan, zit nu in vergadering. Ik wil die versie best al wel sturen, doe dat wat mij betreft om half 5 om Cees-Jan nog even de kans te geven.

Groet,

Rob

Verzonden vanaf mijn Samsung Galaxy-smartphone.

----- Oorspronkelijk bericht -----

Van: " [REDACTED] " <[REDACTED]@minvws.nl>
Datum: 11-09-2018 15:41 (GMT+01:00)
Aan: 'Cees-Jan Adema' <[REDACTED]@dranken.org>, "R.H.L.M. Bovens" <[REDACTED]@uvt.nl>
Cc: " [REDACTED]@ede.nl " <[REDACTED]@ede.nl>, " [REDACTED] " <[REDACTED]@minvws.nl>, " [REDACTED] " <[REDACTED]@minvws.nl>

Onderwerp: RE: Tekstvoorstellen PAPA document

Dag Cees-Jan en Rob,

Ik wil graag even informeren hoe jullie ervoor staan mbt het andere tekstvoorstel. Ik wil de tafel vandaag informeren over de aangepaste tekst. Onderstaande en andere suggesties heb ik daar al in verwerkt.

Mochten jullie verwachten er niet uit te komen, dan stel ik voor dat jullie beide tekstsuggesties terugleggen bij de voorzitter en dan ga ik er met Leon naar kijken.

Vriendelijke groet,

Van: Cees-Jan Adema [mailto: [REDACTED]@dranken.org]

Verzonden: dinsdag 11 september 2018 9:19

Aan: [REDACTED]; [REDACTED]@uvt.nl

CC: [REDACTED]@ede.nl; [REDACTED]; [REDACTED]@trimbos.nl; 'Peter de Wolf'

Onderwerp: RE: Tekstvoorstellen PAPA document

Beste [REDACTED],

Naar aanleiding van jouw vraag voor aanvullende teksten, bijgaand alvast wat ik denk dat realistisch is voor de brouwers qua ombouw van borden rond de sportvelden. Ik moet dit uiteraard (maar dat geldt voor alle teksten) met alle teksten nog voor een definitief akkoord bij mijn achterban neerleggen. Overigens zijn Rob en ik nog druk doende met een tekstvoorstel en dat komt later.

Qua ombouw kunnen we leven met een bepaling dat er vanaf 2019 geen nieuwe contracten worden afgesloten waarin voorzien is voor borden met alcoholreclame langs de amateurvelden. Qua uitfasering het volgende. De uitfasering is iets dat in overleg tussen brouwers en sportclubs vorm moet krijgen, waarbij de kosten hoog op kunnen lopen. Ik wil in de tekst opnemen dat we voorzien in een uitfasering van bestaande borden binnen 4 jaar na ondertekening. Ik denk dat dat realistisch is.

Laat me weten als je nog vragen hebt.

Met vriendelijke groet/With Kind Regards,

Cees-Jan Adema

Directeur

Nederlandse Brouwers

Postbus 179 | 2501 CD Den Haag | T+31 (0)70-[REDACTED] | M +31 (0)6-[REDACTED]
Schenkkade 50 - 13^e etage, 2595 AR Den Haag | nederlandsebrouwers.nl | [@NLbrouwers](https://twitter.com/NLbrouwers)

Nederlandse
Brouwers

Van: [REDACTED] <[REDACTED]@minvws.nl>

Verzonden: maandag 10 september 2018 12:48

Aan: [redacted]@uvt.nl' <[redacted]@uvt.nl>; Cees-Jan Adema
<[redacted]@dranken.org>; 'Peter de Wolf' <[redacted]@stiva.nl>; [redacted]@trimbos.nl'
<[redacted]@trimbos.nl>
CC: [redacted]@ede.nl' [redacted]@ede.nl>; [redacted]
<[redacted]@minvws.nl>; [redacted]@minvws.nl>
Onderwerp: Tekstvoorstellen PAPA document

Beste allen,

Hopelijk hebben jullie een fijn weekend gehad? Ik zou van jullie nog een aantal concrete tekstsuggesties ontvangen, namelijk:

- Cees-Jan en Rob: tekst inleiding; gezondheid en maatschappelijke effecten
- [redacted] en Peter: tekst bij doelstelling bingedrinken jongeren
- [redacted]: tekst over prioriteit aanbod interventies op school
- Cees-Jan: tijdslijn mbt signing langs amateurvelden

Kunnen jullie aangeven in hoeverre het lukt dit vandaag aan te leveren? Ik zou graag einde vandaag de laatste versie van de tekst rondsturen aan alle deelnemers.

Vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted] | Beleidsmedewerker |
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport | Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie |
Parnassusplein 5 | 2515 XP | Den Haag | Postbus 20350 | 2500 EJ | Den Haag |
M 06 [redacted] | [redacted]@minvws.nl | www.rijksoverheid.nl |

Van: Cees-Jan Adema
Aan: "R.H.L.M. Bovens"; [redacted]
Onderwerp: RE: Tekstvoorstellen PAPA document
Datum: dinsdag 11 september 2018 16:39:08

Dag Rob en [redacted],

Ik ben bang dat onze reacties elkaar hebben gekruisd. Ik zal zo mijn reactie sturen.

Met vriendelijke groet/With Kind Regards,

Cees-Jan Adema
Directeur

Nederlandse Brouwers
Postbus 179 | 2501 CD Den Haag | T+31 (0)70- [redacted] | M +31 (0)6- [redacted]
Schenkade 50 – 13^e etage, 2595 AR Den Haag | nederlandsebrouwers.nl | [@NLBrouwers](https://twitter.com/NLBrouwers)

Nederlandse
Brouwers

Van: R.H.L.M. Bovens <[redacted]@uvt.nl>
Verzonden: dinsdag 11 september 2018 16:38
Aan: [redacted]@minvws.nl>
CC: Cees-Jan Adema <[redacted]@dranken.org>
Onderwerp: RE: Tekstvoorstellen PAPA document

Dag [redacted],

Bijgaand mijn (tweede) tekstvoorstel zoals hedenochtend gedeeld met Cees-Jan.
Ik ben verder onderweg vandaag dus lukt me niet meer om met Cees-Jan te contacten.
Ik stel voor dat hij zijn reactie rechtstreeks naar jou stuurt, cc aan mij.

Met vriendelijke groet,

Rob Bovens

.....
Mr. Dr. R.H.L.M. Bovens
Coördinator Academische Werkplaats Verslaving Tranzo
[redacted] nl
telefoon 013 [redacted] /06- [redacted]

Tranzo, Tilburg School of Social and Behavioral Sciences
Tilburg University
Postbus 90153
5000 LE Tilburg
www.tilburguniversity.edu/tranzo

From: [redacted] [mailto:[redacted]@minvws.nl]

Sent: dinsdag 11 september 2018 3:42

Dubbel met document 111

Van: Cees-Jan Adema
Aan: [REDACTED]; "R.H.L.M. Bovens"
Cc: [REDACTED]@ede.nl"; "Peter de Wolf"
Onderwerp: FW: Tekstvoorstellen PAPA document
Datum: dinsdag 11 september 2018 17:44:03
Bijlagen: [tekstvoorstel Rob en Cees-Jan \(002\) 10-09-2018 opm cja.docx](#)
[Reactie tekstvoorstelRGV KIBdocx.docx](#)

Beste [REDACTED] en Rob,

Bijgaand, zoals afgesproken, mijn reactie. Ik heb tevens mijn voorstel toegevoegd dat ik eerder heb gedeeld met Rob.

Ik heb geen probleem met een tekst die gebaseerd is op de Gezondheidsraad (sterker nog: dat moet wat mij betreft de basis zijn), maar we lopen aan tegen het feit dat de Gezondheidsraad niet eenduidig is (de reden waarom zij zelf met de Q&A is gekomen ter verduidelijking). Zoals we bij de publicatie van het GR advies hebben aangegeven, is het multi interpretabel. Allereerst even onze interpretatie van de Gezondheidsraadtekst. Hieronder de tekst, in de bijlage heb ik een document toegevoegd van Aafje Sierksema van het Kennis Instituut Bier die ik om haar reactie heb gevraagd (uiteindelijk ben ik geen wetenschapper) en waarin tevens de bronvermeldingen zijn opgenomen en een toelichting. Niet primair bedoeld als tekstvoorstel (al zou dat uiteraard wel acceptabel zijn voor ons), maar wel als achtergrond voor jullie om te begrijpen waar het voor ons knelt.

(Problematisch) gebruik van alcohol hangt samen met meer dan tweehonderd ziektebeelden (WHO, 2014). De Gezondheidsraad heeft zich bij het opstellen van de Richtlijnen goede voeding 2015, waaronder de alcoholrichtlijn, gericht op de top 10 van ziekten in Nederland. De alcoholrichtlijn van de Gezondheidsraad uit 2015 luidt: Drink geen alcohol of in ieder geval niet meer dan één glas per dag. In de richtlijn wordt geen onderscheid gemaakt tussen type alcoholhoudende drank, omdat vertekening in het onderzoek niet kan worden uitgesloten. Op basis van de Richtlijnen goede voeding 2015 blijkt dat matig alcoholgebruik zowel gunstige als ongunstige verbanden laat zien met de top 10 van ziekten in Nederland. De gunstige hebben betrekking op een lager risico op hart- en vaatziekten, beroerte, diabetes mellitus type 2 en dementie. De gevonden gunstige verbanden geven echter geen aanleiding om mensen die niet drinken aan te raden om gezondheidsredenen wel alcohol te gaan gebruiken. Matige alcoholinname gaat bij vrouwen gepaard met een hoger risico op borstkanker. Meer drinken dan een glas per dag leidt niet tot meer gezondheidswinst en is ongunstig, vanwege de verhoogde risico's op beroerte, borstkanker en darmkanker die een dergelijk consumptieniveau meebrengt. Binge drinken (>60 g/d alcohol) verhoogt het risico op coronaire hartziekten. Omdat alcohol zowel gunstig als ongunstig gerelateerd is aan een groot aantal van de top 10 van ziekten in Nederland, is sterfte ongeacht doodsoorzaak ook meegenomen in de analyse van de Gezondheidsraad. Een significante verlaging van sterfte ongeacht doodsoorzaak ten opzichte van niet-gebruikers werd bij vrouwen gevonden tot een alcoholgebruik van ongeveer 20 g/d* en bij mannen tot ongeveer 40 g/d*. Bij een alcoholgebruik van 6 gram per dag wordt het laagste sterfterisico gevonden: het risico is bij dit gebruik 15% lager dan bij geen alcoholgebruik. Voor bepaalde groepen is het belangrijk om helemaal geen alcohol te gebruiken, zoals jongeren, vrouwen die borstvoeding geven, die zwanger zijn of dat willen worden, mensen die medicijnen gebruiken die niet samengaan met alcoholgebruik en mensen met verslavingsproblemen.*

* 10 g alcohol is een standaardglas (250 ml bier, 100 ml wijn of 35 ml sterkedrank)

Ik heb op basis van deze reactie grote moeite met de tekst zoals door Rob is verwoord. Zoals gezegd, ik wil feitelijk blijven, maar vind dat we niet om de toelichting die de GR later zelf heeft gemaakt heen kunnen.

Ik zie in feite twee oplossingen:

1. We leggen de focus op problematisch alcoholgebruik en noemen het GR-advies zonder daar inhoudelijk op in te gaan. De discussie over de interpretatie van de GR schuiven we dan vooruit, dat realiseer ik me, maar om nu even zo'n fundamentele discussie te voeren gaat mij te ver. Het is niet aan de tafel over problematisch alcoholgebruik om een akkoord over de interpretatie te krijgen, daar waar de discussie daarover al lange tijd loopt. Ik wil hier graag een gedegen discussie over voeren, maar dan wel samen met de Gezondheidsraad.
2. We houden het op hoofdlijnen van het advies en dan kunnen we wat mij betreft niet om de toelichting in de Q&A van de GR heen.

Ik realiseer me dat we hiermee geen oplossing hebben voor de korte termijn, maar ik hoop dat jullie begrijpen dat we hier een fundamenteel punt te pakken hebben zoals we eerder ook al hebben aangegeven: focus op problematisch alcoholgebruik en gebalanceerde informatie. Wellicht ten overvloede: we willen graag tot een mooi akkoord komen dat partijen veel energie zal geven om gezamenlijk aan de slag te gaan om problematisch alcoholgebruik verder terug te dringen. Morgen zitten we als bedrijfsleven partijen bij elkaar en wil ik dit punt ook bespreken. Naar aanleiding daarvan zal ik jullie berichten.

Met vriendelijke groet/With Kind Regards,

Cees-Jan Adema
Directeur

Nederlandse Brouwers

Postbus 179 | 2501 CD Den Haag | T+31 (0)70- [redacted] | M +31 (0)6- [redacted]
Schenkkade 50 - 13^e etage, 2595 AR Den Haag | nederlandsebrouwers.nl | [@NLbrouwers](https://twitter.com/NLBrouwers)

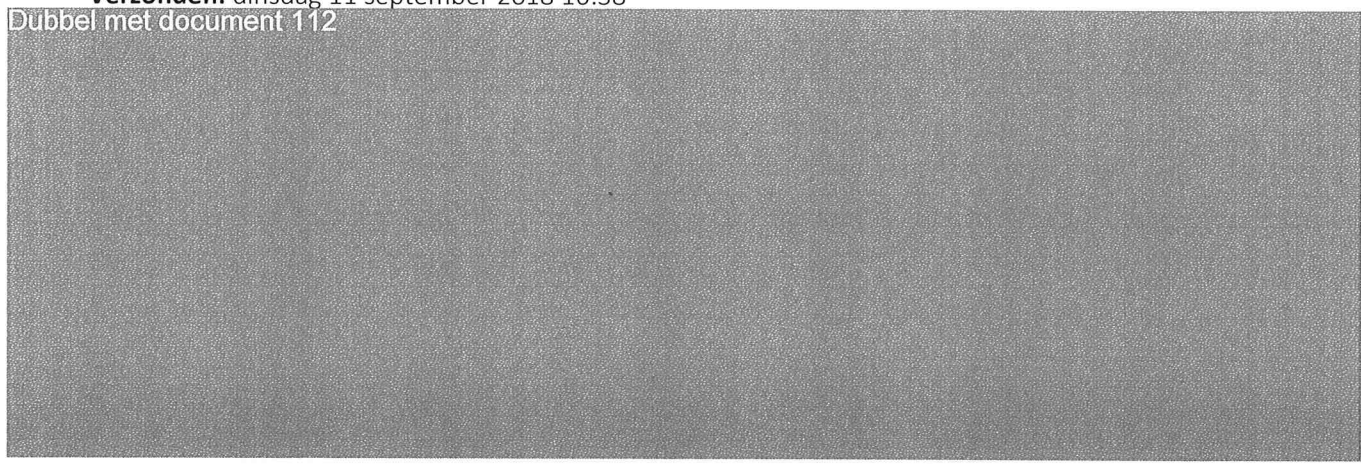

Nederlandse
Brouwers

Van: R.H.L.M. Bovens <[redacted]@uvt.nl>

Verzonden: dinsdag 11 september 2018 16:38

Dubbel met document 112

Van: Cees-Jan Adema
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]; Peter de Wolf
Onderwerp: Re: verslag afgelopen vrijdag en uitvraag monitoring en governance
Datum: vrijdag 14 september 2018 12:29:10

Dank [REDACTED]. Wat is de deadline voor reactie?

Met vriendelijke groet,
Cees-Jan Adema

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 14 sep. 2018 om 10:31 heeft [REDACTED] <[REDACTED]@minvws.nl> het volgende geschreven:

Dag allen,

Van een aantal van jullie ontving ik de terechte vraag wat nu de status van de tekst is.

Tijdens ons overleg vrijdag hebben we de gehele tekst doorgelopen. Daarbij zijn bij een heel aantal delen geen opmerkingen meer gemaakt, of zijn we gezamenlijk tot de tekst gekomen die er nu staat. Daarbij verwacht ik dus geen nieuwe opmerkingen meer.

Op een aantal punten is de tekst tussen vrijdag en gisteren nog aangepast, zoals vrijdag ook afgesproken. Die vinden jullie terug in de tekst in track changes. Mochten daar nog echt zwaarwegende argumenten zijn waardoor deze niet akkoord zijn, dan hoor ik het graag.

Op een aantal punten in de tekst is nog geen akkoord bereikt (aangegeven in de tekst dmv een opmerking), aan deze punten wordt nog gewerkt. Zodra daar wijzigingen liggen worden die z.s.m. opnieuw aan jullie voorgelegd. We realiseren ons dat dit het proces ingewikkeld maakt, maar dat is even niet anders helaas.

Hopelijk verschaft dit wat duidelijkheid. We komen nog terug op de mailtjes die al zijn gestuurd.

Vriendelijke groet,

[REDACTED]

<!--[if !vml]--><image001.jpg><!--[endif]--> [REDACTED] | Beleidsmedewerker |
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport | Directie Voeding, Gezondheidsbescherming
en Preventie |
Parnassusplein 5 | 2515 XP | Den Haag | Postbus 20350 | 2500 EJ | Den Haag |
M 06 [REDACTED] | [REDACTED]@minvws.nl | www.rijksoverheid.nl |

Van: Rene Roorda [[mailto:\[REDACTED\]@cbl.nl](mailto:[REDACTED]@cbl.nl)]

Verzonden: vrijdag 14 september 2018 5:51

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]; [REDACTED]; [REDACTED]; [REDACTED];
[REDACTED]; Eus Peters; [REDACTED]; @knvb.nl; Wim van Dalen;
[REDACTED]; @sinjtersunie.nl; [REDACTED]; @noaberkracht.nl; [REDACTED];

Assessor@lkvv.nl; Peter de Wolf; Cees-Jan Adema;
 @oudersonderwijs.nl; @knov.nl; @mboraad.nl;
 @vo-raad.nl; @depoortvankleef.nl; @jellinek.nl;
 @knov.nl; @kbo-pcob.nl;
 @uvt.nl; ; Rianne van den Berg;
 @trimbos.nl; @mboraad.nl; Marc Jansen; Verhoeve,
 Pieter; KBO-PCOB; @ede.nl;
 ; Paul Oomens

Onderwerp: Re: verslag afgelopen vrijdag en uitvraag monitoring en governance

Voorstel is niet acceptabel en vrijdag vanuit bedrijfsleven breed verworpen.

Met vriendelijke groet,

René Roorda

Op 13 sep. 2018 om 23:25 heeft @khn.nl> het volgende geschreven:

Aanvullend op de mail van .

Een vergelijkbaar voorstel hebben we afgelopen vrijdag besproken en er is toen al geconstateerd dat er geen draagvlak voor is.

Gr

Koninklijke Horeca Nederland

Van: @vnoncw-mkb.nl>

Verzonden: donderdag 13 september 2018 21:39

Aan: @VNG.NL>

CC: <@minvws.nl>;

<@knkv.nl>; Eus Peters

@rndweb.nl>; @knvb.nl; Wim van Dalen

<@stap.nl>; @slijtersunie.nl;

@noaberkracht.nl;

<@telfort.nl>; Assessor@lkvv.nl; Peter de Wolf

<@stiva.nl>; Cees-Jan Adema <@dranken.org>;

@oudersonderwijs.nl; @knov.nl;

@mboraad.nl; @vo-raad.nl;

@depoortvankleef.nl; @jellinek.nl;

@knov.nl; <@rdgg.nl>;

@kbo-pcob.nl;

<@jellinek.nl>; @uvt.nl;

@minvws.nl>; <@khn.nl>;

Rene Roorda <@cbl.nl>; Rianne van den Berg

<@ggdijsselland.nl>;

<@trimbos.nl>;

<@cbl.nl>; <@zn.nl>;

@ggdghor.nl; @trimbos.nl; @mboraad.nl;

@cbl.nl; <@ggdghor.nl>;

Verhoeve, Pieter <@oudewater.nl>;

KBO-PCOB <[redacted]@kbo-pcob.nl>; [redacted]@ede.nl;
[redacted]@minvws.nl>; [redacted]
<[redacted]@minvws.nl>; Paul Oomens
<[redacted]@mboraad.nl>

Onderwerp: Re: verslag afgelopen vrijdag en uitvraag monitoring en governance

Hier is het bedrijfsleven het niet mee eens. Wat als een school in de buurt van een supermarkt ligt. Voor ons een onaanvaardbare toevoeging. Groet, [redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 13 sep. 2018 om 21:36 heeft [redacted] <[redacted]@VNG.NL> het volgende geschreven:

Beste [redacted] e.a,

Ik mis nog het tekstvoorstel vanuit de onderwijsraden (via Paul Oomens MBO raad) over School en Omgeving:

In overleg en met instemming van Paul Oomens (MBO raad) namens de Onderwijsraden wil ik het volgende tekstvoorstel doen:

Gemeenten, onderwijs en bedrijven onderkennen het belang van een gezonde leefomgeving rond de school. Samen zullen zij zich inspannen afspraken te maken om een omgeving van de school te bevorderen, waarin het aanbod en de promotie van alcohol wordt beperkt of voorkomen.

Groet
[redacted]

[redacted]
Vereniging van Nederlandse Gemeenten
M 06 [redacted]
www.vng.nl

(ma, di, do, vr)

Van: [redacted]
[mailto:[redacted]@minvws.nl]

Verzonden: donderdag 13 september 2018 10:00

Aan: [redacted] <[redacted]@knkv.nl>; 'Eus Peters'

<[redacted]@rndweb.nl>; [redacted]@knvb.nl'
 <[redacted]@knvb.nl>; 'Wim van Dalen'
 <[redacted]@stap.nl>; [redacted]@slijtersunie.nl'
 <[redacted]@slijtersunie.nl>; [redacted]@noaberkracht.nl'
 <[redacted]@noaberkracht.nl>; [redacted]'
 <[redacted]@telfort.nl>; 'Assessor@lkvv.nl'
 <Assessor@lkvv.nl>; 'Peter de Wolf' <[redacted]@stiva.nl>;
 'Cees-Jan Adema' <[redacted]@dranken.org>;
 [redacted]@oudersonderwijs.nl'
 <[redacted]@oudersonderwijs.nl>;
 [redacted]@knov.nl' <[redacted]@knov.nl>;
 [redacted]@mboraad.nl' <[redacted]@mboraad.nl>;
 [redacted]@vo-raad.nl' <[redacted]@vo-raad.nl>;
 [redacted]@depoortvankleef.nl' <[redacted]@depoortvankleef.nl>;
 [redacted]@jellinek.nl'
 <[redacted]@jellinek.nl>; [redacted]@knov.nl'
 <[redacted]@knov.nl>; [redacted]'
 <[redacted]@rdgg.nl>; [redacted]@kbo-
 pcob.nl' [redacted]@kbo-pcob.nl>; [redacted]
 [redacted] <[redacted]@jellinek.nl>;
 [redacted]@uyt.nl' <[redacted]@uyt.nl>;
 [redacted]@trimbos.nl' <[redacted]@trimbos.nl>; [redacted]
 [redacted] <[redacted]@VNG.NL>; [redacted]
 <[redacted]@minvws.nl>; [redacted]@khn.nl'
 <[redacted]@khn.nl>; [redacted]@vnoncw-mkb.nl'
 <[redacted]@vnoncw-mkb.nl>; [redacted]@depoortvankleef.nl'
 <[redacted]@depoortvankleef.nl>; 'Rene Roorda'
 <[redacted]@cbl.nl>; 'Rianne van den Berg'
 <[redacted]@ggdijselland.nl>; [redacted]'
 <[redacted]@trimbos.nl>; [redacted]'
 <[redacted]@vo-raad.nl>; [redacted]'
 <[redacted]@cbl.nl>; [redacted]'
 <[redacted]@knkv.nl>; [redacted]'
 <[redacted]@zn.nl>; [redacted]@mboraad.nl'
 <[redacted]@mboraad.nl>; [redacted]@ggdghor.nl'
 <[redacted]@ggdghor.nl>; [redacted]@vo-raad.nl'
 <[redacted]@vo-raad.nl>; [redacted]@mboraad.nl'
 <[redacted]@mboraad.nl>; [redacted]@cbl.nl'
 [redacted]@cbl.nl>; [redacted]'
 <[redacted]@ggdghor.nl>; 'Verhoeve, Pieter'
 <[redacted]@oudewater.nl>; [redacted] | KBO-
 PCOB' <[redacted]@kbo-pcob.nl>
CC: [redacted]@ede.nl' [redacted]@ede.nl>;
 [redacted]@minvws.nl>;
 [redacted]@minvws.nl>

Onderwerp: RE: verslag afgelopen vrijdag en uitvraag
 monitoring en governance

Dag allen,

Ter informatie stuur ik jullie de tekst van het akkoord zoals deze er nu uit ziet. Dus inclusief alle wijzigingen die afgelopen vrijdag zijn besproken. Over de tekst rondom de gezondheidsraad volgt nog een gewijzigde tekst.

Daarnaast wil ik diegene die daar nog op hebben gereageerd graag vragen een contactpersoon naar mij te mailen die zich bezighoudt met de communicatie van jullie organisatie (woordvoerder/communicatiemedewerker/of iemand die deze rol meestal vervult). Dit zodat onze communicatie afdeling e.e.a. met de partijen kan afstemmen.

De afsluitende bijeenkomst staat nog steeds op 29 oktober, die zal in de middag zijn. Ik hoop jullie daar binnenkort meer informatie over te kunnen geven.

Vriendelijke groet,

<image001.jpg> [redacted] | Beleidsmedewerker |
 Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport | Directie
 Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie |
 Parnassusplein 5 | 2515 XP | Den Haag | Postbus 20350 | 2500 EJ
 | Den Haag |
 M 06 [redacted] | [redacted]@minvws.nl | www.rijksoverheid.nl |

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 10 september 2018 19:03
Aan: [redacted] 'Eus Peters';
 [redacted]@knvb.nl'; 'Wim van Dalen';
 [redacted]@sljtersunie.nl'; [redacted]@noaberkracht.nl'; [redacted]
 [redacted]'; 'Assessor@ikvv.nl'; 'Peter de Wolf'; 'Cees-
 Jan Adema'; [redacted]@oudersonderwijs.nl';
 [redacted]@knov.nl'; [redacted]@mboraad.nl';
 [redacted]@vo-raad.nl'; [redacted]@depoortvankleef.nl';
 [redacted]@jellinek.nl'; [redacted]@knov.nl'; [redacted]
 [redacted]'; [redacted]@kbo-pcob.nl'; [redacted]
 [redacted]'; [redacted]@uvt.nl'; [redacted]@trimbos.nl';
 [redacted]@vng.nl'; [redacted];
 [redacted]@knh.nl'; [redacted]@vnoncw-mkb.nl';
 [redacted]@depoortvankleef.nl'; 'Rene Roorda'; 'Rianne van den
 Berg'; [redacted]'; [redacted]'; [redacted]';
 [redacted]'; [redacted]'; [redacted]';
 [redacted]@mboraad.nl'; [redacted]@ggdghor.nl';
 [redacted]@vo-raad.nl'; [redacted]@mboraad.nl';
 [redacted]@cbl.nl'; [redacted]'; 'Verhoeve,
 Pieter'; [redacted] | KBO-PCOB
CC: [redacted]@ede.nl'; [redacted];
Onderwerp: verslag afgelopen vrijdag en uitvraag
 monitoring en governance

Beste allen,

Nogmaals hartelijk dank voor jullie deelname vrijdag en jullie flexibiliteit bij het uitlopen in de tijd. In de bijlage vinden jullie een kort verslag van de bijeenkomst. Ik ben niet ingegaan op alle opmerkingen van partijen, de tekstuele opmerkingen zijn immers meegenomen in het PAPA document.

Daarnaast stond vrijdag nog het thema monitoring en borging op het programma. Daar zijn we op dat moment niet meer aan toe gekomen. Mede namens Leon zou ik jullie toch een aantal vragen willen voorleggen, zodat hij dit mee kan nemen in zijn gesprek met de Staatssecretaris. Ik heb voor de volledigheid ook nogmaals de tekst van de inleiding bijgevoegd waar een alinea over monitoring in staat (p. 4).

Het RIVM zal verantwoordelijk worden voor de monitoring op ambities (voor 2040) en de rapportage over de uitvoering van de acties/behalen doelstellingen. Voorstel is dat het RIVM:

- Jaarlijks (in april) een rapportage opstelt over de uitvoering van de acties en indicatoren. Partijen die het akkoord hebben getekend leveren informatie hierover aan bij het RIVM. Met indicatoren wordt bijvoorbeeld het percentage overmatige drinkers of zwangere vrouwen die drinken bedoeld. Deze worden soms al jaarlijks gemonitord (bv. in de leefstijlmonitor van CBS).
- Vierjaarlijks een trendscenario richting 2040 opstelt. De huidige Volksgezondheid Toekomst Verkenning werkt ook met een vierjaarlijkse projectie.
- We horen het graag indien partijen hier bezwaren bij hebben.

Met betrekking tot governance/borging van dit akkoord:

- Het ligt in de rede om ook bij de borging weer uit te gaan van de structuur die ook gekozen is bij de deelakkoorden, namelijk een tafel met een onafhankelijke voorzitter.
- Vraag 1: zien de partijen van deze thematafel een rol voor de tafel weggelegd in de vervolgfase van het akkoord?
- Vraag 2: zo ja, welke rol kan dat zijn?
- Vraag 3: kunnen en willen partijen elkaar ook

blijven aanspreken op de voortgang van de acties,
de gestelde doelen en ambities en zonodig het
gesprek voeren acties te intensiveren of uit te
breiden?

Ik weet dat het weer een zeer korte deadline is, maar we
lezen heel graag uiterlijk woensdag a.s. 16.00 uur jullie
reacties.

Ik hoop jullie morgen een opgeschoonde versie van de
akkoordtekst te kunnen sturen.

Een fijne avond toegewenst!

Vriendelijke groet,

<image001.jpg> | Beleidsmedewerker |
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport | Directie
Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie |
Parnassusplein 5 | 2515 XP | Den Haag | Postbus 20350 | 2500 EJ
| Den Haag |
M 06 | @minvws.nl | www.rijksoverheid.nl |

Van: Cees-Jan Adema
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]; [REDACTED]; [REDACTED]
Onderwerp: RE: Nix 18
Datum: woensdag 19 september 2018 08:54:39

Dag [REDACTED],

Dank voor je mail en dank ook voor je snelle reactie. Als we de Nix 18 slogan ondersteunen, dan zou ik er wellicht voorstander van zijn om de onderzin – niet drinken – te gaan gebruiken voor onze uitingen. Ik verwacht dat we hier wel uit kunnen komen als de rest van het akkoord ok is. Vrijdag spreek ik mijn bestuur en neem dit dan mee. Ik hou je op de hoogte.

Met vriendelijke groet/With Kind Regards,

Cees-Jan Adema
Directeur

Nederlandse Brouwers
Postbus 179 | 2501 CD Den Haag | T+31 (0)70 [REDACTED] | M +31 (0)6- [REDACTED]
Schenkade 50 – 13^e etage, 2595 AR Den Haag | nederlandsebrouwers.nl | [@NLbrouwers](https://twitter.com/NLbrouwers)

Nederlandse
Brouwers

Van: [REDACTED] <[REDACTED]@minvws.nl>
Verzonden: dinsdag 18 september 2018 16:56
Aan: Cees-Jan Adema <[REDACTED]@dranken.org>
CC: [REDACTED] <[REDACTED]@minvws.nl>; [REDACTED]
<[REDACTED]@minvws.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@minvws.nl>
Onderwerp: Nix 18

Hallo Cees-Jan,

De verhuizing goed verlopen? Ben je mooier, groter, groener gaan wonen?

Jij hebt aangegeven dat de biersector de NIX 18 campagne wil gebruiken als de campagne niet alcohol en roken over een kam scheert.

Voor het preventieakkoord zou het gaan gebruiken door meer partijen van de NIX 18 campagne een mooi resultaat zijn.

Hieronder tref je aan hoe NIX 18 nu wordt gebruikt. Zoals je misschien weet is het minister van Algemene Zaken (AZ) verantwoordelijk voor de landelijke overheidscampagnes.

Onder het logo NIX18 stond eerst de onderzin *niet roken – niet drinken*. VWS heeft AZ gevraagd om de ondertitel onder het logo NIX18 (niet roken – niet drinken) van alle materialen te verwijderen. **Het logo van NIX18 wordt dus weergegeven zonder onderzin.**

In de toolkit van NIX18 (website) staan materialen die verstrekkers e.a. helpen NIX18 uit te dragen. Zo is het voor iedereen duidelijk dat een café, restaurant, winkel, kantine, evenement, vereniging of school NIX geeft aan jongeren onder de 18. Van posters tot muntjes en van polsbandjes tot raamstickers.

Naast materiaal met het logo is er ander materiaal beschikbaar: de leeftijdchecker, de deursticker, de schapkaarten, de raamstickers, beurtbalkje (maar die is er in de variant alcohol en tabak of alleen alcohol). Hierop blijft aangegeven worden dat geen alcohol of tabak wordt verstrekt (< 18 verkopen wij geen alcohol of tabak). Het betreft hier niet de ondertitel van het logo.

In de commercials wordt er nooit verwezen naar roken. Roken wordt niet in beeld gebracht.

Als de vraag is of NIX 18 zich exclusief richt op alcoholgebruik is dit nu niet de situatie. Anderzijds richt de NIX 18 campagne zich in de praktijk vooral op alcohol en heb je de keuze als deelnemer om alleen het materiaal te gebruiken wat je wilt.

Niet voor niets gebruik ook Gall en Gall het NIX 18 materiaal.

Ik hoop dat dit het mogelijk maakt om deel te nemen.
Ik hoor graag van je,

Groet,

